

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AFET YÖNETİMİNDE MÜDAHALE EKİPLERİNİN
ORGANİZASYONUNDA YAŞANAN YÖNETSEL SORUNLAR: VAN
DEPREMİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cemal YILMAZ

TEMMUZ-2018
GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AFET YÖNETİMİNDE MÜDAHALE EKİPLERİNİN
ORGANİZASYONUNDA YAŞANAN YÖNETSEL SORUNLAR: VAN
DEPREMİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cemal YILMAZ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sedat BOSTAN

TEMMUZ- 2018
GÜMÜŞHANE

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Sedat BOSTAN danışmanlığında, Cemal YILMAZ tarafından hazırlanan “Afet Yönetiminde Müdahale Ekiplerinin Organizasyonunda Yaşanan Yönetimsel Sorunlar: Van Depremi Örneği” isimli bu çalışma, 22 / 06 / 2018 Tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Sedat BOSTAN (Başkan ve Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Turgut ŞAHİNÖZ (Üye)

Dr. Öğr. Üyesi İrfan USTA (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../....

.....
Prof. Dr. Ekrem CENGİZ
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Yüksek Lisans olarak hazırlamış olduğum, “Afet Yönetiminde Müdahale Ekiplerinin Organizasyonunda Yaşanan Yönetimsel Sorunlar: Van Depremi Örneği” isimli bu çalışmanın, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐	Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
☐	Tezim sadece Gümüşhane Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
☒	Tezimin 2 Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

22 / 06 / 2018

.....

Cemal YIMAZ

ÖNSÖZ

Afet Yönetiminde Müdahale Ekiplerinin Organizasyonunda Yaşanan Yönetsel Sorunlar: Van Depremi Örneği bir alan araştırması başlığı altında yapılan bu araştırma sonucunda elde edilen nitel ve nicel bulgular istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiş, analiz sonuçları yorumlayıp bulgular irdelenerek afet yönetim sisteminde afet koordinasyonunun önemi ve mevzuat çerçevesinde müdahale aşamasındaki eksikliklere yönelik aksayan sorunlarına çözüm önerileri sunulmuş ilgili tüm afet kurumların yararına sunulması için gayret edilmiştir.

Araştırma boyunca gerek desteğiyle gerek yol gösterici fonksiyonuyla her zaman yanımda olan başta danışman hocam Sayın Doç. Dr. Sedat BOSTAN'a, değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Turgut ŞAHİNÖZ ve Dr. Öğr. Üyesi İrfan USTA'ya, araştırma kısmında ve anketlerin uygulanması noktasında beni yalnız bırakmayan arkadaşım Mehmet ERDOĞAN'a ve Furkan ALKAN'a, her koşulda arkamda duran ailem olmak üzere bütün dost ve arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Gümüşhane - 2018

Cemal YILMAZ

ÖZET

[YILMAZ Cemal]. “Afet Yönetiminde Müdahale Ekiplerinin Organizasyonunda Yaşanan Yönetimsel Sorunlar: Van Depremi Örneği”, Yüksek Lisans, 2018, (XVI+89).

Afet, bireylerin ve toplumların üzerindeki olumsuz etkileri uzun süre devam eden olaylardır. Afet sosyal hayatı ve insan yaşamını kesintiye uğratan bir durumdur. Ülkemiz deprem, çığ, sel, yangın, kaya düşmesi vb. afetlerin tehlikelerin sık sık görüldüğü bir coğrafyadır.

Bu çalışma, Türkiye’de olabilecek depremlere yönelik afet zararlarını en aza indirmek ve can ve mal kaybını azaltmak amacıyla afet anında ve müdahale safhasında müdahale ekiplerinin karşılaştıkları organizasyon eksikliklerini ve aksayan yönlerini ortaya koyarak bunlara yönelik çözüm önerileri getirerek can ve mal kaybını en aza indirmek ve müdahale ekiplerinin etkinliğini artırmak amacını taşımaktadır.

Araştırmada nitel ve nicel yöntem kullanılmış. Nitel araştırmada VAN depremine katılan arama ve kurtarmayı yöneten idareciler ve ekip şeflerine yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile yapılan görüşmelerde, depreme müdahale organizasyonunda yaşanan örgütlenmeye bağlı sorunlar derinlemesine incelenmiştir. Nicel araştırmada ise likert ölçeği yöntemi ile oluşturulan araştırma anketi VAN depremine müdahalede bulunan arama ve kurtarma çalışmalarına katılan görevlilere uygulanmış. Yaşanan örgütsel sorunların boyutları ve düzeyi tespit edilerek incelenmiştir.

Elde edilen bulgulardan öne çıkanlar; yasa ve mevzuatların teorik ve pratikte uygulanmasında eksikliklerin olduğu ve kâğıt üzerindeki sahaya yansıtılmadığı, toplumu bilgilendirmede sıkıntıların olduğu, stok ve depo çalışmalarından eksiklerin görüldüğü, hasar tespitinde sorunların yaşandığı, gelen yardımların toplanması ve dağıtımında sıkıntılar yaşandığı tespit edilmiştir.

Bu bağlamda yapılacaklar arasında; kâğıt üzerindeki afet yönetiminin (TAMP) uygulanmasında yasal zorunluluk ve denetimi, hasar tespit çalışmalarında yeterli

uzman, sisteme dayalı iaşe ve malzemelerin dağıtımı, depreme karşı halkı bilgilendirme bakımında öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Afet Yönetimi Mevzuatı, AFAD

ABSTRACT

[YILMAZ, Cemal]. “Administrative Problems in Disaster Management that are experienced in the Organization of Intervention Teams: The Case of the Van Earthquake”, Master’s Thesis, 2018, (XVI+89).

Disasters are events that have long lasting negative effects on individuals and societies as well. Disasters disrupt social life and the life of individuals. Turkey is in a geography where disasters like earthquakes, avalanches, floods, fires, rock fall etc. are experienced frequently. To minimize earthquake related damages to life and properties, this study aims to reveal the organizational deficiencies and interruptions experienced by the intervention teams during the disaster and during the intervention phase, proposing solutions for the efficiency of the intervention teams and so for minimizing the damages to lives and properties.

Qualitative and quantitative methods have been used in the study. The qualitative study features semi-structured interviews conducted with the team managers and team leaders of the teams that intervened to the VAN earthquake and elaborated the organization-related problems they experienced during the intervention. The quantitative survey which was conducted on the search and rescue personnel who participated in the intervention contained a Likert-scale questionnaire that focused on the dimensions and levels of the experienced organizational problems.

Among the results were findings that suggested deficiencies in the theory and praxis of laws and regulations meaning that regulations on paper were not implemented in the field, that there were problems in informing the society, that there were deficits in stocking and inventory work, problems occurred at damage assessment, that there were troubles in the collection and distribution of aid.

As a result, the study proposed, among others, legal obligation and control for the implementation of the Turkish Disaster Management Program (TAMP), supplementation of sufficient domestic damage assessment experts, and a public information structure.

Keywords: Disaster, disaster management, disaster management regulation, AFAD.

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK

İÇ KAPAK

KABUL VE ONAY	II
BİLDİRİM	III
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET	V
ABSTRACT.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XV
KISALTMALAR LİSTESİ	XVI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AFET VE AFET YÖNETİM SİSTEMİ.....	3
1.1. Temel Kavramlar	3
1.1.1. Afet.....	3
1.1.2. Afet Yönetimi.....	3
1.2. Afet Yönetimin Evreleri.....	3
1.2.1. Zarar Azaltma Aşaması.....	4
1.2.2. Hazırlık Aşaması	5
1.2.3. Müdahale Aşaması.....	6
1.2.4. İyileştirme Aşaması.....	7
1.3. Dünyadan Afet Yönetim Modelleri.....	7
1.3.1. Amerika Birleşik Devletinin Afet Yönetim Sistemi (FEMA)	8

1.3.1.1. FEMA Federal Müdahale Planına Göre FEMA'nın Yapısı.....	8
1.3.1.2. FEMA'nın Gösterdiği Faaliyet Konuları	10
1.3.1.3. FEMA'nın Gösterdiği İş Faaliyet Sahası	10
1.3.1.4. ABD Başkanı Bir Yeri Afet Olarak İlan Etmesi Aşamaları.....	11
1.3.2. Japon Afet Yönetim Sistemi	11
1.3.2.1. Ulusal Afet Ajansı NLA'nın Görevi	12
1.3.2.2. Japon Ulusal Acil Durum Yönetimi (Daimi Örgütlenme).....	13
1.3.2.3. Japon Acil Durum Merkezi	14
1.3.2.4. Japon Acil ve Afet Müdahale ve Kurtarmada Thoku Deprem Örneği .	14
1.3.3. Almanya Acil Durum Yönetimi	16
1.3.4. Fransa Afet Yönetim Yapısı.....	17
1.3.5. Kanada Afet Yönetimi	18
1.3.5.1. Kanada'da EPC'nin Başlıca Yürüttüğü Faaliyetler	19
1.3.5.2. Kanada Sivil Savunma Koordinasyonunda Temel Prensipler	20
1.3.6. Çin Afet Yönetim Sistemi	20
1.3.6.1. Çin IDNDR Ulusal Komitenin Kurulması	20
1.3.6.2. HYOGO Çerçeve ve Eylem Planı HFA Stratejik Hedefler	22
1.3.6.3. Çin Acil ve Afet Yönetim Sistemi Zhangbei Depremi Örneği	22

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRKİYE AFET TARİHSEL GELİŞİMİ VE ÖRGÜT YAPISI.....	24
2.1. Doğal Afetler Açısında Ülkemizde 2009 Yıllarına Kadar Olan Tarihsel Gelişimi.....	24
2.1.1. 1944 Öncesi.....	24
2.1.2. 1944- 1958 Arası.....	25
2.1.3. 1958'den Sonra	26
2.2. 2009 Yılında Türkiye'de Afet Yönetimi ve Teşkilatı.....	28
2.2.1. Merkezi Teşkilatlanma	28
2.2.1.1. Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu	28
2.2.1.2. Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu	29
2.2.1.3. Deprem Danışma Kurulu	29

2.2.1.4. TUSAK.....	29
2.2.1.5. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.....	30
2.2.2. Taşra Teşkilatı.....	31
2.2.2.1. İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ve Görevleri.....	31
2.2.2.2. Arama Kurtarma Birlik Müdürlükleri.....	32
2.3. Türkiye Afet Müdahale Planında Koordinasyon	32
2.3.1. Ulusal Düzeyde Koordinasyon.....	32
2.3.1.1. Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri	33
2.3.1.2. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi.....	34
2.3.1.3. Başkanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi (AFAD)	35
2.3.1.4. Bakanlık, Kurum ve Kuruluşların Görev ve Sorumluluğu	36
2.3.2. Yerel Düzeyde Koordinasyon	36
2.3.2.1. İl Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu	37
2.3.2.2. İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE’DE ARAMA KURTARMA EKİPLERİ VE MÜDAHALEDE

KARŞILAŞILAN SORUNLAR	39
3.1. Arama Kurtarma Ekipleri.....	39
3.1.1. AFAD Bünyesindeki Arama ve Kurtarma	39
3.1.1.1. Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlüğü.....	39
3.1.1.2. Arama ve Kurtarma Ekipleri	39
3.1.2. AKUT	40
3.1.3. GEA Toprak Ana	40
3.1.4. UMKE Arama ve Kurtarma	41
3.1.5. Türk Silahlı Kuvvetleri.....	41
3.1.6. Kızılay	42
3.1.7. İtfaiye Teşkilatı	42
3.2. Türkiye Afet Örgütlenmesinde Müdahale Aşamasında Karşılaşılan Problemler	43
3.2.1. Örgütlenme ve Genel Yapıdan Kaynaklı Sorunlar	43

3.2.2. Görev ve Yetki Tanımından Kaynaklı Sorunlar	44
3.2.3. Bilgi ve Deneyimin Eksikliğinden Kaynaklı Sorunlar	44
3.2.4. Arama ve Kurtarma Esnasında Karşılaşılan Sorunlar	45
3.2.5. Ulaşım ve İletişim Sıkıntılarından Kaynaklı Sıkıntılar	45
3.2.6. Toplumsal Anlayış ve Bilinç Seviyesinden Kaynaklı Sorunlar	46
3.3. Marmara Depreminde Koordinasyon Bozukluğundan Kaynaklı Oluşan Problemler	46
3.4. Van Depreminde Karşılaşılan Problemler	46

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. AFET YÖNETİMİNDE MÜDAHALE EKİPLERİNİN ORGANİZASYONUNDA YAŞANAN YÖNETSEL SORUNLARI: VAN DEPREMİ ÖERNEĞİ.....	50
4.1. Araştırmanın Amacı	56
4.2. Araştırmanın Önemi	56
4.3. Araştırmanın Problemi	51
4.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	56
4.5. Araştırmanın Uygulanması ve Örneklem.....	56
4.6. Veri Toplama Araçları	52
4.7. Bulgular	56
4.7.1. Nitel Bulguları.....	56
4.7.2. Nicel Bulgular	66
4.8. Anova Testleri	73
4.9. Tartışma	80
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	88
KAYNAKÇA	90
ÖZGEÇMİŞ.....	94
EKLER	95

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Güvenirlik Analizi	53
Tablo 2. Geçerlilik Analizi	53
Tablo 3. Açıklanan Varyans ve Toplam Faktör Yüklerin Değerleri.....	54
Tablo 4. Mülakata Katılan Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	56
Tablo 5. Mevzuatların Değerlendirilmesinde Uzman Görüşleri.....	57
Tablo 6. Afet Yönetim Organizasyon Bileşenlerin Değerlendirilmesi	58
Tablo 7. Afet Yönetim Organizasyonunda Hiyerarşik Yapı.....	59
Tablo 8. Afet Yönetim Yapısında Yasaların Uygulanabilirliği	60
Tablo 9. Müdahale Ekiplerin Etkin Kullanım Değerlendirilmesi	61
Tablo 10. Müdahale Ekiplerin Yönetilmesinde Yetki Karmaşası.....	61
Tablo 11. Sivil Toplum Kuruluşların Değerlendirilmesi	62
Tablo 12. Durum Merkezi ile Birimler Arası İşbirliği ve İletişim	63
Tablo 13. Afet Yönetiminde Organizasyon Eksikleri Değerlendirilmesi	64
Tablo 14. Van Depreminde Genel Organizasyon Değerlendirilmesi	64
Tablo 15. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	66
Tablo 16. Arama Kurtarma ve Müdahale Hizmetleri Faktörünün Frekans Dağılımı	67
Tablo 17. Afete Hazırlık Hizmetleri Faktörünün Frekans Dağılımı	70
Tablo 18. Afet Sonrası Teknik Hizmetleri Faktörünün Frekans Dağılımı.....	72
Tablo 19. Arama Kurtarma Ve Müdahale Hizmetleri Faktörü İle Bağımsız Değişkenler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi).....	73
Tablo 20. Afete Hazırlık Hizmetleri Faktörü İle Bağımsız Değişkenler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi)	74
Tablo 21. Afet Sonrası Teknik Hizmetleri Faktörü İle Bağımsız Değişkenler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi)	76
Tablo 22. Katılımcıların Yaş Gruplarıyla İfadeler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi).....	77
Tablo 23. Katılımcıların Eğitim Gruplarıyla İfadeler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi).....	78

Tablo 24. Katılımcıların Göreviniz Neydi Gruplarıyla İfadeler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi).....	79
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Afet Yönetimin Evreleri.....	4
Şekil 2. Acil Durum Yönetimin Fema Bölge Müdürlükleri.....	9
Şekil 3. Ulusal Afet Müdahale Organizasyon Şeması	33
Şekil 4. Yerel Afet Müdahale Organizasyon Şeması.....	37

KISALTMALAR LİSTESİ

AADYM	: Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
DASK	: Afet Sigortaları Kurumu
INSARAG	: Birleşmiş Milletler Teşkilatı'na Bağlı Uluslararası Arama Kurtarma Danışma gurubu
TUSAK	: Türkiye Ulusal Sismoloji ve Arz İçi Fiziği Komisyonu
AADKK	: Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu
AADYM	: Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi
BAADYM	: Bakanlıkların Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri
İAADKK	: İl Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu
İAADM	: İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
İAADYM	: İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TAMP	: Türkiye Afet Müdahale Planı
EPC	: Kanada Acil Durum Hazırlığı

GİRİŞ

Afetlere karşı başarılı olabilmek veya en aza indirebilmek için günümüzün modern afet yönetim bileşenlerini bir bütün olarak değerlendirmek, modern afet yönetim sistemine tatbikini sağlamak ve toplumun bilinçlendirilmesi ile afet sonucunda oluşabilecek olumsuz durumları ortadan kaldırmak veya en az seviyeye indirmek mümkündür.

Afet, insanlar ve tabi ve kültürel kaynaklar için fiziksel, ekonomik, sosyal, çevresel kayıplar doğuran insan faaliyetlerini durduracak veya kesintiye uğratan yerel imkânların üstesinde gelemeyeceği doğal, yapay ve teknolojik kaynaklı olayların sonucudur. Kısacası afet kavramından anlayacağımız ifade, afetlerin doğurduğu olumsuz sonuçlar ve neticelerdir.

Buna binaen afet olmadan önceki aşamaları olan zarar azaltma ve hazırlık aşaması risk yönetimi; afet sonrasında müdahale, iyileştirme aşamaları kriz yönetimi olarak adlandırılır. Bu dört bileşen birbirinden ayrı düşünülemez hepsi birbirine bağlıdır. Bu bağlamda Türkiye’de afetlerle ilgili bazı çalışmalar ve faaliyetler 2009 tarihine kadar yapılmış. Fakat 2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı kanun ile başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurularak Türkiye’de afet yönetimi tek çatı altında toplanmıştır.

Bu çalışma dört bölümden oluşmakta bunlar;

Birinci bölümde; afetle ilgili kavramlar, afet yönetim süreci ve dünyada afet yönetim sistemleri başlıkları altında; afet ve afet yönetimin kavramı, afet yönetim sürecinde alt başlıkları, zarar azaltmanın önemi ve yapılması gerekenler, hazırlık aşamasında yapılması gerekenler, müdahale aşamasının önemi ve süreci, iyileştirme aşamasında yapılacaklar hakkında ve bazı ülkelerin afet yönetim sisteminde alt başlıkları, ABD afet yönetimin yapısı oluşumu, FEMA’nın görev alanları, Japon afet yönetim sistemin NLA’nın oluşumu ve görev sorumlulukları, afet müdahalesinde thoku depremi örneği, Almanya afet yönetim sistemi oluşumu ve yapısı, Fransa afet yönetim sisteminde hakkında, Kanada afet yönetim sisteminde EPC’nin oluşumu ve görev

sorumlulukları, Çin afet yönetim sistemi IDWDR'nin görev ve sorumlulukları ve afet müdahale örneği Zhengbei depremi gibi konulara yer verilecektir.

İkinci bölümde; Türkiye'de 2009 tarihine kadar olan afet tarihsel gelişimi, 2009'dan sonra Türkiye'de afet yönetiminde yapılan reformlar ve yeni teşkilat yapısı başlıklarına yer verilecek. Türkiye'de afet müdahale koordinasyon başlıkları altında; 1944 yılı öncesinde yapılan çalışmalar, 1944-1958 arası cumhuriyet döneminde yapılan çalışmalar, 1958 tarihinde sonraki afetlerle ilgili çalışmalar ve alınan yönetmenlikler alt başlıkları bulunmaktadır. 2009 tarihinde alınan yasa ile afet teşkilat yapısında alt başlıkları ise; merkezi teşkilatı altında; Afet Yüksek Kurulu, Afet Koordinasyon Kurulu, Afet Deprem Danışma Kurulu ve TUSAK, AADYB görev ve sorumlulukları, taşra teşkilatı altında; İAADYM görev ve sorumlulukları, İAADYM'nin görev ve sorumlulukları başlıkları bulunmaktadır. Türkiye'de afet müdahale koordinasyonunda ulusal seviyede alt başlıklarında; başbakanlık AADYM görev ve sorumlulukları, başkanlık AADYM ve bakanlık, kurum ve kuruluşların görev ve sorumlulukları, yerel düzeydeki alt başlıkları ise; İAADKK görev ve sorumlulukları, AADYM, ilçe AADYM görev ve sorumlulukları konularına yer verilecektir.

Üçüncü bölümde; Türkiye'de arama ve kurtarma ekipleri ve müdahalede karşılaştıkları sorunlar başlıkları altında; AFAD arama kurtarma yapısı, görev ve sorumlulukları, AKUT, GEA, UMKE, TSK, Kızılay, İtfaiye teşkilatların görev ve sorumlulukları alt başlıkları bulunmaktadır. Türkiye'de afet örgütlemesinde karşılaşılan problemler alt başlıklarında, örgütleme ve genel yapıdan kaynaklı, görev ve yetki tanımından kaynaklı, bilgi ve deneyim eksikliğinden, arama kurtarma esnasında karşılaşılan sorunlar, ulaşım ve iletişimsizlikten kaynaklı, toplum anlayışı ve bilinç seviyesinden kaynaklı problemler, Marmara depreminde karşılaşılan sıkıntılar ve Van depreminde yaşanan ve karşılaşılan problemler ile ilgili konulara yer verilecektir.

Dördüncü bölümde; Afet Yönetiminde Müdahale Ekiplerinin Organizasyonunda Yaşanan Yönetimsel Sorunlar: Van Depremi Örneği bir alan araştırması başlığı altında yapılan araştırma sonucunda elde edilen nitel ve nicel bulgular istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiş, analiz sonuçları yorumlayıp bulgular irdelenerek çözüm önerileri sunulmuş ve ilgili tüm afet kurumların yararına sunulması için gayret edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AFET VE AFET YÖNETİM SİSTEMİ

1.1. Temel Kavramlar

1.1.1. Afet

İnsanlar tabii ve kültürel kaynaklar için fiziksel, ekonomik ve sosyal veya çevresel kayıplar doğuran, normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durduracak veya kesintiye uğratarak, toplulukları etkileyen, topluluğun yerel imkân ve kaynaklarının kullanılarak üstesinden gelemeyeceği doğal ve insan kaynaklı herhangi bir olayın sonucudur (Kadioğlu, 2008: 6).

1.1.2. Afet Yönetimi

Afet sonucu doğabilecek zararların azaltılması ve önlenmesi amacıyla afet öncesi ve sonrası süreçte yapılacak çalışmaların planlanması, yönlendirilmesi, örgütlenmesi, uygulanması doğrultusunda toplumun tüm kaynaklarının ortak hedefler eşliğinde örgütlenmesi ve etkin bir şekilde uygulanmasıdır (Ergünay ve Özmen, 2013: 1).

1.2. Afet Yönetimin Evreleri

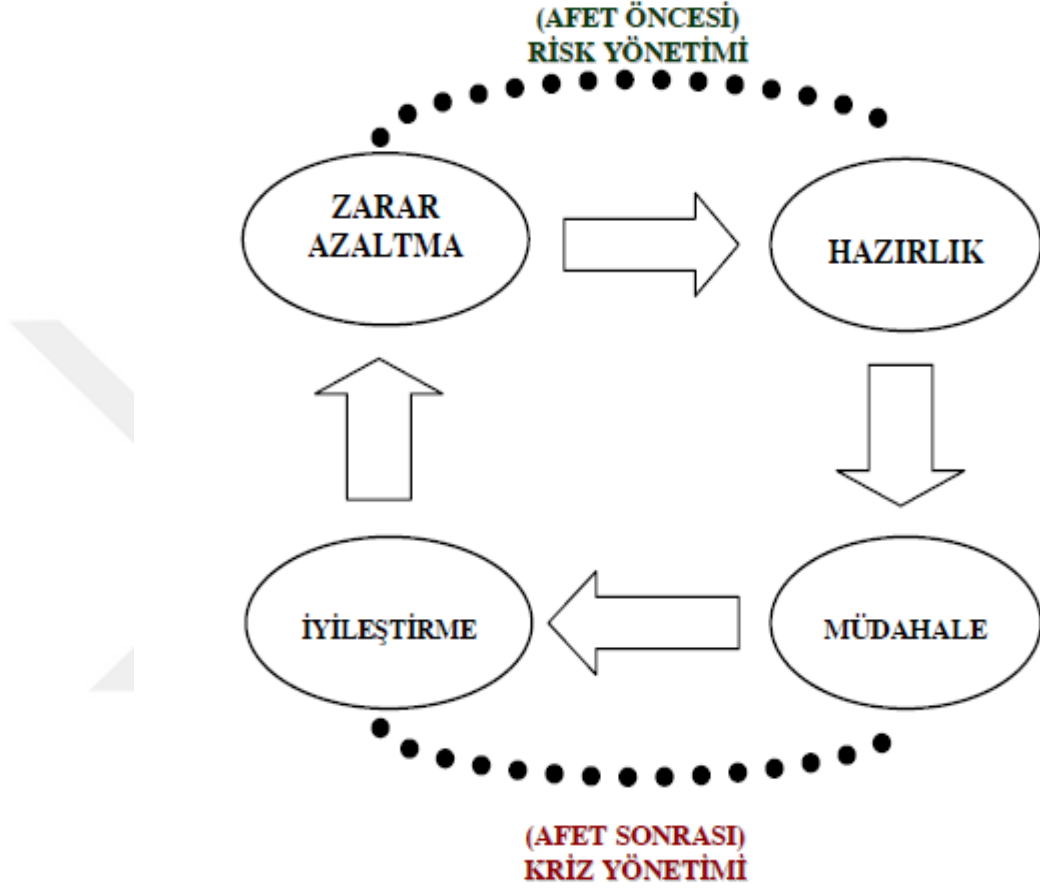
1. Zarar Azaltma
2. Hazırlık
3. Müdahale
4. İyileştirme

Olarak dört esas süreçten meydana gelmektedir (Şekil:1).

Afet yönetim sürecindeki aşamaları birbirinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Hatta süreç aşamaları birbiriyle çakışabilir, süreç aşamalarının birlikte ve eş zamanlı yürütülmesi gerekebilir. Afet yönetimi aşamalarında yapılacak faaliyetler, sonraki aşamanın faaliyetlerini etkilediğinden afetleri en az zararla atlatabilmek için her bir

süreç aşamasının dikkatli, detaylı ve eksiksiz olarak, tüm araç ve gereçleri kullanarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Şekil 1.Afet Yönetimin Evreleri

Kaynak: Şahin, 2010: 123

Afet öncesinde yapılacak (zarar azaltma, hazırlık) faaliyetleri risk yönetimidir. Afet sonrası yapılacak faaliyetler de (müdahale, iyileştirme) aşamaları kriz yönetimi kapsamında uygulanmaktadır (Şahin, 2010: 132).

1.2.1. Zarar Azaltma Aşaması

Risk, yönetim sürecinin en önemli ve ilk evresidir. Zarar azaltma ise uzun dönemde olabilecek olayların tehlike dereceleri ve etkilerinden kaynaklı olabilecek can ve mal kaybını azaltmak ve yok etmek amacıyla devamlı yapılan çalışmalar ve önlemlerdir.

a)Zarar Azaltmada Yapılacaklar;

- ✓ Olabilecek afet risklerine karşı Yerleşim bölgesindeki yapıların risk durumlarının belirlenmesi ve risk profillerinin oluşturulması.
- ✓ Afet senaryolarının oluşturulması.
- ✓ Etki analizi ve olabilecek hasarların tespiti.
- ✓ Zarar azaltma planlarını (kısa, orta ve uzun vadeli planları) hazırlamak.
- ✓ Hâlihazırda olan zarar azaltma önlemlerini analiz etmek.
- ✓ Oluşabilecek afetlerde erken uyarı sistemi alt yapısını oluşturarak toplumu korumak.
- ✓ Toplumu bilinçlendirmek.
- ✓ Risk altındaki yapıları güçlendirmek.

b)Yapılacak Diğer Faaliyetler;

- ✓ Afet esnasında uygulanacak yasal mevzuatların yeniden değerlendirilmeli ve ihtiyaç duyulursa yeni düzenlemeler yapılmalıdır.
- ✓ Risk durumları ve afet tehlikeleri genel olarak makro ve mikro ölçeklerde değerlendirilip, tehlike haritalarının yapılmalıdır.
- ✓ Erken ve uyarı kontrol merkezlerin kurulmalıdır.
- ✓ Afet tehlikelerini ortadan kaldırılması ve azaltılması amacıyla yapılan tüm faaliyetlere “zarar azaltma” denir (Kadioğlu, 2008: 14-15).

1.2.2. Hazırlık Aşaması

Bu aşama, meydana gelecek bir afet olayında zararların ve tehlikelerin giderilmesi, olası tehlikelerden etkilenen canlıların kurtarılması, kayıpların bulunması ve ihtiyaç nispetinde acil yardım ihtiyacını karşılama gayesiyle, arama kurtarma yeteneklerini güçlendirerek, dinamik bir yapıya sahip olması için gerekenlerin yerine getirilmesidir. Ve afet olayından sonra yapılacak olan sağlık, tüketim, barınma vb. hizmet gereksinimi, stok yapılması ve dağıtım hizmeti gibi esasların belirlenmesi uygulamalarını oluşturma çalışmalarını kapsar.

Afet olaylarında, zarar azaltma aşamasında, olayın önlenmesi ve durdurulması imkânsız olduğu zamanlarda, hazırlık aşamasında can ve mal kayıplarını koruyacak birtakım faaliyetlerin yapılması elzemdir. Bunlar;

- ✓ Planlamalar merkezi düzeyde afet yönetimi ile ilişkili hazırlanmalı.
- ✓ Acil yardım planları il ve ilçe seviyesinde hazırlanmalı.
- ✓ Planlamalarda personelin görev ve sorumluluğu eğitim ve tatbikat ile yeterli düzeye getirilmeli
- ✓ Bölgede teçhizat merkezleri ve önemli stok malzemeleri için depolar oluşturulmalı
- ✓ Arama kurtarma faaliyetlerinin yürütülmesi ve güçlendirilmesi sağlanmalı
- ✓ Erken uyarı sistemleri oluşturulmalı

Hazırlık aşaması; afet olayının olabilme süresi içinde kısa süreli faaliyetler olarak anlaşılmamalı. Afet olayının derecesini azaltacak, can ve mal kaybını koruyacak, uzun ve kısa süreli faaliyetleri de kapsayabilir. Bundan dolayı zarar azaltma aşamasındaki belirtilen faaliyetlerle girift halinde olduğu görülmektedir (Şahin, 2010: 134-135).

1.2.3. Müdahale Aşaması

Müdahale, tüm kurum acil durum sonrası ile alakalı ve kuruluşlarca durumu kontrol ve ihata etmek için yapılan faaliyetler bütünü olarak adlandırılır. Müdahale aşamasını beş ana bölüme ayırmak mümkündür. Bunlar; operasyonel çalışmalar, afetin yapıları, insan ve hayat etkilerinin analizlerinin yapılması, müdahalenin örgütsel yönetimi, kamuoyu ve medyaya bilgi aktarma ve mali kaynakların sağlanması diye adlandırılabilir.

Acil durum zamanında operasyonel uygulamaların yapılabilmesi için bazı düzenlemelerin olması gerekir. Bunlar; operasyonel merkezlerin yer olarak nerede yapılacağı, hangi tür ekipman ihtiyacı gibi konularda ulusal, bölgesel ve yerel seviyedeki çalışmaların yapılması gerekmektedir. Ayrıca, afet sonrası etki derecesini analiz etme ve olması gereken müdahale boyutunun belirlenmesi, etkili ve hızlı müdahale olması için büyük bir önem taşımaktadır.

Afetin etkilediği yapı, insan ve alanları belirleme ve buna bağlı olarak yardımların yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Bundan dolayı haberleşme ve bilgi akışı büyük bir önem taşımaktadır. Bilgi akışı ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde sağlanmalıdır.

Yapılan müdahale faaliyetlerin yönetimi oldukça önem arz etmektedir. Müdahale aşamasın etkin ve verimli olabilmesi için kurtarma, enkaz kaldırma, tıbbi yardım, ulaşım, barınma gibi gereksinimlerin iyi yönetilmesi gerekir. Ayrıca afet konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi gerekir. Tüm bunların yapılabilmesi için de finans kaynaklarının sağlanması müdahale aşamasının önemli bir parçasıdır (Atlı, 2006: 12-13).

1.2.4. İyileştirme Aşaması

Afetin etkilediği toplumun yaşam şartlarını afet öncesi haline getirmek amacıyla olabilecek afet risklerini önlemek, azaltmak sistemli bir çalışma doğrultusunda alınan kararlar ve faaliyetlerin genelini kapsamaktadır. Afet sonrası meydana çıkan acil durum görevlerinin yapılmasından sonra toplum ve bireylerin hızlı bir şekilde normal yaşam koşullarını sağlamak gerekir. Toplum ve bireylerin normal yaşam koşullarını sağlamakta mümkün oldukça sürenin kısa olması iyileştirme aşamasının amacıdır. Bu süre afet olayından sonra başlayan afetin büyüklüğüne göre 1-2 yılı kapsayan faaliyetler bütünüdür.

İyileştirme aşamasında asıl amaç; afette etkilenen toplulukların haberleşme, ulaşım, su, elektrik, kanalizasyon, eğitim, sosyal faaliyetler, geçici barınma ve ekonomik alan gibi zaruri ihtiyaçlarının karşılanması ve devamını sağlamak ile etkilenen topluluklara normal ve güvenli bir yaşam ortamı sağlamaktır (Şahin, 2010: 135-136).

1.3. Dünyadan Afet Yönetim Modelleri

Bir ülkenin afet yönetim sistemi geçmişten elde ettikleri bilgi ve tecrübelerini gösterir. Buna göre, gelişmiş afet yönetim sistemleri ile Türkiye'deki afet yönetim sistemini karşılaştırarak eksik olduğumuz yönleri tespit edip eksiklerimizi giderme doğrultusunda ülkemiz için en iyi fayda sağlayacak afet yönetim sistemini geliştirmek amaçlanmalıdır.

1.3.1. Amerika Birleşik Devletinin Afet Yönetim Sistemi (FEMA)

“FEMA başkanı ABD başkanı, adına 28 federal ajans ve bakanlığın Amerika Kızılhaç örgütü ve gönüllü kuruluşların felaket yardım faaliyetlerini koordine etmekle görevlidir” (Akdağ, 2002: 13).

Amerika Birleşik Devletleri Federal Acil Durum Yönetim Kurulu (FEMA) olağanüstü afetlerin yönetim koordinatörlüğünü yapar. FEMA herhangi bir afet olayı veya felakette her an hazır şekilde bulunan bir yapıdır.

1.3.1.1. FEMA Federal Müdahale Planına Göre FEMA’nın Yapısı

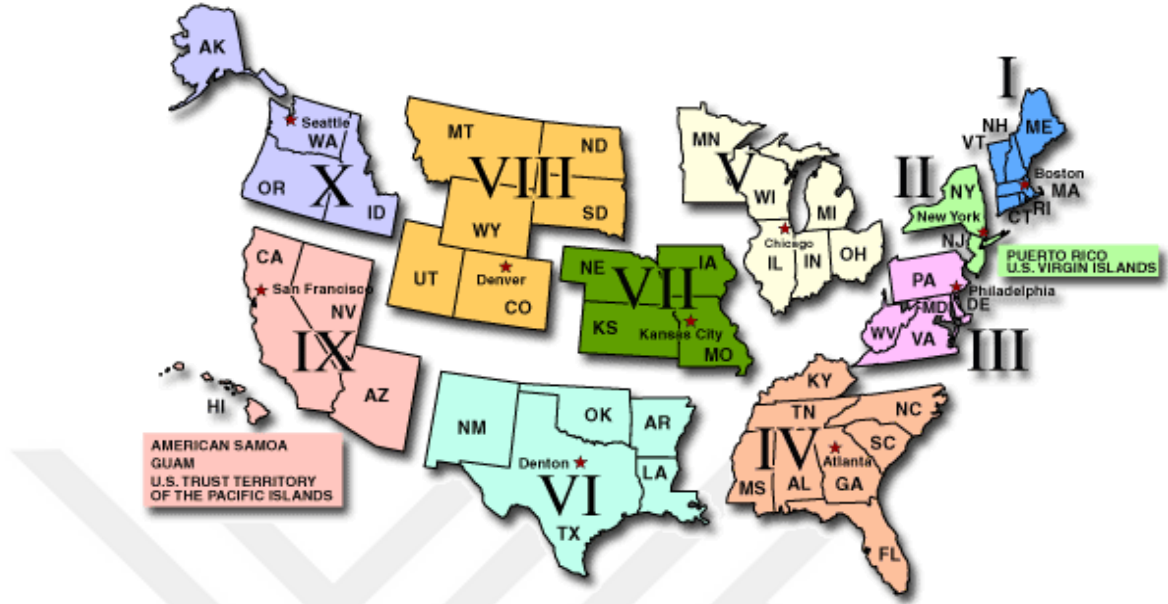
FEMA teşkilatı acil durum yönetiminde doğrudan başkana bağlıdır. Ve 10 bölgeden meydana gelmektedir. Yönetimsel hiyerarşi de acil durumları organize eden FEMA teşkilat bölgeleri eyaletler, yerel yönetim ve gönüllü kuruluşlar, uluslararası ve yerel teşkilat olarak meydana gelmektedir.

ABD afet olaylarını idare eden mülki amiri en küçük yerleşimden başlar, sonra FEMA ve devlet başkanına kadar olan bir hiyerarşi sisteminden oluşmaktadır. Küçük yerleşim yerlerinde acil müdahale birimleri ve merkez birimlerinden meydana gelmektedir.

Merkezde gönüllü kuruluşlar ve merkezi ve yerel yönetim kuruluşlar görevlendirilmiştir. Bu merkezlerde afet ve acil durum merkezlerden idare edilmektedir. Ek destekler ise merkezden sağlanmaktadır.

Yönetim merkezlerine bağlı acil yardım ekipleri, acil müdahale grupları koordinasyon merkezleri şeklinde oluşturulmuştur. Küçük yerleşim birimi üstesinden gelemediğinde bir üst hiyerarşiye o da yetersiz olduğu takdir de acil durum ABD başkanına kadar uzanan bir hiyerarşi mekanizmasından oluşmaktadır (acil-durum-yönetimi-fema. html).

Şekil 2. Acil Durum Yönetimin Fema Bölge Müdürlükleri

Kaynak: <https://www.fema.gov/regional-contact-information>

Tüm ülkeye dağılmış FEMA 'ya ait bölgesel ve yerel yönetim bürolarından oluşmaktadır. FEMA 10 bölge teşkilatından oluşup her bir bölgeye birkaç eyalete hizmet verir. Acil yardım yönetim ve eğitim merkezinde oluşan iki tane bürosu bulunmaktadır. FEMA 2600 personeli olan, afet sonrası için 5000 geçici çalışandan oluşan bir yapıya sahiptir (Akdağ, 2002: 13).

FEMA başkana bağlıdır. Başında bir direktör ve direktöre bağlı direktör vekilleri ve bağlı birimlerden oluşmaktadır. Bu birimler;

- ✓ Danışma kurulu
- ✓ Genel müfettiş kurulu
- ✓ Mali yönetim birimi
- ✓ Genel danışma bürosu
- ✓ Bölgesel irtibat bürosu
- ✓ Yönetim hizmetleri bürosu
- ✓ Yönetimsel destek birimi
- ✓ Operasyonel destek birimi
- ✓ İnsan kaynakları birimi
- ✓ Güvenlik birimleri olarak yer almaktadır.

Ana hizmet birimleri direktörlüğe bağlı olarak düzenlenmiştir. Ana hizmet birimleri bünyesinde;

- ✓ Yangın idaresi
- ✓ Federe ve mahalli program
- ✓ Destek direktörlüğü
- ✓ Dışişleri direktörlüğü

Federal sigorta idaresi vb. farlı yönetim ve teknik hizmet birimlerinden meydana gelmektedir (acil-durum-yönetimi-fema. html).

1.3.1.2. FEMA'nın Gösterdiği Faaliyet Konuları

- ✓ Standart yapı ve su altında kalan bölgeleri yenilemek için rehberlik hizmeti vermek.
- ✓ Afetle nasıl baş edileceği hakkında halkı bilgilendirmek.
- ✓ Merkez ve yerel yönetimlerin afetlerde acil duruma hazırlıklı olmasına destek sağlamak.
- ✓ Afete müdahalede federal düzeyde koordinasyonu sağlamak.
- ✓ Gerekli afet yardımını sağlamak(devlet, topluluklar, vb.)
- ✓ Afet acil durum yöneticileri yetiştirmek.
- ✓ İtfaiye servisini ulusal düzeyde sağlamak.
- ✓ Ayrıca FEMA bünyesinde ulusal itfaiye idaresi ve federal sigorta bulunmaktadır.

1.3.1.3. FEMA'nın Gösterdiği İş Faaliyet Sahası

- ✓ Bakanlık ve Genelkurmay
- ✓ Kızılhaç ve özel sektör
- ✓ Profesyonel görevli ekipler
- ✓ Gönüllü birimleri kapsayacak afet durumunda ne tür bir vaziyet alınacağı, afet olayında kim nerede, nasıl, hangi görevi yapacağının tasarımı oluşturur (Akdağ, 2002: 13).

1.3.1.4. ABD Başkanı Bir Yeri Afet Olarak İlan Etmesi Aşamaları

- 1.Aşama: İlçe acil yardım olarak afete gerekli müdahaleyi yapar.
- 2.Aşama: İlçe müdahalesi afet olayına baş edemiyorsa vilayetten yani ilden müdahale yapılır.
- 3.Aşama: İlçe ve il teşkilatı yetersiz olursa vali hükümetten yardım talep eder.
- 4.Aşama: FEMA bölge müdürlüğü valinin talebini değerlendirmek için merkeze iletir.
- 5.Aşama: FEMA genel müdürlüğü inceleme sonucunu ABD başkanına bildirir.
- 6.Aşama: Başkan tarafından afet ilan edildikten sonra devlet afet bölgesine FEMA'nın Koordinasyonu doğrultusunda yardımları ulaştırır (acil-durum-yönetimi-fema.html).

1.3.2. Japon Afet Yönetim Sistemi

Japon afet yönetim sistemi, afetin önceden belirlenmesi ve tahmin edilmesi prensibinden oluşmaktadır; Japon afet yönetim sistemi örgütlenme ve koordinasyonundan görevli kurum ulusal ülke ajansı, NLA idaresindeki afet önleme bürosudur. Afet bürosu; Japonya'da meydana gelebilecek afeti önleme ve zarar azaltma politika, plan ve doğal afetlere karşı tedbirler kanununu uygulamakla görevlidir.

a)Afet Önleme Bürosunun Alt Birimleri;

- ✓ Genel idare birimi
- ✓ Afet olayı önleme ve koordinasyon birimi
- ✓ İyileştirme ve yeniden inşa etme birimi
- ✓ Depremlere yönelik tedbirler birimi
- ✓ Afetlere karşı tedbirler uygulama dairesi

b)Japon Afet Yönetimde Öncü Tedbirler;

Japonya'da deprem en büyük tehlike olduğu için buna karşı bir örgütlenme oluşturulmuştur. Bu örgütlenme de Japonya' da tsunami tehlikesini önlemek için OBS okyanus tabanı sismik uyarı sistemi ile tsunami sonucu gelecek dalgaları önceden tahmin edip gerekli önlemleri almaktadır. Japonya' da tüm ülkede plan ve organizasyon

yetkilerini tanımlandığı “coğrafi bilgi sistemi” tarafından kontrol edilmektedir. Ayrıca ülkede ulusal seviyede koordinasyonu sağlamak amacıyla “ulusal afet erken uyarı ve yönetim sistemi” oluşturulmuştur.

1.3.2.1. Ulusal Afet Ajansın NLA’nın Görevi

NLA, afet dışı dönemlerde sürekli bir şekilde, köylere kadar her bir bölgenin ve yerleşim yerinin haritalarını, yerleşim planlarını, binaların yapısını ve konumunu, her bir evde yaşayan insanlar hakkındaki ayrıntılı bilgileri bilgisayara işlemekte ve bir bilgi bankası oluşturmaktadır. Dolayısıyla, bir afet anında o bölgede afetten etkilenen bina ve tesisler ile ilgili her bir binada yaşayan insanlar hakkındaki ayrıntılı bilgileri derhâl arama, kurtarma ve yardım ekiplerine iletebilmektedir (<http://www.egitim.club>).

Japonya 1961’de afetlere karşı önlemler ile ilgili organizasyon ve koordinasyon konularını düzenlemiştir. Bu kanun 1997’de son şekli almıştır. Bu kanuna göre etkin bir afet yönetimi amaçlayan; Japonya’da iki örgütlenme türüne gidilmiştir.

a)Daimi Örgütlemeye: Ulusal, eyalet, belediye, halk düzeyi olmak üzere dört kısımdan oluşmuştur. Başkana bağlı ulusal düzeydeki örgütlemeye;

- ✓ Tüm bakanlar
- ✓ Japon Merkez Bankası
- ✓ Devlet Radyo Televizyonu Kurumu NHK
- ✓ Devlet Telefon Ve Haberleşme Kurumu NTT
- ✓ Kızıl Haç başkanlarından oluşan merkezi afetleri önleme konseyi oluşturulmuştur. Konseyin asıl görevi afetleri önleme ve temel planları uygulama faaliyetlerini sağlamaktır.

b)Temel Plan: Meydana gelebilecek bir afette ilk dakikadan başlayıp, hangi kurumun ne yapacağını, kurumlar arası koordinasyonun nasıl sağlanacağını, afet öncesi, afet anında ve afet sonrası ne tür önlemlerin alınması gerektiğine yönelik yapılacak faaliyetleri doküman olarak belirlenmesidir (Akdemir, 2007: 8-9).

Genel afet önleme çalışmaları içerisinde 29 kamu kuruluşuna ek olarak, Japon Kızılhaç’ı ve Telekom Şirketi ve benzeri afete müdahil 37 özel kuruluş daha vardır.

Merkezi hükümetin örgütlemesinde taşra teşkilatı, yerel idare olmakla birlikte afet önleme faaliyetlerinde hazırlık faaliyetlerini yürütülmesine ilişkin yerel örgütler de yer almaktadır.

Uygulayıcı kurum olarak, itfaiye teşkilatı içişlerine bağlı olduğu ve polis gücü ulusal halk güvenliği ajansı bünyesinde doğrudan başbakana bağlı çalışılmaktadır (<http://www.egitim.club>).

1.3.2.2. Japon Ulusal Acil Durum Yönetimi (Daimi Örgütleme)

a)Ulusal Hükümet Düzeyi

Başbakana bağlı, merkezi afet önleme konseyi meydana gelebilecek afetleri önleme planlamaların yapılması ve hazırlık faaliyetleri doğrultusunda planlamayı oluşturmakla görevlidir. Operasyonel planların yanı sıra koordinasyon ve kurumsal atamalar, görevlendirme ve yapılan planların, uygulama kararlarının alınma doğrultusunda yapılacak faaliyetleri gösterir. Ulusal düzeyde operasyonlar ve bunlara ilişkin kararların ve planların yapılmasından sorumlu olan örgüt, atanmış yönetsel organlar ve kamu örgütleridir, bunlar operasyonel planlamanın temel unsurlarını oluşturmaktadır. Bu kurumlar merkezi afet önleme konseyine karşı sorumludurlar.

b)Eyalet Hükümet Düzeyi

Eyalet valisi operasyonların koordinasyonundan uygulamasına ve ihtiyaç olursa genişletilmesinden sorumludur. Eyalet afet önleme konseyine başkanlık yapar. Bölgesel afet önleme konseyinin plan ve faaliyetleri ulusal düzeydeki kararları sınırları içerisinde uygun bir şekilde yürütülür. Ayrıca eyalet bölgesindeki işi yapan organları ve kamu örgütlerin üstlendiği görevlerde karar verir ve ihtiyaç halinde atama yapar.

c)Belediyeler Düzeyi

Olası afetlere karşı bütün hazırlıkları yapmak. Operasyonlara yönelik hazırlıkları sağlamak ve örgütlemekten sorumludur. Belediye bünyesinde olan her bir birim afet hazırlığı ve örgütlenmesini oluşturmakla sorumludur. Belediye Afet Önleme Konseyi, belediye başkanının başkanlığında belediye sınırları dâhilinde afet hazırlıkları ve önlemlerinin alınmasından sorumludur.

ç)Halk Bireysel Düzeyi

Toplumu bireysel seviyede afete karşı hazırlamak ve mahalle ve gönüllü örgütlerle koordinasyon entegresini sağlamak (acil-durum-yonetimi-fema. html).

Japonya’da halkın doğal afetler konusunda eğitim işi belediyelere verilmiş bulunmaktadır. Her bir şehir belediyesi olası bir afet olayını(deprem, sel, toprak kayması, tayfun vs.) dikkate alarak halka eğitici broşürler hazırlayarak, dağıtmakta, ilkyardım kursları düzenlenmekte, her semt için gönüllülerden müteşekkil yardım ekipleri oluşturmakta, ayrıca her yıl 1 Eylül’ de ilgili tüm kuruluşların (Polis, İtfaiye, Kurtarma ve Tıbbi Yardım Ekibi, MHK, Elektrik, Gaz, Haberleşme şirketleri, Kızıllaç gibi) katılımıyla, tüm şehir halkının ve gönüllü yardım ekiplerinin katılımına açık afet tatbikatları düzenlemektedir (Akdağ, 2002: 10-11).

1.3.2.3. Japon Acil Durum Merkezi

Japonya’da ani bir afet durumunda hızlı bir şekilde oluşturulan acil durum merkezi bulunmakta ve olası bir afet olayında afetin büyüklüğüne göre kriz merkezine, büyük afetlerde 100 den fazla can kaybı olduğu afetlerde başbakan, daha küçük olan afetlerde ise NLA’nın başkanı (Bakan) afetin yönetilmesinde başkanlık yapmaktadır.

Doğal afet anında ilgili bütün kurumlar temel plan ve uygulama plan çerçevesinde bilgiler toplayıp, hızlı bir şekilde merkezi bilgilendirmek durumundadır. Toplanan bütün bilgiler ilgili kuruluşların yaptıkları uygulama planları doğrultusunda faaliyetlerine eşlik edip yapılan çalışmalar arasında eşgüdümü sağlamaktadır.

Kriz merkezinin afetin olduğu alanda hızlı bir şekilde bir büro oluşturulmakta ve NLA başkan yardımcısı afet mahallerindeki yerel büroya başkanlık yapmaktadır. Ayrıca afet anında eyalet ve belediye düzeyinde kriz merkezleri koordinasyonun içinde faaliyetleri sağlamaktadır (Akdağ, 2002: 10-11).

1.3.2.4. Japon Acil ve Afet Müdahale ve Kurtarmada Thoku Deprem Örneği

11 Mart 2011’de Japonya’da 14:46:23 sularında 9 şiddetinde deprem meydana gelmiş. Dünyada olan depremler arasında 4. sırada olan 24 km derinlikte meydana gelen bu depremin ardından başta Tohoku ve Sendai bölgeleri başta olmak üzere Japonya’nın doğu sahilleri tsunami dalgalarının etkisi altında kalmıştır. Tsunami bölgede ciddi ekonomik hasara ve can kaybına sebep olmuştur.

11 Mart Depreminde Japonya’da Kriz Yönetiminde Anlık Yaşananlar:

Japon Meteoroloji Ajansı (JMA) Japonya'nın kuzeydoğusunda önce 7,9 şiddet deprem tespit etti. Sonra 9 şiddetinde olduğunu belirtti. Deprem olduktan sonra eyalet afet önleme merkezi oluşturuldu. Ve daha sonraki yapılan anlık faaliyetler;

- ✓ Miyagi tsunami uyarısı yapıldı.
- ✓ Bölgeye sevkiyat için Japon ordusuna müracaat yapıldı.
- ✓ Afet önleme merkezi önce eyalette toplandı.
- ✓ Acil sevkiyat için itfaiye ve kurtarma ekiplerine yardım çağrısı yapıldı.
- ✓ Vali eyalette toplantı yaptı ve afet önleme merkezinde üst üste toplantılar yapıldı.
- ✓ Merkezi hükümet inceleme için bir komite eyalete gönderdi.
- ✓ JMA depremden 3 dakika sonra tsunami olacağı uyarısını yaptı.
- ✓ Afet olduktan sonra 100 ' den fazla helikopter tüm afet alanını, afetin tüm boyutlarını inceleyip hemen afet önleme merkezine ulaştırmıştır. Afette bir sonraki gün, afet önleme merkezi toplantı gerçekleştirip, bunun yanında merkezi hükümet de afet kontrol merkezi oluşturup yerel hükümet ile aynı doğrultuda faaliyetlere başlamıştır.
- ✓ Afet olduktan sonra tek kaynakta bilgi yönetimi ve ekipler arasında eşgüdümün ne kadar önemli olduğu daha net bir şekilde görülmüştür.
- ✓ Afet sonrası yerel ve hükümet düzeyi afet merkezinde saat başı toplantı gerçekleştirerek, afeti en az zararla atlattak için tek elden, mevcut birimleri her an net ve doğru bilgileri sağlayarak yönlendirmiştir.
- ✓ Afet olduğu günde afete maruz kalan afetzedeleri kurtarmak amacıyla; çalışan ekipler eyalete tek elden yani afet önleme merkezinde yönetilip ekipler arasındaki koordinasyon faaliyetleri iyi bir şekilde yürütülmüştür.
- ✓ Afetzedeleri kurtarma görevi: Ordu, polis, Japon sahil güvenliği, itfaiye idaresi altında ve sorumluluğunda olup, itfaiye tahliye de bulunup bunun yanında belediye ek destek sağlamıştır.
- ✓ Belediye, tahliye ve sığınakların açılmasında görev alırken, Japon ordusu gıda ve insani yardımı sığınaktaki afetzedelere ulaştırmak için kapanmış yolları açıp insani malzemeler yardımı yapmıştır.
- ✓ Halkın afet bilincine sahip olması, yapılan faaliyetlerin zaman kaybına uğramadan yapılmasını sağlamış.

- ✓ Kamuoyu büyük bir duyarlılıkla iletişim sıkıntısı olmaması için karasal hatlar kullanmış; GSM operatörleri meşgul edilmemiştir. Karasal hatların kullanımı devlet tarafında ücretsiz sağlanmıştır.
- ✓ Kaybolan afetzedelerin aranması ve cenazelerin çıkarılması için; Japon ordusu, sahil güvenlik ve polis ile birlikte faaliyetler yürütülmüştür. Ayrıca polis vazife olarak cesetlerin gerekli kimlik tespitini sağlamıştır.
- ✓ Merkez yerlerde toplanan cenazeler; ailelerin imkânları doğrultusunda cenaze işlemleri yapılabiliyorsa ailelerine teslim edilmiş, kimlik tespiti ve imkânı olmayan ailelere cenaze ve defin faaliyet işlerini belediye tarafından sağlanmıştır (Gökçe ve Tetik, 2012: 102-110).

1.3.3. Almanya Acil Durum Yönetimi

a)Genel Oluşum

Anayasa çerçevesinde barış döneminde afetlere yardım ulaştırma sorumluluğu eyalet hükümetine verilmiştir. Savaş döneminde toplumun güvenliği federal hükümetin sorumluluğundandır. Federal hükümet eyalet hükümetinin oluşturduğu organize yapı ile sivil güvenliği koruma faaliyetlerini sağlamaktadır. Eyalet bünyesinde bulunan yerel ve bölgesel idari yönetimi afete müdahale ve yardım faaliyetlerinden mesuldür.

b)Organizasyon

Yapı olarak işleri bakanlığı bünyesinde; bakanlar arası koordinasyon grubu, eyalet hükümeti, yönetim olarak bölge şehir idarecileri, acil durum personeli, kurtarma faaliyet hizmetleri, teknik destek yardım enstitüsü (THN) ,ihtisaslaşmış özel kurtarma hizmetleri, itfaiye ve diğer kuruluşlardan oluşmaktadır.

c)Müdahale

Müdahale olarak itfaiye hizmetleri olarak; Yangın mücadelesi, arama kurtarmanın yanında tıbbi yardım ve topluma gıda dağıtım faaliyetlerinden mesuldür. Gönüllüler sivil güvenliğin korunmasında önem arz eder ve her süreçte görev yaparlar. Müdahale faaliyetlerine katılan gönüllüler kaldıkları zamanı askerlikten sayabilirler. Federal hükümetler; eyaletlerin güvenliğini sağlama, sağlık ve ekonomik destek, NBC

riskine karşı güvenliğini sağlama, özel teçhizat ihtiyacını sağlama, gönüllülere teçhizat temini ve eğitim, konularında destek olur. Müdahale kurtarma hizmetleri için “ Teknik Yardım Federal Enstitüsü THM” oluşturulmuştur. BGS federal sınır polisi yardım destek faaliyetlerini helikopter ile sağlar, bu destek Almanya’nın havada kurtarma yapısının bir kısmını oluşturur. Federal ordudan ihtiyaç olursa yerel yönetim destek alabilir.

ç)Eğitim

Eyalet yönetimi bünyesinde, itfaiye servisine ve arama kurtarma organizasyonuna yönelik “sivil korunma eğitimleri” sağlanılmaktadır. Federal ofisine bağlı sivil korunma okulu, merkez bünyesine bağlı olarak merkezi eğitim olarak faaliyetlerini yapar (Erkal ve Değerliyurt, 2009: 157-158).

1.3.4. Fransa Afet Yönetim Yapısı

Afet yönetiminden işleri bakanlığına bağlı bulunan sivil savunma müdürlüğü sorumludur. Teşkilat olarak sivil savunma; olumsuz olaylarda, savaş, kriz dönemlerinde halkı korumada ilk sorumluluğu olan bunun yanında, afet esnası ve sonrası faaliyet işlerini idare ve yürütmeye yönelik teşkilatlanmıştır. Sivil savunma müdürlüğü bünyesinde; önleme ve destek planlama başkanlığı, yardımları yürütme başkanlığı, yardım hizmeti ve itfaiye başkanlığı, idare ve modernizasyon başkanlığı olarak bulunmaktadır.

Afet olaylarında zarar ve afet riskini minimum seviye indirme faaliyetlerinde bütün bakanlıklar sorumludur. Sivil savunma hizmeti birliği dokuz bölgeden oluşmaktadır. Her bölgenin en alt basamağında olan köylerdeki belediyelerden itibaren teşkilatlanma sistemi oluşturulmuş. Belde teşkilatlanmasının olduğu alanlarda belediyeler, illerde ise valiler bu faaliyet hizmetlerini oluşturmakla sorumludur. Sivil savunma müdürlüğünde 250 uzman çalışmaktadır. Bölgelerde 2.500 mobil görevli personel çalışmakta, ildeki itfaiye ve kurtarma görevlisi ile bu sayı 250.000 personele ulaşmaktadır. Gönüllülerde katılsa 2.500.000 sayı olur, sivil savunma müdürlüğünde 18.000 bin kişiden olan subay, astsubay ve kriz olaylarına karşı özel gönüllüler, er ve erbaşlardan şekillenmektedir.

Müdahalede görevli olan itfaiye ve sivil savunma kuruluşlarının eğitimine büyük önem verilmektedir. Ülke genelinde 23.000 itfaiye personeli ek olarak 200.000 gönüllü itfaiye personeli bulunmaktadır. (Kayrancıoğlu, 2007: 140-141).

a)Müdahale

Halk güvenliği müdürü, işleri bakanlığına doğrudan bağlı olup, CODISC operasyonel merkezinden ulusal seviyede büyük operasyonları yapmak için 24 saat görevde bulunmaktadır. Operasyon anında koordinasyonu sağlamak, için bölgeler arası merkezler oluşturulmuştur. Her bölgede bulunan bölge görevlisi koordinasyonu sağlar. **Müdahaleye Katılanlar:** Halk güvenliği müdürlüğü personeli, sivil güvenlik birimi görevli asker UIISC, DCA özel birimler, itfaiye ve diğer yerel destek hizmetleri katılmaktadır (Erkal ve Değerliyurt, 2009: 161).

b)Kriz Yönetimi

Genel ve acil yardım olarak iki kurumdan oluşur. **Genel yardım:** Genel özellikler ve kriz öncesinde yapılması gereken tedbirlerden oluşmaktadır. Planlamalar, bölge, il, belde, köy düzeyinde yapılmakta yapılması gereken önlemler net olarak oluşturulmaktadır. **Acil plan:** Nükleer ve kritik tesislerde olacak afet olayında uygulanacak olası planlardır. Özelliği, kriz müdahale ekiplerinin, ihtiyaca göre oluşturulmuş olması, görev ve sorumluluklar açık net olması ve ekiplerin uzmanlaşmasını sağlamasıdır (<http://www.acilafet.org>).

1.3.5. Kanada Afet Yönetimi

Kanada'da meydana gelebilecek afetlere yönelik hazırlıklı olabilmek için milli savunma bakanlığı içinde bulunan "Kanada Acil Durum Hazırlığı (EPC)" federal hükümet kuruluşunu sorumlu etmiştir. Milli savunma bakanlığı içinde EPC sorumluluk ve görevlerini yaparken, federal hükümet, eyalet hükümetleri, duruma göre çeşitli bakanlıklar arasında koordinasyonu oluşturacak bir organize yapıdan oluşmaktadır. Acil durumlara hazırlık yasası 1988'de yürürlüğe girip, olası afet olaylarında sivil savunma planların uygulanması, koordinasyon ve yardım sağlamak için federal, eyalet hükümetleri arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamak, halkın sivil savunma

açısında bilinçlendirilmesi, sivil savunma personeline eğitim verilmesi, gibi görevleri yerine getirir.

Sivil savunma yasası ayrıca federal bakanlıkların görev yetki ve sorumlulukları içeriğinde sivil savunmayı ilgilendiren mevzularda görev dağılımının sınırlarını belirtmektedir. Dolayısıyla sivil savunma, milli savunma bakanlığın kontrolü altında olması ile birlikte ilgili tüm bakanlıklarda mesuliyeti bulunmaktadır. Bu yasa doğrultusunda federal hükümet olası afet olaylarında mali destek sağlama yetkisini vermektedir (<http://www.egitim.club>).

1.3.5.1. Kanada’da EPC’nin Yürüttüğü Başlıca Faaliyetler

a)Federal Sivil Savunma Planları: Ulusal deprem destek planı, en son EPC, tarafından geliştirilmiştir. Planda Kanada’nın batısında olası bir afet ve deprem durumunda tüm federal bakanlığın ve kuruluşun, destek ve yapılacak yardıma ilişkin sorumluluklara yönelik görevler belirtilmektedir.

b)Federal ve Eyalet Arasındaki Eşgüdüm: EPC federal hükümet; eyalet hükümeti ve belediyeler içinde bulunan sivil savunma çalışanlar arasında koordinatörlük görevi yapmaktadır. Bunun için EPC’nin bulunduğu her eyalet başkentinde, ufak bir bölgesel bürosu bulunmaktadır. Ortak sivil programını yöneten EPC’de yönetici konumundadır. Program Kanada tek tip sivil savunma kabiliyetini geliştirmeyi amaçlayıp federal, eyalet ve bölgesel hükümetlerin kaynak yönetimini de kapsamaktadır. EPC, federal hükümet temsilcisi olarak afete yardım faaliyetlerini yürütmektedir.

c)Eğitim ve Yetiştirme: EPC, Ampricr şehrinde olan Kanada sivil savunma koleji yaklaşık 1600 kişiye her yıl eğitim sunmaktadır. Bu kolej federal bakanlara, eyalet hükümetlerine ve belediyelere yerel görevleri olan yetkililere ayrıca büyük olan sanayici yetkililere sivil savunma planlama ve afet olaylarında nasıl bir durum sergileneceği ile ilgili kurslar sağlamaktadır.

ç)Halkı Bilinçlendirme: Olası bir afet durumunda EPC tüm Kanadaki halkın bilinçlendirilmesini sağlar. Buna bağlı bilgilendirme faaliyetlerini planlar ve tertipler. Üç ayda birde sivil savunma dergisini yayınına gerçekleştirir.

d)Safe Guart: EPC'nin yan kuruluşu ve geliştirdiği program olan, sivil savunma planlama, arama kurtarma faaliyetlerinde bulunan hükümet, özel ve gönüllü kuruluşların bir bütün haline getirilmesiyle ilgilenir. Ayrıca internet sayfası olup ve halkı bilgilendirmede önemli bir konumda yer almaktadır (Akdağ, 2002: 20-21).

1.3.5.2. Kanada Sivil Savunma Koordinasyonunda Temel Prensipler

- ✓ Birey afet olayında nasıl davranacağını bilmek ve öğrenmek ile mesuldür.
- ✓ Bireyin aşamayacağı afet olayında eyalet hükümeti gerekirse federal hükümet olası afet olayında duruma göre devreye girip önceden planlanmış sorumlulukları ve görevleri ifa eder.
- ✓ Belediyeler acil durum olayın büyüklüğüne göre eyalet hükümetinden destek almayı talep edebilir.
- ✓ Eyalet hükümetleri gerektiğinde eyalette yer alan sivil savunma koordinatörlüğü tarafından federal hükümetten destek ister.
- ✓ Olası bir afet olayında federal bakanlardan bir tanesi vazifedar olarak görevlendirilir. EPC ulusal destek merkezini faaliyete geçirmek ve acil önlemlerin organizasyonu sağlamak için, federal bakanlar ve kuruluş ve eyalet hükümetleri ile yakın ilişki içerisinde çalışır ve danışmanlık vazifesinde bulunur (<http://www.egitim.club>).

1.3.6. Çin Afet Yönetim Sistemi

1.3.6.1. Çin IDNDR Ulusal Komitenin Kurulması

Çin Nisan 1989 tarihinde BM'nin çağrısı üzerine “ÇİN IDNDR komitesini CNIDNDR” olarak düzenlemiştir. Söz konusu komite: bakanlıklar, komisyonlar, bürolar, ordu ve sivil toplum kuruluşları NGO kapsamında 28 kuruluştan şekillenmiştir. CNIDNDR devlet konseyinin üst dereceli bir vazifedar tarafından idare edilen ve bakanlıklar arasında koordinasyonu sağlamakla sorumlu kurumdur.

a) CNIDNDR: Ulusal afet zararların azaltılmasında, planların yapılmasında geniş ve dar politikaların oluşturulmasında ilgili daire ile ve NGO'ları afet faaliyetlerin oluşturulmasında ve yerel hükümetin afet faaliyetlerinin denetlenmesinden sorumludur.

Çin hükümeti, Çin halk cumhuriyetinin “ulusal afet zararlarının azaltılması planı NDRP 1998-2010” yılları arasında yayınlanmıştır. NDRP, 9 uncu bir beş yıllık plan olan ulusal ekonomik ve sosyal kalkınma planı, 2010 yılına kadar planlanan hedefleri içeren genel hükümet ve politikalar doğrultusunda ulusal düzeyde yapılan ilk plandır ve afet zararların azaltılmasında elde edilen tecrübeler doğrultusunda şekillendirilmiştir. Ayrıca zarar azaltma faaliyetlerindeki görevler, yapılacak önlemler ve aciliyet gösteren yapılacak faaliyetler belirtilmiştir.

b) Afetlerin Gözlenmesinde Erken Uyarı Sistemi: Çin afetleri normal gözlenmenin dışında uyduda algılama, erken uyarı sistemi, matematiksel, modern iletişim teknolojisi, en son gelişmiş teknoloji teknik ve cihazlar ile geniş bir tarzda araştırılmaktadır. Çin’de ulusal bilgisayar ağları: Hava tahmini, deprem izleme, deprem uyarı gözleme sistemi, orman ve yeşil mekânları izleme vb. sistemlerden şekillenmektedir.

c) Hükümet Görevlileri İçin: Afet önleme, kurtarma faaliyetleri hızlı ve zamanında organizasyonu sağlamak gayesiyle, radyo iletişimi, telefon, televizyon, gibi iletişim faaliyetlerini işleterek afetleri erken uyarı bilgilendirme amaçlayan bir bilgi ağı oluşturulmuştur.

d) Çin Ulusal Merkezin Kurulması

Bilgi sisteminin kuvvetlendirmek ve aynı anda bilgi ve teknoloji paylaşımını artırmak için merkezi hükümet ulusal merkezin kurulmasını gerçekleştirmiştir. **Ulusal merkezde:** Devlet Konseyi, bakanlık ve komisyonlarına hizmet sağlayan afet bilgi mekanizması, merkezi hükümet ile iller ve belediyeler bünyesinde olan afet bilgi sistemi, uydu ve uzaktan hissetme sistemi, afet bilgisinin geniş kapsamlı yönetimi, vb. yapıdan oluşan ulusal merkez karar verme seçiminde devlete detaylı bilgi aktarmak ve öneri sunmak gayesiyle bakanlıkların, komisyonların, enstitü araştırmaların ve sosyal

grupların afet ile ilgili bilgi ve tecrübelerinden faydalanmaktadır (Uzunçibuk,2005: 101-104).

1.3.6.2. HYOGO Çerçeve ve Eylem Planı HFA Stratejik Hedefler

- ✓ Müdahalede etkili bir hazırlığın oluşturulması.
- ✓ Afete hazırlık ve sakınım faaliyet planlarının yapılması ve düzenli olarak denetlenmesi, kontrol edilmesi.
- ✓ Müdahalede görevli kurumlar, plan ve politikayı oluşturanlar arasında daimi diyalog ortamının sağlanması (Kuterdem vd. 2009: 22).

1.3.6.3. Çin Acil ve Afet Yönetim Sistemi Zhangbei Depremi Örneği

Çin Zhangbei depremi ve müdahale ve arama kurtarma çalışmaları 1998'de 10 Ocak'ta saat 11. 50 de meydana gelen Zhangbei ve Shangyi arasında kalan alanda oluşan 6. 2 şiddetinde deprem 4 ayrı bölgede etkisini göstermiştir. 136 000 ev yıkılmış, 49 kişi yaşamını yitirmiş 11 479 kişi yaralanmıştır. Depremden 5 dk. sonra acil müdahale ekip görevlileri, Çin sismoloji bürosu CSB deprem araştırmacıları, deprem tahmin çalışanları görevlerinin başında bulunmuşlardır. 20 dk. İçin de deprem ana merkez üssünü netleştirmişlerdir. CSB, 2,5 saat içinde artçı depremlerin Beijing ve Pekin'de ciddi bir hasarın olmadığını bildirmiştir. Yerel hükümet, zarar azaltma afet büroları, zaman kaybına fırsat vermeden, acil müdahale planını devreye koymuş, 20 dk. için de istasyonlarda bulunmuşlardır.

Deprem olduktan sonra yüzlerce uzman 6 grup şeklinde arama kurtarma çalışmalarına başlayıp, afete maruz kalanları yerleştirmek, deprem önleme ve engelleme çalışmaları gerçekleştirmek için bilgi elde etmek amacıyla afet bölgelerine zaman kaybetmeden ulaşmışlardır. Aynı günün öğleninde akabinde Hebei bölgesel hükümeti, afetin olduğu bölgeye sağlık ekiplerini göndermiştir.

PLA personeli afette ciddi zararın meydana geldiği afet bölgelerine arama kurtarma faaliyetlerini yapmak üzere 2000 çalışanı hızlı bir şekilde aktarmışlardır. Afet arama ve kurtarma faaliyetlerini an an bilgilendirmek için afet alanına haberci göndermiştir. Afetin aynı gününde 18'de kışlık elbise dağıtılmıştır. Kışlık elbise, gıda, barmak, sağlık hizmetleri, 14 Ocakta bütün afete maruz kalanlara hizmet sunulmuştur. 15 Ocaktan sonra 3 000'ne yakın PLA görevli personeli 40 bini aşan afetzedelere soğuk

kış mevsimi için barınak inşaatı yapmak üzere gönderilip şubat ayında görevi bitirmişlerdir. Afete hızlı ve anında müdahale çalışmaları sayesinde kışın -20 -30 C soğukta afetzedeler hayatını kaybetmemiştir (Uzunçubuk, 2005: 107-108).

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRKİYE AFET TARİHSEL GELİŞİMİ VE ÖRGÜT YAPISI

2.1. Doğal Afetler Açısında Ülkemizde 2009 Yıllarına Kadar Olan Tarihsel Gelişimi

2.1.1. 1944 Öncesi

Doğal afet olaylarında hususan deprem sonucu etkilenen afetzedelere destek ve yardımcı olma anlayışı hayli eski bir tarihe dayanmaktadır. Tarihindeki ilk yazılı afet olayı 14 Eylül 1509 yılında meydana gelen İstanbul depremi kaydedilmektedir. Tahmini kayıp olarak 13 bin insanın hayatını kaybettiği ve yüzü aşan cami ve bini aşan yapının tahrip olduğu ve yıkıldığı depremin akabinde II. Beyazıt, yıkılan evleri yapmak için hane başına 20 altın verilmesi için ferman çıkartmıştır.

Bu fermanın çıkarılmasıyla yıkılan yapıların yeniden inşasına yönelik çeşitli faaliyetler ve çalışmalar yapılmıştır. Altı aylık bir süre içinde 2000 yapı faaliyete geçirilmiş ve tahrip olan camiler onarılmıştır.

Osmanlı döneminde afetlerle ilgili yapılan faaliyetler afetlerin zarar azaltma açısından değil de, afet olduktan sonraki faaliyetleri oluşturur.

Bu dönemde, şehirleşme ve yapılaşmaları bazı kurallara bağlama ihtiyacı olarak ilk kez 1848 yılında duyulmuş ve o yıl çıkarılan “Ebniye Nizamnamesi” ile uygulamanın İmparatorluk sınırları içerisinde yaygınlaşması sağlanmıştır.

1933 yılında yürürlüğe giren “belediye yapı ve yolları kanunu” ile uygulamalardaki eksikleri bertaraf etmek ve oluşan doğal afetlerle alakalı Kızılay işleri bakanlığı gibi kurumların sürdürdükleri yardım faaliyetlerini belirli şartlara göre olması için 1939 yılında 3611 sayılı kanunla “Bayındırlık Bakanlığı” kuruluş kanununda gerekli değişiklikler yapıp şehircilik ve yapılaşma ile ilgili vazifeleri “yapı ve imar işleri reisliği” birimine aktarılmıştır.

26 Aralık 1939 yılında Erzincan’da meydana gelen büyük depremde 32962 kişinin vefat etmesi, 116720 tane yapının yıkılmış olması ve çeşitli zararların oluşması üzerine o günün cumhuriyet hükümeti çeşitli yasal düzenlemelerin yapılmasına yönelik

gereksinim duymuş, bunun üzerine 17 Ocak 1940 yılında ilk kez 3773 sayılı “Erzincan’da ve Erzincan Depreminden Müteessir Olan Mıntikalarda Zarar Görenlere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun” hazırlanmıştır. Bu kanuna göre depremden etkilenen vergi mükellefiyeti olanlardan vergileri alınmamış ve devlet memurlarına ve çeşitli kurumlarda çalışanlara üç maaş avans ödenmesi, evleri yıkılan ve zarar gören ev sahiplerine arsa, inşaat malzemesi yardımı sağlamak amacıyla ilk olarak 3773 sayılı kanunla düzenlemeler yapılmıştır.

İleriki yıllarda Erzincan’ı yeniden inşa edilebilmesi için 3980 sayılı kanun ile bütçeye ek ödenek, mahkûmların af edilmesi, Erzincan’a yapılacak nakliyatlarda ücret indirimi, uluslararası yardımların gümrük vergilerini muaf eden yasa kanunları düzenlenmiştir (Göktürk ve Yılmaz, 2017: 120-121).

2.1.2. 1944- 1958 Arası

1939-1944 yılları arasında 26 Aralık 1939 büyük Erzincan Depremi ile başlayıp ortalama olarak 7 ay gibi kısa aralıklarla meydana gelen Nıksar-Erbaa, Adapazarı-Hendek, Tosya-Lâdik ve Bolu-Gerede depremlerinde 43319 kişinin hayatını kaybetmesi 75 bin insanın yararlanması, 200 bin civarında yapının yıkılması ve zarar görmesi sonucu oluşan bilançoyu gören hükümet, depremin meydana getirdiği zararları inşa edilerek önüne geçilemeyeceğini, bundan dolayı ülkemizde deprem zararlarının azaltılmasına yönelik 18 Temmuz 1944 yılında 4623 sayılı “yer sarsıntılarında evvel ve sonra alınacak tedbirler hakkında” kanun oluşturulmuştur.

Bu kanuna göre deprem tehlikesi olan bölgelerin belirlenmesi ve yayımlanması, deprem bölgesinde oluşacak yapıların hususi şartlara göre deprem yönetmenliği olarak yayımlanması ve uygulanma zorunluğu şartları konulmuştur. Acil yardım ve kurtarma planlarını il ve ilçe düzeyinde önceden hazırlanması, gelişmeye açık yeni alanlarda etüt araştırması yapma şartı konulması vb. zarar azaltıcı tedbirleri, afet meydana gelmeden önce yapılma şartı koyan bu kanun, ayrıca deprem anında yapılması gereken faaliyetler, idarecilerin ve halkın vazifelerinin mesuliyetlerini esaslarını belirlemiştir. Bu kanun ile ülkemizde doğal afet olaylarında zarar azaltma faaliyetlerine yönelik çalışmalar başlamıştır.

1945 yılında Bayındırlık Bakanlığı, ilgili üniversitelerle birlikte çalışma yaparak Türkiye’nin ilk deprem bölge haritası ve “Türkiye yer sarsıntısı bölgeleri yapı”

yönetmeliği şimdiki adıyla afet bölgelerinde oluşacak yapılarla ilgili yönetmenlik düzenlenmiş ve bu yönetmeliğin uygulanmasını zorunlu olarak yürürlüğe sokmuştur.

Bayındırlık Bakanlığı ve İmar İşleri Reisliği bünyesinde 1953'te bir deprem bürosu oluşturulmuştur. Bu büro 1955'te DE-SE-YA (Deprem, Seylâbı, Yangın) şekline getirilerek afet zarar azaltma faaliyetleri bu şube sorumluluğunda yürürlüğe konulmuştur.

1953 yılında Bayındırlık Bakanlığına bağlı Su İşleri Reisliği 6200 sayılı kanun ile “yer üstü ve yer altı sularının zararlarını önlemek ve bunlardan çeşitli yönlerden yararlanmak” gayesiyle bayındırlık bakanlığına bağlı tüzel ve katma bütçe özelliğine sahip olan devlet su işleri müdürlüğü şeklinde düzenlenmiştir.

1956 yılında 6785 sayılı “imar kanunu” oluşturulmuştur. Kanuna göre yerleşim yerlerinin seçilmesi aşamasında doğal afet tehlikesinin belirlenmesine, teknik sorumluluğa ve yapı denetimine önem verilmiştir.

İmar kanunu yürürlüğe girdikten sonra, Bayındırlık Bakanlığının iş yükünün fazla olmasından etkinli ve verimli olamayacağı üzerine İmar ve İskân Bakanlığı adında yeni bir bakanlık oluşturulmuştur.

Yine bu dönemde doğal afetlerden etkilenen afetzedelere yönelik yardım kanunları ayrı ayrı çıkarılıp imar ve iskân yardımları olarak sürdürülmüştür (Akdemir, 2007: 2-3).

2.1.3. 1958'den Sonra

Doğal afet olaylarından önce ve sonra gerekli önlemleri almak, ülke genelinde bölge, şehir, köy planlarını oluşturmak, imar ve yerleşim problemlerini çözüme kavuşturmak, yapı malzemelerini iyileştirmek, standart vazifeleri düzenlemek gibi görevleri bulunan İmar ve İskân Bakanlığı 1958 yılında 7116 sayılı kanunla ilgili görevler Bayındırlık Bakanlığından İmar ve İskân Bakanlığına devredilmiştir. 7126 sayılı “sivil savunma kanunu” ile doğal afetlere anında kurtarma ve ilk yardım faaliyetleri dâhil edilmiştir.

1959 yılında 7269 sayılı “umumi hayata müessir afetler dolayısıyla alınacak tedbirleri yapılacak yardımlara dair kanun” çıkarılmıştır. Bu kanun cumhuriyet döneminde afet zararlarının azaltma gayesiyle çıkarılan bütün kanunlar tek bir kanun haline getiren afet öncesi ve sonrası için yapılacak faaliyetleri düzenleyen, doğal

afetlerden sonra genel bütçeden “Fevkalade Tahsisat” ismi üzerinde ek ödeneklerin ayrı bir kanunla oluşturulmasını engellenmiş, genel bütçe haricinde “afet fonu” oluşumunu öngörmüştür.

Bu kanunda 1968’de 1051 sayılı kanunla iyileştirilmeler yapılmış ilgili kanuna 7 madde eklenmiş ve yapılacak hizmetlerin hızlı ve etkinliğini artırıp afete maruz olan afetzedelere daha iyi bir yardım olanağı tanımıştır (Göktürk ve Yılmaz, 2017: 122).

1968’de Amasra Bartın, 1969’de Demirci ve Alaşehir, 1970’te Gediz, 1971’da 15 gün aralıklarla Burdur ve Bingöl depremleri sonucunda 27 bin yapının hasar görmesi veya yıkılmasına bağlı “afet fonu” yetersiz kalmış ve yeni kaynaklar aranmaya başlanmış buna bağlı 1972 tarihinde 1571 sayılı “bazı tekel maddeleri fiyatlarına yapılan zamlarda elde edilen hasılatın T.C. Merkez Banka’sında açılacak bir deprem fonu hesabına toplanmasına dair kanun” oluşturularak sadece deprem afetlerin zararlarına kullanmak üzere deprem fonu tasarlanmıştır (Akdemir, 2007: 5-7).

1992 Erzincan depreminde 653 kişi hayatını yetirmiş, 8 bini aşan yapıda hasar oluşmuştur. Depremin akabinde yine tek bir afeti kapsayan, afet yönetiminde bütüncül öneride bulunmayan, deprem sonrası faaliyetleri yönetmek gayesiyle 3838 sayılı “Erzincan, Gümüşhane ve Tunceli illerinde vuku bulan deprem afeti ile Şırnak ve Çukurca’da meydana genel hasar ve tahribata ilişkin hizmetlerin yürütülmesi hakkında kanun” oluşturulmuştur.

1998’de tarihinde çok sayıda can ve mal kaybının olduğu, 30 bin yapının zarar gördüğü Ceyhan Adana depremi meydana gelmiştir. Buna bağlı 1998’de “afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkında yönetmelik” uygulamaya girmiştir (Özmen ve Özden, 2013: 14-15).

1995’te 4123 sayılı “tabii afet nedeniyle meydana gelen hasar ve tahribata ilişkin hizmetlerin yürütülmesine dair kanun” oluşturulmuştur. Bu kanun 1995 Dinar depremi sonrasında 16.11. 1995’de 4133 sayılı kanunla iyileştirilip bazı maddeler ek olarak aktarılmıştır (Akdemir, 2007: 8).

17 ağustos 1999 Marmara İzmit depremiyle oluşan can ve mal kayıpları, depremin geniş bir alanı etkiyişi, nüfus yoğunluğuna bağlı sorunların hızlı bir şekilde çözümü için hükümet, TBMM’den kanun hakkında kararname çıkarma hakkı almaya yönelmiştir. 4452 sayılı yetki yasası doğrultusunda KHK çıkarma hakkı almıştır (Gökçe ve Tetik, 2012: 38).

1999 Marmara Depremi sonrası “Yapı denetimi, yapı denetimi uygulama yönetmeliği, yapı malzemeleri, büyük şehir belediye sınırları dışında kalan bölgelere yapı denetimi ve kalkınma” alanında yönetmelikler yayımlanmıştır. Bu yönetmeliklerle ulaşılmak istenilen amaç afetlere karşı “önlem, risk azaltma, zarar azaltmak” tır.

Yerel yönetim olarak en son 2005 tarihinde 5032 sayılı “il özel idaresi kanunu” 5216 sayılı “büyük şehir belediye kanunu” çıkarılmıştır. Çıkarılan kanunların amacından bir tanesi de acil durum planı oluşturmaktır. Madde 53: “Belediye; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar.”

Hülasa Türkiye’de afetin tarihsel süreci göz önünde bulundurulduğunda 1999 Marmara Depremine kadar ülkemizde kapsamlı afet yönetimi uygulanmamaktaydı. Bütün bunların bir sonucu olarak, halka öncülük etmek ve destek vermek amacıyla, özellikle üniversiteler, medya, sivil toplum kuruluşlarının ve yerel yetkililerin inisiyatifleri doğrultusunda, kamuoyunun isteği değerlendirilmiş çağdaş, bir afet yönetim sisteminin gerekliliği olarak 2009 yılında Türkiye’nin afet yönetim teşkilatında önemli bir değişiklik oldu (<http://www.egitim.club>).

2.2. 2009 Yılında Türkiye’de Afet Yönetimi ve Teşkilatı

29.05.2009 yılında 5902 sayılı “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun” afet yönetiminde karmaşık olan yapı ve çok başlı sistemi kaldırmak için Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetiminde bazı daire başkanlığı ve bunların bazı özelliklerini TBMM’de kabul görmüş ve 17.06.2009 tarihinde resmi gazeteye 27261 sayılı kanun olarak yayımlanmıştır (Özmen ve Özden, 2013: 17).

2.2.1. Merkezi Teşkilatlanma

2.2.1.1. Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu

Bu kurul başbakanın veya başbakan yardımcısının başkanlığında ilgili bakanların toplanmasıyla oluşan kurul, afet ve acil durum konularıyla ilgili plan rapor ve programları onaylamakla vazifedardır. Kurul yılda en az iki kez toplanır. Başkanın talebi doğrultusunda olağanüstü toplantıya çağırılabilir.

2.2.1.2. Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu

Başbakanlık müsteşarı başkanlığında konuyla ilgili müsteşarlardan ve kuruluş idarecilerden meydana gelen kurul, afet ve acil olaylarında, bilgileri tetkik etmek, gerekli önlemleri belirlemek, uygulanması ve denetlenmesini sağlamak, kurum, kuruluş, STK arasında eşgüdümü oluşturmakla görevlidir. Yıl içinde en az dört defa toplanan kurul, başkan herhangi bir durumda olağanüstü toplantıya çağrılabilir (AFAD, 2013: 19).

2.2.1.3. Deprem Danışma Kurulu

Deprem danışma kurulu deprem öncesi ve sonrası depremden korunmaya yönelik, zararları azaltmak için yapılacak işlerin hakkında öneride bulunmak ve ilgili araştırmaları gerekli program faaliyetleri belirlemek amacıyla başkanın başkanlığında;

“Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Temsilcisi, Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Müdürü, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanı, Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanı” depremle ilgili faaliyetleri yürüten ve yükseköğretim kurulunda seçtiği minimum on üniversite öğretim üyesi içinde başkanın seçtiği beş üye ve ilgili sivil toplum kuruluşlarında başkanın seçtiği üç üyeden meydana gelen deprem danışma kurulu oluşturulmuştur. Kurul yıl içinde minimum dört kez toplanır. İhtiyaç halinde başkan tarafından toplanabilir. Başkanlık kurulun sekretaryasını yürütür (AFAD, 2015: 10).

2.2.1.4. TUSAK

“TUSAK, Türkiye Ulusal Sismoloji ve Arziçi Fiziği Komisyonu’nun kısaltılmış ismi olup Türkiye Ulusal Jeodezi ve Jeofizik Birliği TUJJB’nin bir alt komisyonudur.”

1968 tarihinde Uluslararası Jeodezi İle Jeofizik Birliğine (IUGG) aynı doğrultuda oluşan Türkiye uluslararası jeodezi ile jeofizik yapısına bağlı yedi alt komisyondan birisi olan TUSAK, Türkiye’de olan sismoloji, arziçi fizik mevzularıyla ilgili resmi ve özel kurum kişiler arası işbirliğinde eşgüdümü sağlanmak ve uygulama ve araştırma faaliyetlerin geliştirilmesinin yanında Türkiye’nin üye olduğu uluslararası kuruluşlarda temsil etmesi amaçlanmıştır.

TUSAK başkanlığı, Başbakanlık Afet ve Acil Yönetim Başkanlığı teşkilat ve görevleri ile ilgili vazifeleri 5902 sayılı kanuna göre 17.12.2009 tarihinden sonra

Türkiye Ulusal Jeodezi ve Jeofizik Birliği (TUJJB) ve Türkiye ulusal sismoloji ve arziçi komisyonun vazifelerini TUSAK başkanlığı yürütmektedir (www.afad.gov.tr.TUSAK).

2009 tarihinde 5902 sayılı yasa ile oluşan Afet Ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı başbakanlığa bağlı kurularak yetki ve sorumlukları tek elden toplanılması sağlanmıştır (https://www.afad.gov.tr).

2.2.1.5. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

a)Başkanlık Teşkilatı

Başkanlık teşkilatı merkez ve taşra teşkilatında müteşekkildir. Çeşitli hizmet birimlerinden meydana gelmektedir. **Bunlar;**

- ✓ Planlama ve Zarar Azaltma Daire Başkanlığı,
- ✓ Müdahale Daire Başkanlığı,
- ✓ İyileştirme Daire Başkanlığı,
- ✓ Sivil Savunma Daire Başkanlığı,
- ✓ Deprem Daire Başkanlığı,
- ✓ Yönetim Hizmetleri Daire Başkanlığı,
- ✓ Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı,
- ✓ Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Daire Başkanlığı,
- ✓ Hukuk Müşavirliği, hizmet birimlerinden oluşmaktadır (AFAD, 2015: 10-11).

b)Başkanın Görevleri

Başkan başkanlığın en yüksek amiridir. Başkanlık yapılacak plan ve programları başkanlığın vizyon ve misyonuna göre mevzuat hükümlerine uygun bir tarzda bütünleşik afet yönetim ilkesine muvafık bir şekilde işlemektir. Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu'nun toplanmasına yönelik öneride bulunmak ve acil ve afet durumlarında müdahale faaliyetlerin koordinesini sağlamak üst makamları bilgilendirmeyi sağlamak. Sivil Savunma Arama Kurtarma Birlik Müdürlüklerinin vazife alanları ile ilgili kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları arasında eşgüdümü sağlamak.

Başkanlığın faaliyet eylem planları yıllık rapor olarak düzenlemektedir. Başbakan ve bakanlardan gelecek benzeri vazifeleri yapmak ve başkan başbakana karşı sorumludur (AFAD, 2015: 11).

2.2.2. Taşra Teşkilatı

Başkanlığın taşra yapılanması “İl Afet Ve Acil Durum Müdürlükleri İle Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri’nden” oluşmaktadır (<https://birimler.dpu.edu.tr>).

İl afet ve acil durum müdürlükleri bütünleşik afet yönetim sistemine göre illerde afet ve acil durum yönetimin tüm özelliklerini kapsayacak şekilde başkanlığın taşra teşkilatı olan, valiye bağlı il afet ve acil durum müdürlükleri kurulmuştur. Müdürlüğün idare ve yönetiminde birinci derecede vali mesuldür. Başkan teklifi ile başbakan ya da görevlendirdiği başbakan yardımcısı tarafından il afet ve acil durum müdürlükleri atanır. Müdürlüğün diğer ve norm kadro dâhilindeki personeli vali tarafından atanır. Başkanlık veya vali tarafından müdürlük personelini il dışı geçici vazifelendirme ile görevlendirebilir (Madde 18).

2.2.2.1. İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ve Görevleri

- ✓ İlin afet ve acil durum risk ve tehlike analizlerini yapmak ve gerekli önlemleri sağlamak.
- ✓ Risk azaltmak, müdahale, iyileştirme ve mahalli idare ile kamu kurum ve kuruluşlar arasında eşgüdümü sağlamaktır.
- ✓ Güvenli haberleşmeyi sağlamak ve İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezlerini yönetmek.
- ✓ Afet ve acil durum olaylarına yönelik eğitim çalışmalarını yürütmek.
- ✓ Afet ve acil durum yönetimi ile sivil toplum ve gönüllü kişiler arasında akreditasyonu sağlamak.
- ✓ Başkanlığın temel özelliklerine göre risk azaltma, hazırlık, müdahale, iyileştirme faaliyetlerini diğer kurum ve kuruluşlarla birlikte oluşturmak.
- ✓ İl afet ve acil durum koordinasyon kurulunun sekretaryasını yapmakla görevlidir.
- ✓ Başkanlığın yıllık faaliyet programlarını uygulamak ve yıllık çalışma raporlarını hazırlayıp başkanlığa onaylatmak.

- ✓ Başkanlığın veya valinin vereceği diğer vazifeleri yapmakla görevlidir (Madde 18).

2.2.2.2. Arama Kurtarma Birlik Müdürlükleri

5902 sayılı kanuna göre başkanlık belirttiği illerde il afet ve acil durum müdürlüğüne bağlı afet ve acil durum arama ve kurtarma birlik müdürlükleri kurulabilir ve afet ve acil durum müdürlüklerin emrinde görevlerini icra ederler. Bu şekilde olacak müdürlükler sayısı yirmiye geçmez (Madde 19).

a) Arama Kurtarma Birlik Müdürlüklerin Görevleri

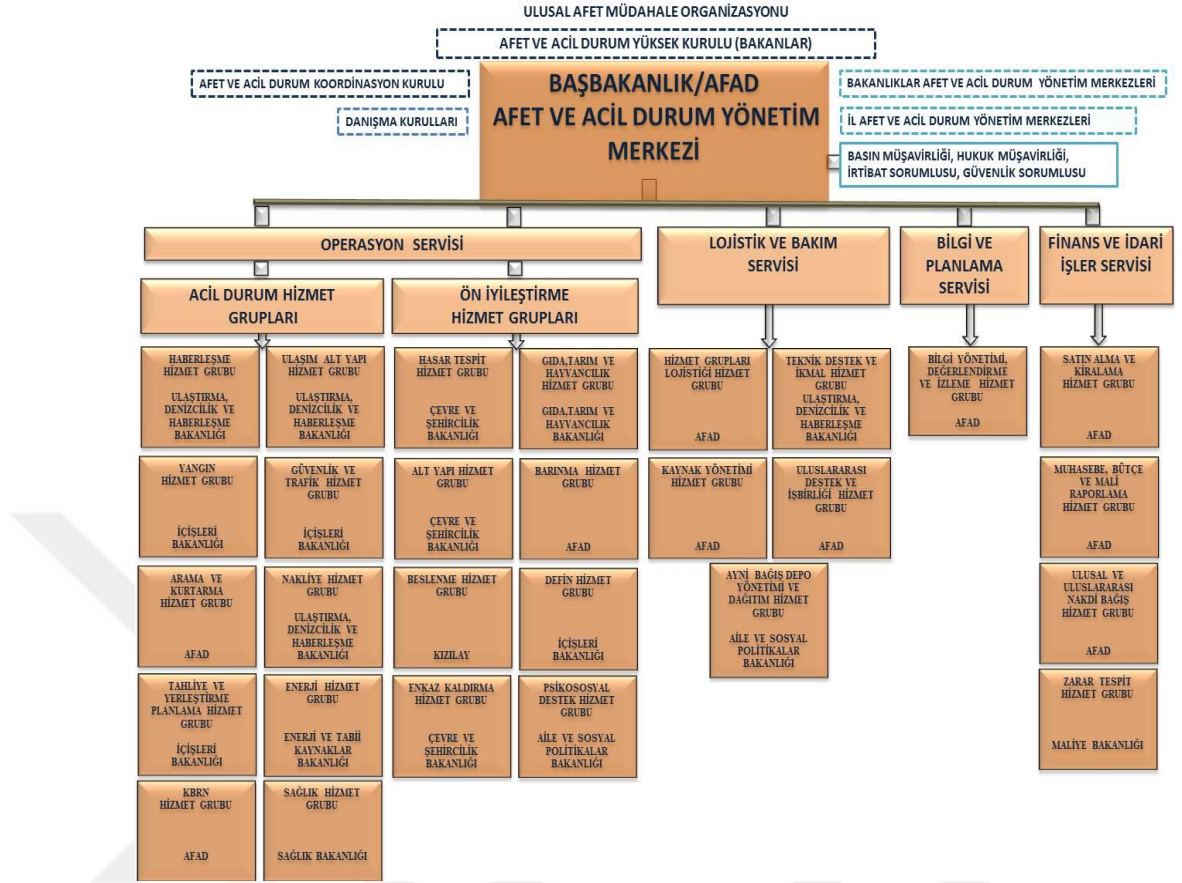
- ✓ Kurtarma çalışmalarına dâhil olan yabancı, gönüllü kişi, kamu ve özel kuruluşların faaliyetlerini koordinesini sağlamak.
- ✓ Arama ve kurtarma birlik ve personelin teknik, beceri ve yetenek kabiliyetini geliştirmeye yönelik belirli zaman aralıklarla haftalık, aylık, yıllık eğitim programlarını düzenlemek, gerekli tatbikatları uygulatmaktır.
- ✓ Arama ve kurtarmada vazifeli ekiplere, gönüllü kuruluş ve kişilerin eğitimine yönelik faaliyetlerini bakanlık yâda valiliğin uygun gördüğü şekilde yürütmek.
- ✓ Afet olayın meydana geldiği bölgelere hızlı bir şekilde ulaşmayı sağlamak için haberleşme, nakil tatbikatlarının yapılmasını sağlamak ve bakanlığın veya valinin vereceği diğer vazifeleri yerine getirmek (Madde 7).

2.3. Türkiye Afet Müdahale Planında Koordinasyon

2.3.1. Ulusal Düzeyde Koordinasyon

“Koordinasyon birimi olarak, Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu (AADYK) Bakanlar, Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu (AADKK) Müsteşarlar, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi (AADYM), Başkanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi (BAADYM), İl Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu (İAADKK) ve İl ve Afet Acil Durum Yönetim Merkezi (İAADYM)’leri olarak görev yaparlar” (webcache.googleusercontent.com).

Şekil 3. Ulusal Afet Müdahale Organizasyon Şeması

Kaynak: AFAD, 2013: 11

2.3.1.1. Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri

Afet ve acil durum hizmet ihtiyaçlarını yerine getirmek için bakanlık düzeyinde müsteşar veya görevlendirildiği yardımcısı, ilerde vali, ilçelerde ise valinin öngördüğü takdirde kaymakam başkanlığında afet ve acil durum yönetim merkezleri oluşturulur.

Afet ve acil durum yönetim merkezlerinin her türlü gereksinim ve ihtiyaçlarını kurumun yetkili idarecisi, vali ve kaymakam tarafında giderilir. İl ve ilçe afet ve acil durum yönetim merkezleri yedi yirmi dört saat faaliyetlerini yürütürler. Diğer merkezler en üst idarecinin emri yâda başkanın isteği üzerine faaliyete geçerler ve aynı şekilde faaliyetlerini bitirirler.

Bakanlığa bağlı ve diğer ilgili kuruluşlarda yönetim merkezlerinde, en az daire başkanı seviyesinde en az iki vazifeli isim, başkanlığın sürekli ulaşabileceği ve bilgilendirmesi için görevlendirilir. Afet ve acil durum yönetim merkezleri bakanlık, denetim, hizmet ve standart çalışmaları belirler.

Herhangi bir afet olayında il, ilçe ve alakalı kuruluş amirleri durum merkezlerine dâhil edilir. Başbakanlık durum merkezi olası bir afet olayında faaliyete geçmesi üzerine, il ve ilçe afet ve acil durum yönetim merkezleri 88/12777 sayılı afetlere ilişkin acil yardım teşkilatı ve planlama esasları yönetmenliği göre gerekli personeli tamamlar ve yapılacak faaliyet çalışmalarının koordinasyonu yerine getirir (Madde 4).

a) Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezlerin Görevleri

- ✓ Herhangi bir afet olayın meydana geldiği alanda ivedilikle afetin büyüklüğünü, etkilediği alanı, nüfus vb. bilgileri başkanlık afet ve acil durum yönetim merkezini bilgilendirmek.
 - ✓ Afet bölgesine arama ve kurtarma ekiplerinin ulaşması için gerekli trafik, emniyet vb. önlemleri yerine getirmek.
 - ✓ Afet bölgesinde ölü, yaralı, hasar ve ihtiyaç vb. bilgileri başkanlık afet ve acil durum yönetim merkezine hızlı bir şekilde ulaştırmak.
 - ✓ Bakanlık veya bağlı olduğu ilgili kurum yönetim merkezleri, afet olayında yapılacak faaliyetlerde imkânı aşan veya görev ve mesuliyet alanını aşan sorunları, çözülmesi için gerekli ihtiyaçları başkanlık afet ve acil durum yönetim merkezini bilgilendirmek.
 - ✓ İl afet ve acil durum yönetim merkezleri olası afet olaylarında öncelikle yapılacak çalışmaları il imkânları ile yapmak, hazırlık ve müdahale çalışmalarını il seviyesinde kurum ve kuruluşlarla koordinasyonu sağlamaktır.
 - ✓ Afet olayında ilin imkânı aştığı durumlarda gerekli ihtiyaçları başkanlık afet ve acil durum yönetim merkezinde gereksinimleri istemek (Madde 4).
- Bakanlık, kurum ve kuruluşlar ile valilik ve gerektiğinde kaymakamlık düzeyinde kurulan afet ve acil durum yönetim merkezlerinde olası bir afette çeşitli ihtiyaç gereksinimi durumunda destek verilir, yapılan çalışmalar hakkında başkanlık bilgilendirilir (AFAD, 2015: 137).

2.3.1.2. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi

Olabilecek büyük afet olaylarında deprem, iltica salgın hastalık vb. doğal ve insan kaynaklı afetlerde başbakan tarafında afet yâda acil durum olarak nitelendirilen afet olayında ulusal seviyede etkin ve hızlı müdahale ve koordinasyonu sağlamak

amacıyla başbakanın talimat vermesiyle harekete geçer. Başbakanlık afet ve acil durum yönetim merkezinin yönetim işlerini ve sekreteryasını başkanlığa bağlı müdahale daire başkanlığı yürütür.

a)Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi Görevleri

- ✓ Ülke içinde ve dışında oluşan afet ve acil olaylarında gerekli bilgileri toplamak, araştırmak ve bilgileri afet ve acil koordinasyon kuruluna iletmek.
- ✓ Afet ve acil durum yönetim merkezleri arasında koordinasyon birliğini ve müdahale faaliyetlerini idare etmek, başkanlığın yetkisinin üstünden olan sorunları afet ve acil koordinasyon kuruluna iletmek.
- ✓ Afet ve acil durum olaylarında yapılan faaliyetleri kamuoyunu güvenli bilgilendirmeye yönelik gerekli önlemleri almak.
- ✓ Ülke içi ve ülke dışı insani yardımları ve müdahalede yapılacak faaliyetleri koordinesini yerine getirmek.
- ✓ Uluslararası kuruluşlar ve devletler arasın da eşgüdümü yürütmek.
- ✓ Afet ve acil durum yüksek kurulu, acil bir durumla ilgili her kararı alma yetkisine sahiptir.
- ✓ Afet ve acil durum koordinasyon kurulu yüksek kurulunda alınan kararların yapılması ve uygulanmasını kontrol ve takipliğini yürütür.
- ✓ Başbakanlık afet ve acil durum yönetim merkezi çalışmaları, afet olayının bitmesi ile başbakanın talimatlarıda sone erer (Madde 6).

2.3.1.3. Başkanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi (AFAD)

Yurtiçi ve dışında olabilecek afet ve acil olaylarında hazırlık, müdahale faaliyetlerini; kurum ve kuruluşlar, sivil toplum, afet ve acil durum yönetim merkezleri ile başbakan namıyla koordinasyonu oluşturmak gayesiyle başkanlık çalışanlarından oluşan yirmi dört saat çalışma esasına dayalı başkanlık afet ve acil durum yönetim merkezi kurulur. Merkezin sekreteryaya ve idari faaliyetlerini müdahale daire başkanlığı sağlamaktadır.

a)Başkanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezin Görevleri

- ✓ Ulusal ve uluslararası oluşabilecek afet olaylarında bilgileri derlemek ve değerlendiren vazifeli makamları bilgilendirmek.
- ✓ Müdahale faaliyetlerini takip, yönetmek ve yönetim merkezleri arasında koordinasyonu oluşturmak.
- ✓ Ülke içi ve dışında yardımların koordinesini yapmak.
- ✓ Afet olaylarında halkı güvenli bir şekilde bilgilendirmek için önlemler almak.
- ✓ Diğer devletler ve yurt dışı kuruluşları ve organları arasında ihtiyaç halinde koordinasyonu oluşturmak.
- ✓ Afet ve acil durum yönetim merkezlerinde araştırmalar yapmak ve öngörüldüğü durumlarda öneriler belirtmek (AFAD, 2015: 124).

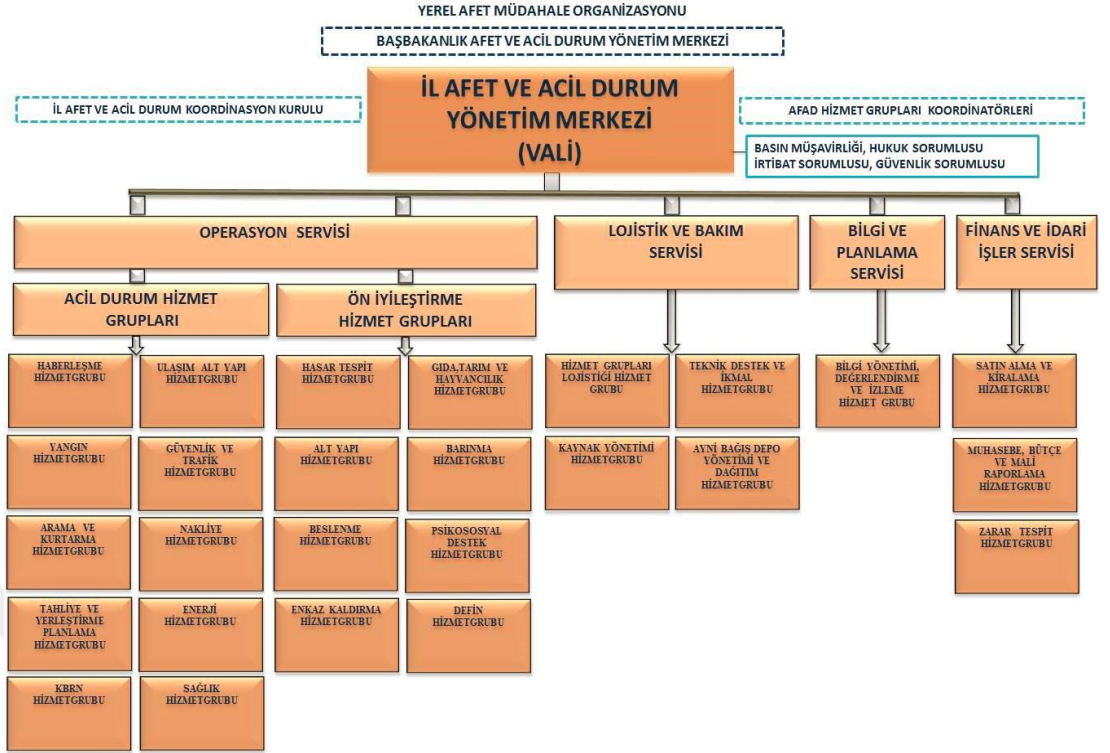
2.3.1.4. Bakanlık, Kurum ve Kuruluşların Görev ve Sorumluluğu

Bütün bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar başkanlığın koordinasyonu ile afet ve acil durumla ilgili bütün çalışmalarda valiliklere hızlı bir şekilde destek olmakla vazifedardır. Bakanlık, kurum ve kuruluşlar; afet ve acil durum yönetim merkezleri kurmak ve yedi gün yirmi dört saat esasına göre faaliyetlerin oluşumunu sağlamak. Bakanlık, kurum ve kuruluşlar, afet olaylarına yönelik hazırlık, planlama, kapasite gelişimini sağlamak, ulusal düzeyde kaynak analizi, afet olaylarında vazife verileceği personeli eğitmek ve devamlılığını sağlamakla mesuldür. Tüm bakanlık, kurum ve kuruluşlar herkesin faaliyetlerin sürdürdüğü binaların afet ve acil durum planlamasını oluşturmakla mesuldür (Madde 28).

2.3.2. Yerel Düzeyde Koordinasyon

Yerel düzeyde koordinasyon, Başbakanlık/AFAD AADYM ile irtibatlı olarak vali tarafından, vali yardımcıları ve İAADYM ile sağlanacak olup destek birimler ise basın sözcüsü, valilik hukuk sorumlusu, irtibat sorumlusu ve güvenlik sorumlusu birimlerinden oluşmaktadır (AFAD, 2013: 10).

Şekil 4. Yerel Afet Müdahale Organizasyon Şeması

Kaynak: AFAD, 2013: 27

2.3.2.1. İl Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu

“İAADKK, vali/vali yardımcısının başkanlığında il afet ve acil durum müdürü, garnizon komutanı, belediye başkanı, il özel idaresi genel sekreteri ve hizmet grubundan sorumlu il müdürleri ile ihtiyaç duyulan diğer il yöneticilerinden oluşur”(AFAD, 2013: 10).

a) İl Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulunun Görevleri

- ✓ İl afet ve acil durum müdahale planını kontrol etmesi, öngörüldüğü takdirde kurulun aldığı kararlar, başkanlığın onayı için müdahale planlamaları başkanlığa gönderilir.
- ✓ İlin operasyon el planlama faaliyetlerin yapılması ve onaylamak.
- ✓ Yerel seviyede planların yapılması, kararı almak ve düzenlemek.
- ✓ Riskli tesislerin yapımında risk önleme faaliyetlerini yapmak ve yapılmasını sağlamak.
- ✓ Eğitim vermek ve tatbikatlar ile planların yapılabilirliğini ölçmek.
- ✓ Vali başkanlığında yıl içinde minimum iki kez toplanmak.

- ✓ Afet ve acil durumlarında herhangi bir emir olmaksızın il afet ve acil durum yönetim merkezinde bulunmak (AFAD, 2015: 149-150).

2.3.2.2. İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi

“İllerde vali veya yetkilendireceği vali yardımcısının başkanlığında 7/24 saat çalışma esasına göre görev yapar. Sekreteryasını İAADM yürütür.”

Gereksinim olduğu durumda valinin öngörmesiyle ilçelerde ilçe afet ve acil yönetim merkezleri kurulur ve ilçe AADYM yerel seviyede koordinasyon birimleri arasında bulunur (AFAD, 2013: 10-11).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE'DE ARAMA KURTARMA EKİPLERİ VE MÜDAHALEDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

3.1. Arama Kurtarma Ekipleri

3.1.1. AFAD Bünyesindeki Arama ve Kurtarma

3.1.1.1. Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlüğü

AFAD afetin önlenmesi ve zararlarını azaltma ve afete müdahale, afet olduktan sonra iyileştirme faaliyetlerini hızlı bir şekilde yapmak gayesiyle yapılacak çalışmaları planlama, örgütleme, destekleme, eşgüdümün sağlanması, etkin bir şekilde uygulamak için ülkenin bütün kurum ve kuruluşlar ile işbirliğini oluşturan, birden fazla yön ve aktörlü, kaynakları rasyonel kullanan, çalışmalarında disiplinler arası ortak çalışma özelliğini temel alan iş merkezli, esnek ve hareketli olan bir yapıdır.

AFAD afet ve acil durumlara yönelik en yetkili kurum olarak afet ve acil durumun özelliğine bağlı olarak Genelkurmay Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve sivil toplum kuruluşları ile gerektiğinde işbirliği şeklinde çalışmalarını yapar. İllerde valiye bağlı il afet ve acil durum müdürlükleri ve 11 ilde olan sivil savunma arama ve kurtarma birlik müdürlükleri aracılığıyla faaliyetlerini yapmaktadır (www.afad.gov.tr).

3.1.1.2. Arama ve Kurtarma Ekipleri

Arama ve Kurtarma Birliği kurulmayan iller, nüfus yoğunluğu ve hassasiyeti dikkate alınarak; 3 grup olarak sınıflandırılmış olup, birinci grup illerde 10, ikinci grup illerde 20, üçüncü grup illerde 30 kadrolu personelden il sivil savunma müdürlükleri bünyesinde sivil savunma arama ve kurtarma ekipleri şeklinde oluşturulmuştur. (Madde 6).

a)Arama ve Kurtarma Ekiplerinin Görevleri

Savaşta, afetlerde, büyük çaplı yangınlarda; arama, kurtarma, ilk yardım ve sosyal yardım faaliyetleri yerine getirir. Biyolojik silah ve nükleer kazalarda; maddelerin analizini, ölçümü ve temizlenmesini imkânlar ölçüsünde sağlar. Yurt içi ve dışında tatbikat çalışmaları yapmak, gerektiğinde arama ve kurtarma desteği faaliyetlerine katılır (Madde7).

3.1.2. AKUT

1994 yılında iki üniversite öğrencisin Bolkar Dağları'nda kaybolması üzerine öğrencileri bulmak için 14 gün boyunca arama çalışmaları yapılmasına netice alınamadı. Bunun üzerine, dağları iyi bilen ama arama ve kurtarma alanında bilgisi kısıtlı olan bir grup dağcı bir araya gelerek 1995 tarihinde AKUT'u kurdular. Aynı grup AKUT adı altında Uludağ'da ilk kurtarma çalışmasını yapmıştır. Akut arama ve kurtarma derneği adıyla 14 Mart 1996 tarihinde resmi bir kuruluş haline gelmiştir.

a)Görev ve Amacı

Doğa afetlerinde ve diğer zorlu dağ şartlarında doğru ve etkin arama kurtarma çalışmaları yapmayı amaçlamamaktadır. Daha etkili faaliyet yapabilmek için 1997 yılında ilk deprem eğitimi ve sel eğitimini almıştır. İhtiyaç halinde talep üzerine afet olaylarında resmi kurumlara destek sağlayan bir kuruluş olmuştur (<https://www.akut.org.tr/tarihce>).

3.1.3. GEA Toprak Ana

1994 tarihinde Yeni Yüksektepe Derneği altında oluşmuş, tamamı gönüllü üyelerden oluşan bir arama ve kurtarma ekibidir. Yurt içinde ve dışında insan hayatını etkileyen bütün afet olaylarında, afette enkaz altında bulunan afetzedelere ulaşmak amacıyla arama ve kurtarma faaliyetlerini yapmakta, ihtiyaç halinde afet bölgesinde tıbbi ve insani yardım yürütmektedir (http://www.gea.org.tr/?page_id=1355).

3.1.4. UMKE Arama ve Kurtarma

UMKE, ulusal ve uluslararası her tür afet ve olağandışı durumlarda afetzedelere medikal kurtarma yapmak amacıyla Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulan yönergeye göre çalışan gönüllü sağlık çalışanlarından oluşan ekiplerdir.

UMKE, her türlü afetlerde ve olağan üstü olaylarda, afete maruz kalanlara medikal kurtarma sağlama gayesiyle kurulmuştur. Çalışanlarının tamamı özel donanımlı ve eğitim almış, sağlık çalışanları oluşmaktadır. UMKE'nin sair arama kurtarma ekiplerden farkı tüm gönüllülerinin sağlık çalışanı olmasıdır. Sağlık Bakanlığı tarafından resmi olarak desteklenen kuruluş, yönergeye göre faaliyetlerini yürütmekte ve tamamen gönüllülük temelli faaliyet göstermektedir (Günaydın vd. 2017: 59-60).

a)UMKE'nin Görevleri;

- ✓ Olağan üstü afet olaylarında özel eğitim ve donanım ile afete maruz kalanları hızlı bir şekilde imkânları kullanarak uygun tekniklerle medikal müdahaleyi yapmak.
- ✓ Afete maruz kalanları hızlı bir şekilde acil tedavi ünitelerine nakli yapmak için ambulans ve nakil araçlarına ait görevlilere teslimi sağlamak.
- ✓ Afet olaylarında sağlık ekiplerinin yetersiz kaldığı durumlarda ekibin; personel, eğitim ve donanımları imkân dairesinde gerekli olan sağlık hizmetini sağlamak.
- ✓ Olay yerinde tıbbi müdahale, nakil, haberleşme ve kayıt yönetimini sağlamak.
- ✓ Afet birimi ve ilgili yerler ile iletişim ve bilgi akışı oluşturmak.
- ✓ Yaptığı faaliyet çalışmalarında kurum, kuruluş ve alakalı kişiler ile işbirliği düzenlemek
- ✓ İhtiyaç halinde uluslararası sağlık hizmetinde yer almak (<http://www.acilafet.gov.tr/TR,4457/umke.html>).

3.1.5. Türk Silahlı Kuvvetleri

“Türk Silahlı Kuvvetleri, mevcut hiyerarşik yapısı ve eğitimli personeli ile bütün birliklerini ihtiyaç hâlinde her türlü arama ve kurtarma faaliyetinde etkin ve koordineli bir şekilde kullanabilecek imkân ve kabiliyete sahiptir.”

Türk silahlı kuvvetleri gerekli bütün donanım ve malzemeler ile teçhizatlı özel arama ve kurtarma olarak doğal afetler arama kurtarma tabur komutanlığı (DAK) ile jandarma arama ve kurtarma timleri (JAK) ekipleri görev yapmaktadır (<http://www.egitim.club>). “Genelkurmay Başkanlığı'nın Tabii Afetler Yönergesinde, Türkiye'nin 17 bölgeye ayrıldığı, her bölge için bir komutanlık tayin edildiği ve bu komutanlıkların da asgari kolordu seviyesinde olduğu yer almaktadır.”

a)TSK “Doğal Afetler Arama-Kurtarma” (DAK); Deprem, yangın, kimyasal ve biyolojik saldırılar vb. afetlerde afetin olduğu bölgede arama ve kurtarma faaliyetleri her türlü teçhizatla donatılmış ve eğitilmiş tabur düzeyinde kurulmuştur. DAK timleri tüm afet olaylarında arama ve kurtarma faaliyetleri yürütmek amacıyla modern teknoloji ve teçhizatla donatılarak yurtiçinde ve dışında olabilecek afetlerde arama ve kurtarma görevini yerine getirmektedir.

3.1.6. Kızılay

Kızılay tüzel kişiliği olan ve özel hukuk kaidelerine uyan 1947 yılında “Türkiye Kızılay Derneği” adını alan kurumdur.

Kızılay “7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanuna istinaden hazırlanan 88/12777 sayılı Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik” hükümlerince belirlenmiştir.

Hayati ihtiyaç olan barınma, beslenme, acil yardım, kan ürünleri, acil sağlık ve psikososyal desteğin belli bir kısmını yerine getiren çalışmaları yürütmek Kızılay'ın başlıca görevleridir (<http://www.egitim.club>).

3.1.7. İtfaiye Teşkilatı

İtfaiye personeli 21-48 esasına göre 24 saat tam gün çalışıp 2 gün istirahat şeklinde mesaiyeri tanzim edilmektedir. İtfaiye çalışanına gerekli eğitimi, afet ve acil durum eğitim merkezleri sağlanmaktadır.

Yangınla mücadele, can ve mal kurtarma, çevreyi koruma ve arama kurtarma faaliyetleri İtfaiye teşkilatının çalışma alanlarının ana omurgasını oluşturmaktadır. Bunun yanında her türlü kaza, patlama, mahsur kalma vb. teknik kurtarmada, talep

doğrultusunda destek vermektedir. Arazide su altı ve üstünde arama kurtarma faaliyetlerini yerine getirmek, ihtiyaç halinde ilk yardım hizmetini sağlamak da faaliyet alanı içerisinde (http://www.egitim.club).

3.2. Türkiye Afet Örgütlenmesinde Müdahale Aşamasında Karşılaşılan Problemler

3.2.1. Örgütlenme ve Genel Yapıdan Kaynaklı Sorunlar

Türkiye’de afet yönetimine çok başlılık hâkindir. Hukuki düzenlemelerdeki karmaşık durum ise afet yönetimini zorlaştırmaktadır. Afetin şiddetine göre devletin üst kademeleri katılması ile hiyerarşik bir yapı oluşturulmaktadır. Ancak afetin şiddeti ve büyüklüğü ziyadeleştikçe sorumluluk valiyeye ve giderek devletin oluşturduğu koordinasyon merkezlerine “kriz yönetim merkezleri” aktarılması bunun sonucu olarak yetki karmaşasından kaynaklı sorunlar oluşmaktadır (Öztürk, 2003: 48)

Türkiye’de müdahale ve acil yardımın esas anlayışı, meydana gelen afet olayına o bölgede kalan insanlar ile müdahale etmektir. Yapılan planlamalar tüm servislerdeki görevliler o bölgede yaşayan insanlardan oluşmaktadır. Bir kısım kamu idarecileri bir kısmı o bölgede yaşayan insanlardan oluşmakta, olası büyük bir afet olayında kendilerinin etkileneceğinden dolayı yapılacak afet müdahalesinde etkili olamayacaktır. Bunun yanında Türkiye’de afetle ilgili birçok kurum ve gönüllü kuruluşları olmasından kaynaklı afet sisteminde çok başlı ve yetki karmaşası oluşmaktadır (Canpolat, 1996: 63).

Afet olayından sonra kriz yönetim çalışmaları il merkezinde yoğunlaştığından kırsal mekânların ihmal edildiği için yardım için gönderilen malzemeler kırsalda kalan afete maruz kalan insanlar faydalanamamaktadır (Yılmaz, 2012: 65).

Afet yönetimin işleyişi yönünde, yapılan afet ve acil planların mevzuat doğrultusunda valiliklerin planları güncellenmesi gerekmektedir. Fakat yapılan planlar gerçekçi olmayışı ve koordinasyon ve işbirliği oluşturulamaması planların uygulanabilirliğini ortadan kaldırmaktadır (Güler, 2012: 174).

3.2.2. Görev ve Yetki Tanımından Kaynaklı Sorunlar

Türkiye’de güçlü bir sivil örgütlenmesi bulunmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının afet olaylarına karşı etkin katılım sağlamalarını sağlayacak mevzuat düzenlemeleri yapılmamıştır. Üyelerine afet eğitimi verilmesi ve afete karşı hazırlık yapılması konusunda yeterli hazırlıklar ve düzenlemeler yapılmaması.

Türkiye’de afet olayların önlenmesi ve zarar azaltılması vb. mevzularda merkezi ve yerel yönetim, özel sektör, halkın görev ve yetki mesuliyetleri ile ilgili gerçekçi ölçüler konulmamıştır.

Afet olayı anında merkez ve taşta yönetimlerinin afetin getirdikleri sorunlara hemen çözme niyeti ve mevzuatın kuruluşlara ve kurumlara birçok mevzuda yetki hakkı vermesine yönelik afet anında kargaşa ve zaman kaybına neden olmaktadır (Akdemir, 2007: 6).

3.2.3. Bilgi ve Deneyimin Eksikliğinden Kaynaklı Sorunlar

Afet meydana gelmeden önde “coğrafi bilgi ve kent bilgi sistemleri” çıkarılması gerekmektedir. Ancak henüz “coğrafi bilgi ve kent bilgi sistemleri” hazırlanmadığından teknik bilgiler kriz merkezlerine ve ilgililere ulaştırılamamaktadır.

Afetten sonra kriz merkezi faaliyetlerine destek için afet merkezinden intikal eden personelin rast-gele seçilmektedir. Yeterli tecrübeye sahip personel bulunmamaktadır. Afet bölgesine gönderilen personel için minimum bir hafta kendilerine yetecek zaruri ihtiyaçları verilmektedir. Bu yetersizdir. Destek ve çözüm için intikal eden personelin kendileri problemin bir parçası haline dönüşebilmektedir (Şenyurt, 1993’ ten aktaran, Yılmaz, Abdullah, 2012: 64).

Yerel yönetim bünyesinde yeterli teknik personel çalıştırılmamaktadır. Afet sonrası ve merkezi yönetimden uzmanların alana intikal etmemesinden veya edememesinden kaynaklı sorunlar afete müdahaleyi güçleştirmektedir. Ayrıca afet sonrası yapılan hasar tespit çalışmalarındaki özensizlik birçok mağduriyet ve hak kaybına neden olmaktadır. Bunun sonucunda da kişisel düşmanlıklar ve kayırmacılıklar vb. olumsuz durumlara meydana gelmektedir. Hafif hasarlı yapılara ağır hasarlı, oturulmayacak derecede ağır hasarlı yapılarda hafif hasarlı tespit raporları basında sıkça yer almaktadır (Yılmaz, 2012: 65).

3.2.4. Arama ve Kurtarma Esnasında Karşılaşılan Sorunlar

Türkiye’de afet olaylarında arama ve kurtarma ilk yardım çalışmaları gönüllülük esasına bağlı ekiplerin az olması kamuoyunun afet kavramına karşı duyarsızlığını bir göstergesidir. Hali hazırda ekiplerinde afetin olduğu bölgeye gittiklerinde kriz merkezi tarafında iyi bir şekilde koordine edilememesi gereken etkili müdahalenin yapılamamasına neden olmaktadır. Esen, Marmara depremindeki izlenimlerini şu şekilde ifade etmektedir (Esen, 2000’den, aktaran, Yılmaz, Abdullah, 2012: 66)

“Gelen yardım ekiplerinin görev yapacakları bölgeleri ve gidiş yollarını bilmedikleri görülmüştür. Yabancı gönüllü yardım ekipleri ile-deprem bölgesinde lisan bilen elemanın aralarında olmaması ve kendilerine mihmandar verilememesi nedeniyle - haberleşme ve kendilerine ulaşma imkânı olmamıştır.”

Afet olayının akabinde arama ve kurtarma faaliyetlerinde enkaz altında kalan vatandaşların iş makineleri ile müdahale edilmesi sonucu, kimi insanların kolu ve bacakları iş makinelerin dişleri ile koparıldığı görsel ve yazılı basın yayınında görülmektedir. Bu olumsuz olayların sebebi; Türkiye’de enkaz kaldırma ve insan hayatı kurtarma yönelik arama ve kurtarma çalışmaları aynı görülmektedir. Oysaki enkaz kaldırma ve insan hayatı arama kurtarma farklı uzmanlık ve donanımlara sahiptir.

Bir diğer sorun afet olayında vefat eden insanlara yönelik morg ve defin işlemlerini yürütecek personelin yetersiz olmasından kaynaklıdır. Vefat edenler açıkta kalması sonucu bulaşıcı hastalıklara zemin oluşturmaktadır. Ayrıca kriz merkezinde yeterli denetim olmayınca vatandaşda kendi akrabalarını cenazelerini haber vermeden alıp defnetmektedir. Bunun sonucundan afet olayında vefat edenlerin sayısı uzun bir süreden sonra tespit edilebilmektedir (Yılmaz, 2012: 66-67).

Bir afet olayında arama ve kurtarma ekipleri ve idarecilerin kendileri afete maruz kalmaları veya tecrübeli personelin eksikliği afet olaylarında etkin müdahaleyi olumsuz yönde etkileyen en önemli faktörlerdir (Güler, 2012: 174).

3.2.5. Ulaşım ve İletişim Sıkıntılarında Kaynaklı Sıkıntılar

Afet olayında afetin olduğu bölgedeki haberleşme mekanizmasının hasar görmesinden kaynaklı veya aşırı yüklenmeden oluşan sorunlar yaşanmaktadır.

Meydana gelen afet olayında ulaşım kanalları hasar görmektedir. Afet bölgesindeki insanların hızlı bir şekilde afet alanından intikal etmek istemeleri dışarıdan

afet alanına yardım getirenlerin yoğunlaşması ile ulaşım da ciddi sorunlar olmakta, bunun sonucundan afete müdahale çalışmaları sekteye uğramaktadır. (Akdemir, 2007: 4)

3.2.6. Toplumsal Anlayış ve Bilinç Seviyesinden Kaynaklı Sorunlar

Halkın afet olaylarında bilgisi ve bilinç seviyesinin yeterli olmaması görülmektedir (Güler, 2012: 174)

Afet olaylarında halkın ve kamu çalışanların gereken bilgi ve eğitimin almaması sonucu afet anında, gelişmiş güzel arama kurtarma çalışmaları kurtarmayı bekleyen afetzedelerin hayatına yönelik büyük bir risk oluşmaktadır (Akdemir, 2007: 8).

Türkiye’de afet olaylarında önleme ve zarar azaltma politikalarından ziyade daha çok afet olduktan sonraki yapılacak faaliyetlere odaklaşma anlayışı afet yönetiminde en temel sorun olarak görülmektedir (Öztürk, 2003: 48).

3.3. Marmara Depreminde Koordinasyon Bozukluğundan Kaynaklı Oluşan Problemler

- ✓ Yetişmiş ve uzman tecrübeli personelin yeterli sayıda olmaması.
- ✓ Sürenin az olması afet olduktan sonrada buna bağlı ne yapılacağına yönelik bir hazırlık olmadığından panik havasının oluşması.
- ✓ Yapılan plan ve programların realiteye uygun olmaması
- ✓ Plan ve programın esnek bir seviyede yapılmaması ve afet sonrası meydana gelecek durum ve şartların yeterince tahmin edilmemesi.
- ✓ Görevli personelin sorumluluk bilinci, görev ciddiyeti ve eğitimsiz olması.
- ✓ İletişim aksaklıkları ve eksikliği olması.

a)Marmara depreminde yaşanan problemler

- ✓ Tecrübeli personelin kriz merkezine zamanında çağrılmaması
- ✓ Olay mahalline gelen personelinde tecrübeli olmaması
- ✓ Kriz masasında faks odası, kayıt odası, vb. olmaması nedeniyle kurumlar arası mesajlaşmada zaman kaybının olması.

- ✓ Krizde görevli çalışanların ulaşım sorunu ve vardiya takibi ve iş devirleri zamanında çözülememesi.
- ✓ Görevli personelin lisan bilmemesi nedeniyle yabancı ülkelerin acil yardım telefonlarına cevap verilememesi.
- ✓ Mevzuat esasına göre kurumlar arası işbirliği ve eşgüdümün sağlanamaması.
- ✓ Planlamaların bilimsel ve rasyonel olabilmesi için gerekli uzmanlardan yardım alınmamış, işbirliğine gidilmemiş. Bu konuda üniversitelerle çalışmalar yapılmamış.
- ✓ Mevzuat yetersizliğinden kaynaklanan koordinasyon bozukluğu
- ✓ Konuyla alakalı kuruluşların çok sayıda ve dağınık olması
- ✓ Bürokratik seviyede kurumların artırılması fakat uzmanlık gerektiren, özveri, gönüllülük esasına dayalı ve devamlı bir eğitim gerektiren vazifeler kâğıt üzerinde planlamaktadır (Göktürk ve Yılmaz, 2017: 127-130).

3.4. Van Depreminde Karşılaşılan Problemler

- ✓ Van iline ait afet senaryoları, afet müdahale planları, iyileştirme planları, acil yardım malzemelerini bulunduran stok ve depo çalışmaların yapılmaması.
- ✓ Depreme yönelik algı yönetimini için basın ve halkla ilişkiler çalışmalarının nasıl bir organizasyon ile yürütüleceğine dair hazırlığın olmaması ayrıca lisan bilen ve tecrübeli personelin olmaması. Bütün bunlar yurtiçinde ve dışında medya için bilgi boşluğu olduğundan medyada bu boşluğu, yetkili olmayanlardan elde ettikleri bilgileri yayımlamışlardır.
- ✓ Halkın bilgilendirilmesine yönelik süreç iyi yürütülememiştir. Bir kısım bilim adamları büyük depremlerin olacağına dair öngörülerde bulunmuşlar ve bu da halkı tedirgin etmiştir. Bu tedirginlik herkesin uygunsuz şekilde çadır almalarına sebep olmuştur.
- ✓ Köy ve mahalle muhtarların afet öncesinde yapılan eğitim faaliyetlerine katılmamalarından dolayı, afet anında kendi üzerlerine düşen vazifeleri yerine getirememişlerdir.
- ✓ İl kriz merkezi ile belediye yetkilileri arasında koordineli ve işbirliğine yönelik ilişki oluşturulamamış. Bazı çalışmaların aksamasına sebep olmuştur.

- ✓ Afet yönetiminde ilde önemli kritik görevlerdeki çalışanların bilgisiz ve tecrübesiz olmasına bağlı sağlam binaları kullanmak üzere yapılan ikazlar kaideye alınmamış, bunun sonucunda gerekli hizmetler çadırlarda verilmiş.
- ✓ Dışardan Van iline gelen iller ve merkezden vazifeli olarak intikal eden çok sayıda kamu çalışanı, bölgeye gelirken yanlarında getirmeleri gereken malzemeleri getirmediklerinden, barınma ve beslenme problemi oluşmuştur.
- ✓ Deprem sonrasında derecesine göre hasar gören yapılar için, yasalar sağlam ve hafif hasarlı yapılara çadır verilmemesini öngörmektedir. Ama birçok kamu görevlisi ve halktan herkesin çadır alması üzerine çadır dağıtımı yetmemiş ve sorun haline gelmiştir.
- ✓ Van depreminde merkezi ve yerel seviyede meydana gelen sorunların esasında; merkezi kurumsal yapıya göre hazırlanmış afet mevzuatını yasayla yerel kurumsal yapıya 5902 sayılı yasaya göre hazırlanmış olan yeni sistemde tatbik edilmesinden oluşuyor.

Kurumsal yapılanma yeni, yasa ve yönetmelikler eski olunca ve yeni yapılanmaya göre mevzuat düzenlemesi yapılmayınca bu sorunların yaşanması kaçınılmazdır. Bu sorunların canlı örneği ilin hazırlık düzeyinde ve hasar tespitlerinde yaşanmıştır. 17.06.2009 tarih ve 27261 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5902 sayılı yasa gereğince illerde valiliklere devredilmiş olan afet ve acil durum yönetimi ile ilgili görevlerin il tarafından yerine getirilmediği ve ilin afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması ve afetlere karşı hazırlıklı olunması konularında hiçbir önceliği ve faaliyeti olmadığı görülmüştür. Bu nedenle de il, meydana gelen depremi yönetmekte yetersiz kalmıştır (Ergünay ve Özmen, 2013: 6-8).

- ✓ Ön Hasar tespitinde çeşitli sorunlar yaşanmıştır. Ön hasar tespitinde hasra tespit derecelendirilmesi ve işaretlerin yapılmamasından kaynaklı halk sağlam olan evlerini bile kullanamamıştır.
- ✓ Van depreminde merkezi ve yerel seviyede halkın, kamuoyu ve medyanın bilgilendirilmesinde problemler meydana gelmiştir (Ergünay ve Özmen, 2013: 6-8).

a)Laçiner ve Yavuz Van Depremini Anında Karşılaşılan Sorunları Şu Şekilde Belirtmiş;

- ✓ Van depreminde merkezi ve yerel seviyede halkın, kamuoyu ve medyanın bilgilendirilmesinde problemler meydana gelmiştir.
- ✓ Van depreminde arama ve kurtarma personel sıkıntısı yaşanmamış. Fakat ekiplerin koordinasyonunda çeşitli sorunlar gerçekleşmiştir. Hususan gönüllü arama ve kurtarma ekipleri kriz merkezinden bağımsız olarak kendi başlarına göre arama ve kurtarma çalışmaları yapmaları karışıklığa sebep olmuştur (Karancı vd. 2011' den aktaran, Laçiner ve yavuz, 2013: 132).
- ✓ Van depreminde gelen yardımların toplanması ve dağıtılmasında çeşitli sıkıntılar ve karışıklık olmuştur.
- ✓ Büyük sorunlardan biri de Van ilinin afete karşı fiziki yapı yetersizliği ve toplum bilincinin hazırlıklı olmayışdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.AFET YÖNETİMİNDE MÜDAHALE EKİPLERİNİN ORGANİZASYONUNDA YAŞANAN YÖNETSEL SORUNLAR: VAN DEPREMİ ÖRNEĞİ

Araştırmamızda Van depreminde müdahale safhasında ekiplerin karşılaştıkları sorunlar üzerinde durulmuş, bu bağlamda yönetim fonksiyonları, afet yönetim bileşenleri, dünyada afet yönetim örnekleri, Türkiye’de afet yönetim yapısı ve müdahale ekiplerinin sorunlarını incelenerek Van depreminde müdahale ekiplerinin sahada karşılaştıkları sorunları analiz edilmiş. Afet kurumlarına bu alanda yapılacak çalışmalara destek olma özelliğini içeren bir alan araştırması yapılmıştır.

4.1. Araştırmanın Amacı

Türkiye’de son yıllarda birçok yıkıcı deprem olmuştur. Bu depremler sonucunda ülkemizde can ve mal kaybı olmuştur. Buna bağlı olarak bu çalışmada; Türkiye’de olabilecek afet zararlarına yönelik can ve mal kaybını en aza indirmek amacıyla Türkiye’de afet yönetim sisteminde afet koordinasyonun önemi ve mevzuat çerçevesinde müdahale aşamasındaki eksikliklere ve aksayan sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmaktadır.

4.2. Araştırmanın Önemi

Türkiye afet tehlikesi bakımında depremin birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Ülkemizde geçmişte birçok deprem meydana geldiği bunun sonucunda binlerce insanımızın can ve mal kaybına uğradığı bir gerçektir. İşte en son 2011 Van depreminde yaklaşık 644 insanımızı kaybettik. Bütün bunlar Türkiye’de depremin bir doğal afet olarak kaçınılmaz gerçeğine karşı mücadelesinde doğal afetlerde risk analizleri ve hazırlık çalışmaları yapılmalıdır. Bununla birlikte deprem gibi önlenemeyen doğal afetlerin gerçekleşmesi üzerine afet anında ve müdahale safhasından müdahale ekiplerinin karşılaştıkları organizasyon eksiklerini ve aksayan

yönlerine yönelik çözüm önerileri getirerek can ve mal kaybını en aza indirmek bakımından büyük bir önem taşımaktadır.

4.3. Araştırmanın Problemi

Araştırmamızda Van depreminde müdahale aşamasında afete müdahalede arama ve kurtarma ekiplerinin afet anında sahada yaşadıkları olumsuzlukların arama ve kurtarma ekiplerinin afetlerle mücadelesinde etkinliğini azaltmaktadır. Bu açıdan Van depreminde müdahalede bulunan arama ve kurtarma ekiplerinin daha iyi bir şekilde işlenmesi için sahada yaşadıkları eksiklikleri ve olumsuz durumları analiz edip çözüme kavuşturulmasına yönelik bir durum çalışmasıdır.

4.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmamızda Van depremi üzerinde 7 yıl gibi bir sürenin geçtiği için depreme katılan müdahale ekiplerine ve gönüllü çalışan ekiplere ulaşılmasında (tayin vb.) sınırlılıklar yaşanmıştır. Bürokratik işlemlerden dolayı izinlerin gecikmesi söz konusu olmuştur. Birtakım faaliyet ve görüşmeler neticesinde beş ilde izinlerin alınması üzerine bu illerde bulunan arama ve kurtarma birlik müdürlüklerinde Van depremine katılan görevliler ile üzerinden araştırma yapılmıştır. Bunlar; Adana, Bursa, Erzurum, Diyarbakır, Van illeri olarak belirlenmiştir. Bu illerde AFAD kurumunda görev yapan ve Van depreminde müdahale aşamasında arama ve kurtarma ekiplerin sahada karşılaştıkları sorunlar, görevliler tarafında değerlendirilmiştir.

4.5. Araştırmanın Uygulanması ve Örneklem

Yapılacak araştırmada nitel ve nicel yöntem kullanılmıştır. Nitel araştırmada VAN depremine katılan arama ve kurtarmayı yöneten idareciler ve ekip şeflerine yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile yapılan görüşmelerde, depreme müdahale organizasyonunda yaşanan örgütlenmeye bağlı sorunlar derinlemesine incelenmek üzere 12 tane uzman çalışana ulaşılmıştır.

Nicel araştırmada ise likert ölçeği yöntemi ile oluşturulan araştırma anketi VAN depremine müdahalede bulunan arama ve kurtarma çalışmalarına katılan yaklaşık 203 görevli kişiye uygulanmıştır. Yaşanan örgütsel sorunların boyutları ve düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır.

4.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmamızda nitel ve nicel araştırmayı yapabilmek için iki ölçek kullanılmıştır. Bunların ilki yarı yapılandırılmış görüşme olup, 10 tane sorudan oluşmaktadır. Soruların hazırlanmasında literatür taramasından edinilen bilgilerden ve İsmail Gürbüz'ün (2009) doktora tezinden yararlanılmış ve tez danışmanı ile birlikte sorular yapılandırılmıştır. Hazırlanan soru formu için Gümüşhane Üniversitesi, Etik Kurul'undan onay alınmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat soruları Türkiye'de olan mevcut afet sistemini, taşra ve yerel afet yönetim sistemi yeterliliğini, Van depreminde müdahale aşamasında arama ve kurtarma ekiplerinin karşılaştıkları sorunları sorgulamaktadır.

Van AFAD müdürlüğü ile görüşülerek, Van depreminde müdahale görevi almış olan ekipler hakkında bilgi alınmıştır. Sonra, bu ekiplerden Erzurum, Bursa, Adana, Diyarbakır ve Van AFAD birlik müdürlükleriyle görüşmeler yapılmış ve izinler alınmıştır. Bu illerden Van depremine müdahale etmiş (kurtarma şefi, koordinasyon görevlisi, iyileştirme hizmetlerinde yönetici) olmak üzere toplan 12 tane uzman kişi mülakata katılmayı kabul etmiştir. Mülakat soruları bu kişilere posta ve mail yoluyla gönderilmiş, telefon görüşmeleri yapılmış ve yine posta ve mail yoluyla geri alınmıştır. Ekip şefleri ve yöneticilerin (bu kişiler uzman diye anılacaktır) sorulara verdiği cevaplar, Excel programında bir betimsel tabloya dönüştürülmüştür. Her sorunun üzerinde uzmanların cevapları kodlanmış ve soru bazlı betimsel tablolar oluşturulmuştur. Bulgular kısmında her sorunun betimsel tablosu açıklanarak yazılmış ve yorumlanmıştır.

Araştırmamızın nicel kısmında ise, Likert ölçeği tipi yedi demografik ve 20 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Anketin hazırlanmasında literatür kaynaklarından edilen bilgilerden, Recai Akyel'in doktora tezinden (2007), nitel görüşmelerden elde edilen bilgilerden faydalanılmış ve danışman hoca tarafından anket hazırlanmıştır.(Örneği Ek-4 verilmiştir). Likert ölçeği soruları 20 maddeden oluşmaktadır. Anket uygulaması için Gümüşhane Üniversitesi Etik Kurul'undan izin alınmıştır. Bu sorular Türkiye afet yönetim sistemi, taşra ve yerel yönetimin afet koordinasyonunda etkinliği, STK'ların afet durumlarındaki etkinliğini, Van depremine katılan arama ve kurtarma ekiplerin karşılaştıkları sorunların neler olduğu, halkın afete hazırlığı, afet yönetiminde koordinasyonun yeterliliğini ve afet yönetiminde alınan yasa

ve mevzuatların değerlendirilmesine yönelik sorgulamaları içermektedir. Katılımcılar her ifadeye katılma düzeylerini (1- Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum) şeklindeki seçeneklerden tercih yaparak belirlemişlerdir.

Likert anketi Van depreminde müdahale eden Erzurum, Bursa, Adana, Diyarbakır ve Van AFAD müdahale ekip üyelerine uygulamak için ilgili müdürlüklerden izin alınmıştır. Anketler posta yoluyla ilgili müdürlüklere gönderilmiş ve müdürlükler tarafından Van depremine katılan müdahale ekip üyelerine dağıtılmış ve geri toplanmıştır. Bu süreçte ilgili müdürlüklerle sürekli iletişim halinde bulunulmuştur. Toplanan anketler posta yoluyla tarafımıza gönderilmiştir. Toplam 230 ankete ulaşılmıştır. Bu anketlerde 27'si yetersiz cevaplandığı tespit edildiği için araştırma dışında bırakılmıştır. Böylece 203 anket üzerinden nicel araştırmanın verilerini sağlamıştır. Verilerin analizi SPSS paket programı ile yapılmıştır. Öncelikle verilerin geçerliliği, keşfedici faktör analiziyle yapılmış ve güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile hesaplanmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistiksel analizler ile, ANOVA, Post Anova Testlerinden Tukey's testleriyle analiz edilmiştir.

Tablo 1. Güvenirlik Analizi

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,828	,829	20

Ölçeğin güvenilirlik analizi Cronbach's Alpha katsayısına bakılmış ve bu değer 0.828 olduğu görülmüştür. İstatistiksel olarak bu değer iyi düzeyde güvenilirliği göstermektedir.

Tablo 2. Geçerlilik Analizi

KMO and Bartlett's Test	
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy	,795
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square 504,162
	df 78
	Sig. ,000

Anket sorularını geçerliliğini değerlendirmek için faktör analizi yapılmıştır. Örnek kütlenin yeterliğini anlamak için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) olarak değerlendirilerek KMO değerinin 0,795 olduğu görülmüştür. Oluşturulan faktörlerin anlamlılığına bakılmak için Bartlett's Test of Sphericity testi yapılmış (Approx. Chi-Square: 504,162 / df 78 / Sig 0,000) değerleri 0,05 değerinden küçük olduğu için anlamlı olduğu görülmüştür. Buna göre faktör yükleri 0,40 ve üzeri yükler esas alınarak aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Buna göre; 1, 7, 5, 11, 12, 13, 20 soruları arama kurtarmada müdahale hizmetleri, 10, 8, 4, 9 soruları ise afete hazırlık hizmetleri, 16, 17 soruları ise afet sonrası teknik hizmetler olarak gruplandırılarak üç faktör altında değerlendirilmiştir. Faktörlerin varyans değerlerin dağılımı ise sırasıyla (%20,597), (%14,949), (%12,006) toplamında (%47,553) değeri çıkmıştır.

Tablo 3. Açıklanan Varyans ve Toplam Faktör Yüklerin Değerleri

	Arama Kurtarma ve Müdahale Hizmetleri	Afet Hazırlık Hizmetleri	Afet sonrası Teknik Hizmetleri
13. Van depreminde merkezi ve yerel seviyede, halkın ve kamuoyunun bilgilendirilmesinde yetersiz kalınmış ve bilgi kirliliği yaşanmıştır.	,770		
11. Afet öncesinde halkın ve kamu çalışanların afet konusunda gereken bilgi ve eğitim uygulamaların eksikliğinden arama kurtarma çalışmalarında sıkıntılar olmuştur.	,689		
7. Arama ve kurtarmada gönüllü ekipleri, Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi tarafından koordine edilmemesinden kaynaklı sıkıntılar yaşanmıştır.	,568		
20. Gelen yardımların toplanması ve dağıtımında aşırı şekilde organizasyon sıkıntıları yaşanmıştır.	,544		
12. Van depreminde yasaların uygulanmasında ve sivil toplum kuruluşlarını etkin kullanmaya yönelik mevzuatlar yetersiz kalmıştır.	,501		

1. Afet yönetiminde çok başlılık ve yetki karmaşasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.	,487		
5. Afet olayında o bölgede bulunan personelin ilk acil yardım ve arama kurtarmada görevli olmasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.	,429		
10. Deprem bölgesinde lisan bilen elemanın olmaması yabancı gönüllü yardım ekipleri etkinliğini azalmıştır.		,767	
8. Afet olay yerine gönderilen personel ve arama ve kurtarma ekiplerin zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasında sorunlar yaşanmıştır.		,662	
4. Gelen yardım ekiplerinin görev yapacakları bölgeleri ve gidiş yollarını bilmedikleri görülmüştür.		,630	
9. Van depreminde afet müdahale planlarında acil yardım malzemelerin stok ve depo çalışmalarının eksikliğinden kaynaklı sıkıntı yaşanmıştır.		,418	
16. Van depremi enkaz kaldırma işlemlerinde sorunlar yaşanmıştır.			,849
17. Hasar tespiti çalışmalarında yeterli teknik ve tecrübeli personelin olmamasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.			,732
Öz değerler	2,678	1,943	1,561
Açıklanan varyans yüzdeleri	20,597	14,949	12,006
Açıklanan varyans yüzdelerin toplamı			47,553

Not: Faktör yükü 0.40 ve üzeri alınmıştır.

Faktör analizine bakıldığında arama kurtarmada müdahale hizmetleri, afete hazırlık hizmetleri ve afet sonrası teknik hizmetlerden oluşan faktörlerin altından toplanan sorular arasında aynı doğrultuda düşünülmektedir.

4.7. Bulgular

Araştırmada nitel ve nicel yöntem birlikte kullanılmıştır. Önce müdahale ekiplerinin yönetici ve ekip şefleriyle yapılmış olan yarı yapılandırılmış mülakat bulguları açıklanacaktır. Daha sonra Van depremine müdahale eden arama-kurtarma ekiplerinde görev almış personelle gerçekleştirilmiş olan anket çalışmasının sonuçları açıklanacaktır.

4.7.1. Nitel Bulguları

Yapılan Mülakat anketlerine katılan uzman katılımcıların demografik bilgileri (Tablo:1) de gösterilmiştir.

Tablo 4. Mülakata Katılan Katılımcıların Demografik Bilgileri

Uzman	Yaş	Eğitim	Görev Aldığınız Afet Sayısı	Afetteki Göreviniz
U1	41	Lisans	8	Arama ve kurtarma şefi
U2	41	Lisans	8	Arama ve kurtarma şefi
U3	44	Lisans	2	Koordinasyon görevlisi
U4	39	On Lisans	1	Koordinasyon görevlisi
U5	49	Lisans	10 üzeri	Koordinasyon görevlisi
U6	35	Lisans	20	
U7	34	On lisans	100 den fazla	Arama ve kurtarma şefi
U8	54	Lisans	10 üzeri	Koordinasyon görevlisi
U9	44	Lisans	50	Arama ve kurtarma şefi
U10	47	Lisans	40-50	Arama ve kurtarma şefi
U11	46	Lise	1	Konteynır yönetiminde yönetici
U12	55	Yüksek Okul	3	Barınma Hizmetleri yönetici

Mülakata katılan uzmanların demografik bilgilerine bakıldığında; katılımcıların yaş dağılımı 30-39 yaş aralığında 3 kişi, 40-49 yaş aralığında 7 kişi, 50ve üzeri yaş aralığında 2 kişi şeklindedir. Mülakata katılan katılımcıların 12'sinin de erkek olduğu görülmektedir. Eğitim durumlarına bakıldığında 1 kişi lise, 3 kişi ön lisans, 8 kişi lisans

düzeyi olarak görülmektedir. Katılımcıların katıldığı afet sayısı 1-3 arasında 4 kişi, 3-9 arasında 2 kişi, 10 ve üzeri 5 kişi olduğu görülmektedir. Katılımcıların 12'sinin de Van depreminde görev aldıkları görülmektedir. Van depreminde a göreviniz neydi? Sorusuna aldığımız cevaptan 4 tane koordinasyon görevlisi, 6 tane arama kurtarma şefi, 2 tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici konumunda bulunan uzmanlardan bir ekip olduğu görülmektedir.

1. Soru: Afet yönetimi ile alakalı mevzuat ve yasaların yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Eksik veya olumlu gördüğünüz unsurlar nelerdir? Açıklayınız.

Tablo 5. Mevzuatların Değerlendirilmesinde Uzman Görüşleri

Kod	Uzman
Mevzuat ve yasaları yeterli görüyorum	U2, U3, U7, U11
Mevzuat ve yasaları kısmen yetersiz görüyorum	U5, U6, U8, U12
Mevzuat ve yasaların uygulanmamasından kaynaklı sıkıntıların olduğu	U1, U9, U10,

Afet yönetimi ile alakalı mevzuat ve yasaların yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusunu 11 tane uzman cevaplamıştır. Bunların içinde iki tane arama kurtarma şefi, bir tane koordinasyon görevlisi ve bir tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici afet yönetiminde mevzuatların ve yasaların yeterli olduğu düşüncesindedir.

Mevzuat ve yasaların kısmen yetersiz olduğunun düşünen iki tane koordinasyon görevlisi, bir tane arama kurtarma şefi, bir tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici bulunmaktadır. Afet yönetiminde mevzuat ve yasalarda uygulamada eksikliğin olduğunu düşünen üç tane arama kurtarma şefi uzmanı bulunmaktadır.

Tabloyu değerlendirdiğimizde; mevzuat ve yasaları yeterli diyen uzmanlar “TAMP sayesinde mevzuat ve yasaların eksikliğini giderdiği ve hazır hale getirdiğini ifade” etmektedirler.

Kısmen yeterli görüyorum diyen uzmanlar tarafından “ekiplerin ücretlendirilmesinde bir eşitliğin olmadığını, hak sahibi ve konut edindirme DASK kapsamında bazı düzenlemelerin yapılması gerektiğini, kurumlara ait kanunlar birleştirilerek daha verimli olunacağı” ifade edilmiştir.

Afet yönetiminde mevzuat ve yasalarda uygulamada eksiklikler olduğunu belirten uzmanlar, “mevzuat ve yasalarda bir eksikliğin olmadığı fakat teorik ve pratikte sahada uygulanamıyor, TAMP eksiklikleri gidermiş ama uygulamada sıkıntıların olduğunu” ifade etmişlerdir.

Genel manaya bakıldığında yasa ve mevzuatların yeterli olduğu ufak tefek değişikliklerin yapılması gerektiğini fakat bu yasa ve mevzuatların teorik ve pratikte eksikliklerimizin olduğu fikrini söyleyebiliriz.

2. Soru: Van depremi afet yönetimi organizasyonu bileşenleri olan kurum ve birimler açısından yeterli olmuş mu? Açıklayınız.

Tablo 6. Afat Yönetim Organizasyon Bileşenlerin Değerlendirilmesi

Kod	Uzman
Yeterli olmuş	U6,U8,U9,U11
Yeterli olmamıştır	U1,U2,U4,U5,U7,U10,U12

Van depremi afet yönetimi organizasyonu bileşenleri olan kurum ve birimler açısından yeterli olmuş mu? Sorusuna iki tane arama kurtarma şefi, bir tane koordinasyon görevlisi, bir tane iyileştirme hizmetlerinde görevli idareci afet yönetim organizasyon bileşenlerini yeterli bulmuştur. Yönetim bileşenleri istenilen düzeyde değildi diyen uzmanların üç tanesi arama kurtarma şefi, iki tanesi koordinasyon görevlisi olarak bulunmaktadır.

Organizasyon bileşenlerin yeterli olduğunu düşünen uzmanlar “arama kurtarma faaliyetlerin 72 saat içinde tamamlandığını ve kısa sürede afetzedelere kalıcı konut sağlandığını” ifade etmektedir.

Yeterli olmamıştır diyen uzmanlar tarafından “bileşenlerin yeterli olmadığını fakat AFAD ve TAMP uygulamasıyla geliştirmeye çalıştığı, AFAD yürüttüğü iş yükünden dolayı etkinliği istenilen düzeyde olmadığı, tam manasıyla birimler arasında emir komuta zincirin sağlanamaması gelen ekiplerin iase ve malzeme eksikliğinden kaynaklı isteksiz çalışma, kamu kurumların kendi başına hareket etmesi, arama ve kurtarma çalışanların kısmen afetzede olması gibi sebeplerden dolayı istenilen düzeyde olmadığını” ifade edilmektedir.

Afet yönetim organizasyon bileşenlerin istenilen düzeyde olmadığı bunun için çalışmaların ve eksikliklerin giderilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

3. Soru: Van depremi Afet yönetimi organizasyonu şemasının hiyerarşik yapısı yeterli miydi ve işlevsel miydi? Açıklayınız.

Tablo 7. Afet Yönetim Organizasyonunda Hiyerarşik Yapı

Kod	Uzman
Hiyerarşi yapı yeterli olmuştur	U9, U11, U12
Hiyerarşi yapı yetersiz olmuştur	U2, U4, U5, U6, U7, U8
Hiyerarşik yapının uygulanmasından kaynaklı sıkıntıların olduğu	U1, U3, U10

Van depremi Afet yönetimi organizasyonu şemasının hiyerarşik yapısı yeterli miydi ve işlevsel miydi? Sorusuna bir arama kurtarma uzmanı, iki tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici hiyerarşi yapının yeterli olduğunu belirtmiş.

Hiyerarşi yapıyı yetersiz olmuştur diyen iki tane arama kurtarma şefi, dört tane koordinasyon görevlisi uzmanı bulunmaktadır.

Pratikte sıkıntının olduğunu diyen iki tane arama kurtarma şefi, bir tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici bulunmaktadır.

Tabloyu değerlendirdiğimizde hiyerarşi yapıyı yeterli gören uzmanlar tarafından “medyanın, toplumun, sivil toplumun katılımı sağlanmalı” şeklinde belirtilmiştir. Kısmen yeterli ve işlevselliği geliştirilmeli diyen uzmanlar tarafından “farklı illerden gelen ekiplere yönelik standart bir izlenecek yolun olmadığı gelen ekipler değişik yollar çiziliyor buda bazı ekiplerin pasif duruma düşebiliyor, bazı kurumların kendi başına hareket ettiği gibi durumların işlevselliğin iyileştirilmesi” şeklinde ifade edilmiştir.

Pratikte sıkıntı bulunmakta diyen uzmanlar tarafından “kâğıt üzerindeki uygulanmadığı, TAMP tam uygulanırsa iyi olacağı, afet sonrası hazırlanan planların kullanılması yerine, anlık kararlar sonrası uygulamalar yapıldı bu da etkinliğini azalttığı” belirtilmiştir.

Genel manada değerlendirildiğin de yapılan çalışmaların pratiğe dökülmemesinden kaynaklı afet organizasyonunda bir işlevselliğin olduğunu söyleyebiliriz.

4. Soru: Yasalarda ve kâğıt üzerinde olan afet yönetim yapısı Van depreminde sahaya, yani afet olduğunda afet bölgesine olduğu gibi yansıtılabildi mi? Ne tür sorunlar yaşandı? Açıklayınız.

Tablo 8. Afet Yönetim Yapısında Yasaların Uygulanabilirliği

Kod	Uzman
Yasalarda ve kâğıt üzerinde olan afet yönetim yapısı sahaya kısmen yansıtıldı	U5, U6, U10, U1, U2, U4, U8, U11, U3, U7, U12

Yasalarda ve kâğıt üzerinde olan afet yönetim yapısı Van depreminde sahaya, yani afet olduğunda afet bölgesine olduğu gibi yansıtılabildi mi? Sorusuna beş tane koordinasyon görevlisi, dört tane arama kurtarma şefi, iki tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici uzmanı bulunmaktadır.

Değerlendirdiğimizde yasaların ve afet yönetim yapısının kâğıt üzerindeki kısmen yansıtıldığını diyen uzmanlar tarafından “gereken hazırlığın olmadığı, toplanma alanları olarak belirlenen yerlerin hiç biri kullanılmadığı, halkın afetlerle alakalı hizmet eğitimi almadığı yolda kavgalar, hakaretler buna benzer birçok sorun yaşandığı, kâğıt üzerinde olan afet yönetim yasası bir kenara bırakıldı, İaşe ve yardım dağıtımında sorunlar olduğu ve eski yasaların eksikliği nedeniyle afet bölgesine yansıtlamadı, Van depreminde bu yönetim yeni olduğunu, Afetin ilk saatlerinde panik ve kargaşanın önlenmesi, afet türü ve bölgenin tehlike ve riskleri belirlenerek afet öncesinde uygulanabilir planlamaların hazırlanmaması” gibi gerekçeler ifade edilmiştir.

Genel mana değerlendirildiğinde yasaların ve afet yönetiminin kâğıt üzerinde kaldığını söyleyebiliriz.

5. Soru: Van depreminde Afet esnasında müdahale ve yardım için çevre il ve ülkelerden gelen ekipler sahada etkin bir şekilde kullanılabildi mi? Ne tür sorunlar yaşandı?

Tablo 9. Müdahale Ekiplerin Etkin Kullanım Değerlendirilmesi

Kod	Uzman
Müdahale ekiplerin etkin kullanılmakla birlikte bir takım sıkıntılar yaşanmış	U1,U2,U3,U4,U5,U8,U7, U10,U11,U12,U6

Van depreminde Afet esnasında müdahale ve yardım için çevre il ve ülkelerden gelen ekipler sahada etkin bir şekilde kullanılabildi mi? Sorusuna 11 uzman cevap vermiştir. Bunların beş tanesi arama kurtarma şefi, dört tane koordinasyon görevlisi ve iki tanesi iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici, Van depreminde bulunan müdahale ekiplerin etkin kullanılmakla birlikte bir takım sıkıntılar olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo değerlendirildiğinde müdahalede etkin olmakla birlikte bazı sıkıntılar olduğunu bunlar; “Tercüman konusunda sıkıntı yaşandığı, sadece ekipler arasında görev karmaşası yaşandığı, afet bölgesinde uzman olmayan ve gereksinimi duyulmayan ekiplerin gelmesi kurtarma çalışmalarında gereksiz yığılma ve kurtarma çalışmalarını olumsuz yönde etkilemiş olduğu” uzmanlar tarafından ifade edilmiştir.

Genel manayı değerlendirdiğimizde Van depreminde müdahale ekiplerin etkin kullanıldığı ama birçok sorununda yaşadığı bu sorunların giderilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

6. Soru: Van depreminde afete müdahalenin yönetilmesinde yetki karmaşası yaşandı mı? Nedenleri?

Tablo 10. Müdahale Ekiplerin Yönetilmesinde Yetki Karmaşası

Kod	Uzman
Evet	U2, U4, U7, U8,
Hayır	U1, U3, U5, U6, U10, U11, U12

Van depreminde afete müdahalenin yönetilmesinde yetki karmaşası yaşandı mı? Sorusuna iki tane arama kurtarma şefi, iki tane koordinasyon görevlisi yetki karmaşasının yaşandığını ifade etmişlerdir. Afet müdahale yönetiminde yetki karmaşası olmamıştır diyen uzmanların üç tanesi arama kurtarma şefi, iki tane koordinasyon görevlisi, iki tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yöneticisi bulunmaktadır.

Afet müdahalesinde yönetilmeden kaynaklı yetki karmaşası olmuştur diyen uzmanlar “kurumların kendi aralarında ne yaptıkları ve birbirinden habersizdi, başıbozukluğun kısmen olduklarını” ifade etmişlerdir.

Yetki karmaşası görülmemiştir diyen uzmanlar tabloya bakıldığında çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Genel manaya bakıldığında Van depreminde müdahale ekiplerin yetki karmaşasının yaşanmadığı fakat birtakım sıkıntıların olduğunu söyleyebiliriz.

7. Soru: Van depreminde sivil toplum kuruluşları veya kişiler afete müdahalede resmi müdahale ve yardım ekipleri içerisine dâhil edildi mi? Etkin kullanıldı mı? Ne tür sorunlar yaşandı?

Tablo 11. Sivil Toplum Kuruluşların Değerlendirilmesi

Kod	Uzman
Van depreminde STK resmi müdahale ekiplerine etkin bir şekilde dâhil edildi	U12, U11, U10, U7
Van depreminde STK resmi müdahale ekiplerine kısmen dâhil edildi	U2, U3, U4, U5, U6, U8, U9, U1

Van depreminde sivil toplum kuruluşları veya kişiler afete müdahalede resmi müdahale ve yardım ekipleri içerisine dâhil edildi mi? Sorusuna toplamda 12 uzman tarafında cevap verilmiştir.

Bu uzmanların iki tanesi iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici, iki tanesi arama kurtarma şefi olarak STK’ları resmi müdahale ekiplerine dâhil edilerek etkin kullanıldığını ifade etmişlerdir.

STK’ları resmi müdahaleye kısmen dâhil edildi diyen dört tane arama kurtarma şefi, üç tane koordinasyon görevlisi, bulunmaktadır.

Tabloyu değerlendirdiğimizde STK’ları dâhil edildi diyen uzmanlar tarafından “Van depremin örnek bir çalışma olduğu, başta Kızılay ve diğer STK’ları arama kurtarmada yardımcı ve enkaz kaldırılmada kullanıldığı” ifade edilmiştir.

STK’ları etkin bir şekilde dâhil edilmedi diyen uzmanlar “tam olarak dâhil edilemedi ve daha iyi bir şekilde etkin olunabilir, kısmi işlerde sadece kullanıldığını örnek lojistik faaliyetlerinde, gelen bazı STK’ları işin ciddiyetinde olmadıkları ve ayrıca malzeme noktasında eksikleri olduğunu ifade” etmişlerdir.

Genel manaya bakıldığında STK'ların resmi müdahale ekiplerinde kullanımında etkin bir şekilde kullanılmadığı ve bazı sıkıntıların olduğu bunları iyileştirilmesi gerektiğinin söyleyebiliriz

8 SORU: Van depreminde afet ve acil durum yönetim merkezinin toplumu bilgilendirme ve birimler arasında işbirliğini yapma noktasında iletişim sorunları yaşandı mı? Açıklayınız.

Tablo 12. Durum Merkezi ile Birimler Arası İşbirliği ve İletişim

Kod	Uzman
İletişim sorunu yaşandı	U3,U4,U6,U8,U9,U10,U11
İletişim sorunu yaşanmadı	U12,U7,

Van depreminde afet ve acil durum yönetim merkezinin toplumu bilgilendirme ve birimler arasında işbirliğini yapma noktasında iletişim sorunları yaşandı mı? Sorusuna bakıldığında 10 tane uzmanın cevapladığı görülmüştür.

Bunlardan üç tanesi koordinasyon görevlisi, üç tanesi arama kurtarma şefi, bir tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici uzmanı iletişim sorunların görüldüğünü ifade etmişlerdir.

İletişim sorunu görülmedi diyen bir arama kurtarma şefi, iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici bulunmaktadır.

Tabloya bakıldığında iletişim sorunu görüldü diyen uzmanlar “kriz merkezlerin müstakil bir şekilde olduğu, ayrı bir birim olarak faaliyet gösterilmediği, iletişim kopuklukların olduğunu” genel manada ifade etmişlerdi. İletişim sorunu yaşanmadı diyen uzmanlar “iyi olduğunu” belirtmişlerdir.

Genel manaya bakıldığında birimlerin işbirliği arasında iletişim sıkıntılarının olduğunu söyleyebiliriz.

9. SORU: Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili diğer eksiklikler nelerdi? Sıralayınız.

Tablo 13. Afet Yönetiminde Organizasyon Eksikleri Değerlendirilmesi

Kod	Uzman
Van depreminde organizasyondan kaynaklı eksikliklerin olduğu	U1, U2, U3, U4, U5, U6, U7, U10, U11, U12

Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili diğer eksiklikler nelerdi? Sorusuna beş tane arama kurtarma şefi, üç tane koordinasyon görevlisi, iki tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici organizasyondan kaynak eksiklerin ve bazı sıkıntıların olduğu belirtilmiştir.

Tabloya bakıldığında Organizasyondan kaynaklı eksikliklerin ve bazı sıkıntıların olduğunu ifade eden uzmanlar “ekipleri yönlendirecek yerel unsurlardan bir ekip bu görevi üstlenmediği, lojistik sıkıntılar olduğu, yerel yönetimler başlarına buyruk bir şekilde çalıştıkları, merkezi yönetime yeterince destek olmadığı, hasar tespit çalışmalarında çok eksiklikler olduğu, hiç girilmeyen evler bile girilmiş gibi gösterildiği verilen hasar durumları çok karmaşık olduğu, İletişim, güvenlik ve iase eksiklikleri, gelen yardımların dağıtımında sorunlar yaşandığını ve halkın bilinç seviyesinin yetersiz olduğunu” uzmanlar belirtmişlerdir.

Genel manaya bakıldığında organizasyondan kaynaklı eksikliklerin ve bazı sıkıntıların olduğu kesin bir ifadeyle söyleyebiliriz.

10. Soru: Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili eksikler ve yanlışlıklar şayet yaşanmamış olsaydı, can ve mal kaybı ve zaman kaybı açısından neler değişirdi? Açıklayınız.

Tablo 14. Van Depreminde Genel Organizasyon Değerlendirilmesi

Kod	Uzman
Van depreminde arama kurtarmadan kaynaklı eksiklikler olmasaydı	U1, U7, U8, U12
Van depreminde kâğıt üzerindeki uygulananmamasından kaynaklı eksiklikler olmasaydı	U2, U9, U12
Van depreminde fiziki yapıdan kaynaklı eksiklikler olmasaydı	U3
Van depreminde eksikliklerin can ve mal kaybını etkileyecek düzeyde değildi	U6, U11

Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili eksikler ve yanlışlıklar şayet yaşanmamış olsaydı, can ve mal kaybı ve zaman kaybı açısından neler değiştirdi?

Bunların iki tane arama kurtarma şefi, bir tane koordinasyon görevlisi, bir tane iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici arama ve kurtarma çalışmalarındaki eksikleri ifade etmişlerdir.

Afet planlarının uygulanması ile ilgili yapılacaklar hakkında iki tane arama kurtarma şefi ve bir iyileştirme hizmetlerinde görevli yönetici görüşlerini belirtmişlerdir.

Depremde fiziksel yapıdan kaynaklı eksikleri bir tane arama kurtarma uzmanı ifadesi belirtilmiş.

Van depreminde eksikliklerin can ve mal kaybını etkileyecek düzeyde değildi gurubunda iki tane arama kurtarma şefi bulunmaktadır.

Tabloya bakıldığında arama kurtarma şefi uzmanları, “yerelde; AFAD yanı sıra diğer arama kurtarma gönüllüleri ve diğer ekiplerin güçlendirilmesi, malzeme ve teçhizat yönünde tam olması belki olayın gidişatını değiştirebilirdi. Van’a dışardan gelen ekipler en az 7-8 saat süresi sonunda ulaşabildikleri, daha hızlı bir müdahale hangi ekip nerede ve ne yapıyor anında bilgi verilseydi, mevcut ekipler iyi bir şekilde kullanılsaydı” can kayıpları azalabilirdi.

Uygulamadan kaynaklı eksiklerin olduğunu ifade eden uzmanlar “ Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) Van depreminde devreye girseydi çok daha başarılı olurdu. Afet hazırlığı ve planlama konusunda hazırlıklı olunsaydı. Afet bölgesinde seyyar kriz merkezleri kurulsaydı. Gereksiz taleplerin önlenmesi, afet yönetim merkezlerinde “çekirdek kadro” uzman personelin görevlendirilmesi, afet bölgesine gerekli ve yeterli uzman ekiplerin bulundurulması tüm bunlar yapılsaydı” can kaybı azalabilirdi.

Fiziksek yapı hakkında “can ve mal açısında en büyük eksiklik depreme dayanıklı yapıların olmayışı ve zorunlu deprem sigortası ve konut sigortaları” açısında yetersiz olduğu ifade edilmiştir.

Van depreminde eksikliklerin can ve mal kaybını etkileyecek düzeyde olmadığını fakat “hırsızlara yönelik güvenliğin sağlanması ” gerektiğini ifade edilmiştir.

Genel manayı değerlendirdiğimizde Van depreminde arama kurtarma, afet planların uygulanmasında, fiziksel yapının yeterliği eksikleri yerine getirilseydi can ve mal kayıpların azaltılabileceğini söyleyebiliriz.

4.7.2. Nicel Bulgular

Likert ölçeği anketine katılan katılımcıların demografik bilgileri aşağdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 15. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Bilgileri

Yaşınız	f	%	Görev Aldığınız Afet Sayısı	f	%
20-29	10	4,9	1-3	58	28,6
30-39	90	44,3	4-6	37	18,2
40-49	89	43,8	7-9	17	8,4
50 ve üzeri	14	6,9	10 ve üzeri	91	44,8
Toplam	203	100,0	Toplam	203	100,0
Eğitim	f	%	Afette ki Göreviniz	f	%
Lise	28	13,8	Arama ve kurtarma	165	81,3
Ön lisans	66	32,5	Kriz masası ve koordinasyon	11	5,4
Lisans	107	52,7	Diğerleri	27	13,3
Yüksek lisans	2	1,0	Toplam	203	100,0
Toplam	203	100,0			

Araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgilerine bakıldığında araştırmamıza katılanların (%100) erkek olduğu görölmektedir. Örneklemin hepsinin erkek olmasının nedeni il afet ve acil durum müdürlüğünde arama ve kurtarmada erkek çalışanların ağırlık göstermesidir.

Katılımcıların 10'unun yaşları 20-29 yaşları arasında (%4,9), 90'ın yaşları 30-39 yaş arasında (%44,3), 89'un yaşları 40-49 yaş arasında (%43,8), 14'ün yaşları 50 ve üzeri yaş arasında (%6,9) olduğu görölmektedir.

Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında 28 kişinin lise (%13,8), 66 kişinin ön lisans (%32,5), 107 kişinin lisans (%52,7), 2 kişinin yüksek lisans (%1,0) olduğu görölmektedir.

Van depreminde afetteki göreviniz sorusuna 203 kişiden oluşan katılımcının (%100) olarak Van depremine katıldığı görülmektedir.

Katılımcıların görev aldığı afet sayısına bakıldığında 58 kişinin 1-3 arası (%28,6), 37 kişinin 4-6 arası (18,2), 17 kişinin 7-9 arası (%8,4), 91 kişinin 10 ve üzeri afet sayısı (%44,8) olduğu görülmektedir.

Çalıştığınız kurum nedir sorusu incelendiğinde 203 kişinin (%100) AFAD kurumu olduğu görülmektedir.

Katılımcıların göreviz neydi sorusuna yönelik 165 kişinin arama ve kurtarma (%81,3), 11 kişinin kriz masası ve koordinasyon (%5,4), 27 kişinin diğerleri (%13,3) olarak görev dağılımı görülmektedir.

Tablo 16. Arama Kurtarma ve Müdahale Hizmetleri Faktörünün Frekans Dağılımı

Arama Kurtarma ve Müdahale Hizmetleri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	ort.	ss
13. Van depreminde merkezi ve yerel seviyede, halkın ve kamuoyunun bilgilendirilmesinde yetersiz kalmış ve bilgi kirliliği yaşanmıştır.	5	2,5	28	13,8	36	17,7	97	47,8	37	18,2	3,65	1,00
11. Afet öncesinde halkın ve kamu çalışanların afet konusunda gereken bilgi ve eğitim uygulamaların eksikliğinden arama kurtarma çalışmalarında	5	2,5	29	14,3	27	13,3	112	55,2	30	14,8	3,65	,97

sıkıntılar olmuştur.												
7. Arama ve kurtarmada gönüllü ekipleri, Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi tarafından koordine edilmemesinden kaynaklı sıkıntılar yaşanmıştır.	11	5,4	44	21,7	34	16,7	86	42,4	28	13,8	3,37	1,12
20. Gelen yardımların toplanması ve dağıtımında aşırı şekilde organizasyon sıkıntıları yaşanmıştır.	3	1,5	22	10,8	41	20,2	81	39,9	56	27,6	3,81	1,00
12. Van depreminde yasaların uygulanmasında ve sivil toplum kuruluşlarını etkin kullanmaya yönelik mevzuatlar yetersiz kalmıştır.	7	3,4	38	18,7	48	23,6	76	37,4	34	16,7	3,45	1,08
1. Afet yönetiminde çok başlılık ve yetki karmaşasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.	19	9,4	44	21,7	33	16,3	79	38,9	28	13,8	3,26	1,21
5. Afet olayında o bölgede bulunan personelin ilk acil yardım ve arama kurtarmada görevli olmasından	13	6,4	54	26,6	42	20,7	63	31,0	31	15,3	3,22	1,18

kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.												
Toplam											3,48	1,08

Arama ve kurtarmada müdahale tablosuna bakıldığında “Gelen yardımların toplanması ve dağıtımında aşırı şekilde organizasyon sıkıntıları yaşanmış” ifadesinin ortalama değerinin 3,81 ile en yüksek olduğu ve 81 kişinin (%39,9) bu ifadeye katıldığı görülmektedir.

Tabloya bakıldığında “afet olayında o bölgede bulunan personelin ilk acil yardım ve arama kurtarmada görevli olmasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır” ifadesinin ortalama değerinin 3,22 ile en düşük ortalamaya sahip olduğu ve 42 kişinin (%20,7) bu ifadeye katılımcıların kararsız kaldığı görülmektedir.

Müdahale hizmetlerine bakıldığında “Van depreminde merkezi ve yerel seviyede, halkın ve kamuoyunun bilgilendirilmesinde yetersiz kalmış ve bilgi kirliliği yaşanmıştır” ifadesinin ortalama değerinin 3,65 ile yüksek bir değer olduğu ve 97 kişinin (%48,7) bu ifadeye katıldığı görülmektedir.

Arama kurtarma müdahale hizmetlerinde “afet öncesinde halkın ve kamu çalışanların afet konusunda gereken bilgi ve eğitim uygulamaların eksikliğinden arama kurtarma çalışmalarında sıkıntılar olmuştur” ifadesinin ortalama değerin 3,65 ile yüksek bir değer olduğu ve 112 kişinin (%55,2) bu ifadeye katıldığını göstermektedir.

Arama kurtarma müdahale tablosuna bakıldığında “Arama ve kurtarmada gönüllü ekipleri, Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi tarafından koordine edilmemesinden kaynaklı sıkıntılar yaşanmıştır” ifadesinin ortalama değerin 3,37 ile düşük ortalamaya sahip olduğu ve 34 kişinin (%16,7) bu ifadeye kararsız kaldığı görülmektedir.

Müdahale hizmetleri tablosuna bakıldığında “Van depreminde yasaların uygulanmasında ve sivil toplum kuruluşlarını etkin kullanmaya yönelik mevzuatlar yetersiz kalmıştır” ifadesinin ortalama değerin 3,45 ile yüksek bir değer olduğu ve 76 kişinin (%37,4) bu ifadeye katıldığı görülmektedir.

Müdahale hizmetleri tablosuna bakıldığında “afet yönetiminde çok başlılık ve yetki karmaşasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır” ifadesinin ortalama değerin 3,26 ile düşük bir değer olduğu ve 33 kişi (%16,3) bu ifadeye kararsız kaldığı görülmektedir.

Tablo 17. Afete Hazırlık Hizmetleri Faktörünün Frekans Dağılımı

Afete Hazırlık Hizmetleri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	ort.	ss
10. Deprem bölgesinde lisan bilen elemanın olmaması yabancı gönüllü yardım ekipleri etkinliğini azalmıştır.	7	3,4	38	18,7	50	24,6	87	42,9	21	10,3	3,37	1,01
8. Afet olay yerine gönderilen personel ve arama ve kurtarma ekiplerin zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasında sorunlar yaşanmıştır.	4	2,0	38	18,7	38	18,7	78	38,4	45	22,2	3,60	1,08
4. Gelen yardım ekiplerinin görev yapacakları bölgeleri ve gidiş yollarını bilmedikleri görülmüştür.	6	3,0	39	19,2	33	16,3	96	46,8	29	14,3	3,53	1,11

9. Van depreminde afet müdahale planlarında acil yardım malzemelerin stok ve depo çalışmalarının eksikliğinden kaynaklı sıkıntı yaşanmıştır.	4	2,0	19	9,4	50	24,6	99	48,8	31	15,3	3,66	,916
Toplam											3,54	1,02

Afete hazırlık hizmetleri tablosuna bakıldığında “Van depreminde afet müdahale planlarında acil yardım malzemelerin stok ve depo çalışmalarının eksikliğinden kaynaklı sıkıntı yaşanmış” ifadesinin ortalama değeri 3,66 ile en yüksek değeri olduğu ve 99 kişinin (% 48,8) bu ifadeye katıldığı görülmektedir.

Hazırlık hizmetleri “Deprem bölgesinde lisan bilen elemanın olmaması yabancı gönüllü yardım ekipleri etkinliğini azalmıştır” ifadesinin ortalama değeri 3,37 ile en düşük değeri olduğu ve 50 kişi (%24,6) bu ifadeye katıldığı görülmektedir.

Tabloya bakıldığında “afet olay yerine gönderilen personel ve arama ve kurtarma ekiplerinin zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasında sorunlar yaşanmıştır” ifadesinin ortalama değeri 3,60 ile yüksek bir değeri olduğu ve 78 kişi (%38,4) bu ifadeye katıldığı görülmektedir.

Afete hazırlık hizmetleri tablosuna bakıldığında “gelen yardım ekiplerinin görev yapacakları bölgeleri ve gidiş yollarını bilmedikleri görülmüştür” ifadesinin ortalama değeri 3,53 ile yüksek bir değeri olduğu ve 96 kişi (%46,8) bu ifadeye katıldığı görülmektedir.

Tablo 18. Afet Sonrası Teknik Hizmetleri Faktörünün Frekans Dağılımı

Afet Sonrası Teknik Hizmetleri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	ort.	ss
16.Van depremi enkaz kaldırma işlemlerinde sorunlar yaşanmıştır.	15	7,4	41	20,2	42	20,7	80	39,4	25	12,3	3,29	1,14
17.Hasar tespitin çalışmalarında yeterli teknik ve tecrübeli personelin olmamasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.	8	3,9	38	18,7	38	18,7	79	38,9	40	19,7	3,51	1,12
Toplam											3,4	1,13

Afet sonrası teknik hizmetleri tablosuna bakıldığında “Hasar tespitin çalışmalarında yeterli teknik ve tecrübeli personelin olmamasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır” ifadesinin ortalama değeri 3,51 ile en yüksek değer olduğu ve 80 kişinin (%39,4) bu ifadeye katıldığı görülmektedir.

Teknik hizmetleri tablosuna bakıldığında “Van depremi enkaz kaldırma işlemlerinde sorunlar yaşanmıştır” ifadesinin ortalama değeri 3,29 ile düşük bir değer olduğu ve 42 kişinin (%20,7) bu ifadeye kararsız olduğu görülmektedir.

4.8. Anova Testleri

Tablo 19. Arama Kurtarma ve Müdahale Hizmetleri Faktörü İle Bağımsız Değişkenler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi)

Arama Kurtarma Müdahale Hizmetleri		ort.	ss	f	p
Yaş	20-29	3,18	,59	2,69	,047
	30-39	3,58	,58		
	40-49	3,38	,73		
	50 ve üzeri	3,72	,63		
Eğitim düzeyi	Lise	3,60	,50	,75	,522
	Ön lisans	3,48	,61		
	Lisans	3,47	,72		
	Yüksek lisans	2,92	1,31		
Görev aldığınız afet sayısı	1-3	3,34	,70	2,59	,054
	4-6	3,51	,60		
	7-9	3,84	,51		
	10 ve üzeri	3,50	,66		
Afetteki göreviniz	Arama ve kurtarma	3,47	,63	4,92	,008
	Kriz masası ve koordinasyon	4,05	,62		
	Diğerleri	3,32	,73		

Arama kurtarma ve müdahale çalışmaları faktörü açısından yaş gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında 50 ve üzeri yaş grubu 3,72 ile en yüksek ortalama puanı sahip olurken, 20-29 yaş grubunun 3,18 ile en düşük ortalama puanı sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş gruplarının müdahale çalışmaları hakkında görüşleri arasında ($f=2,69$ $0,047<0,05$) anlamlı bir fark görülmüştür. 50 ve üzeri yaş grubu afete müdahale çalışmaları hakkında 20-29 yaş grubuna göre daha olumsuz görüşe sahiptir.

Müdahale çalışmaları faktörü açısından eğitim gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında lise grubu 3,60 ile en yüksek ortalama puanı sahip olurken, yüksek lisans eğitim grubunun 2,92 ile en düşük ortalama puanı sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerinin müdahale çalışmaları değerlendirmede aralarında ($0,522>0,05$) anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Müdahale çalışmaları faktörü açısından afet sayısı gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında 4-6 afet sayısı grubu 3,51 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, 1-3 afet sayısı grubunun 3,34 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların afet sayısı gruplarının müdahale hizmetleri hakkındaki ifadeleri arasında ($f=2,59$ $0,054>0,05$) anlamlı bir fark görülmemektedir. Gruplar arasında 7-9 afet sayısı grubu afete müdahale çalışmaları hakkında 1-3 afet sayısı grubuna göre daha fazla olumsuz görüşe sahiptir.

Arama kurtarma müdahale çalışmaları faktörü açısından göreviniz neydi gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında kriz masası ve koordinasyon grubu 4,05 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, diğerleri göreviniz neydi grubunun 3,32 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların göreviniz neydi gruplarının arama kurtarma müdahale hizmetleri hakkındaki görüşleri arasında ($f=4,923$ $0,008<0,05$) anlamlı bir fark görülmektedir. Kriz masası ve koordinasyon grubu afete müdahale çalışmaları hakkında diğer ve arama kurtarma gruplarına göre daha fazla olumsuz görüşe sahiptir.

Tablo 20. Afete Hazırlık Hizmetleri Faktörü İle Bağımsız Değişkenler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi)

Afete Hazırlık Hizmetleri		ort.	ss	f	p
Yaş	20-29	3,40	,67	,463	,709
	30-39	3,56	,73		
	40-49	3,50	,70		
	50 ve üzeri	3,69	,62		
Eğitim düzeyi	Lise	3,62	,63	,680	,565
	Ön lisans	3,44	,70		
	Lisans	3,58	,73		
	Yüksek lisans	3,50	,70		
Görev aldığınız afet sayısı	1-3	3,57	,60	,496	,686
	4-6	3,41	,67		
	7-9	3,61	,69		
	10 ve üzeri	3,55	,78		
Afetteki göreviniz	Arama ve kurtarma	3,51	,72	3,261	,040
	Kriz masası ve koordinasyon	4,06	,52		
	Diğerleri	3,50	,61		

Afete hazırlık çalışmaları faktörü açısından yaş gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında 50 ve üzeri yaş grubu 3,69 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, 20-29 yaş grubunun 3,40 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş gruplarının hazırlık çalışmaları hakkındaki görüşleri arasında ($f=0,463$ $0,709>0,05$) anlamlı bir fark görülmemektedir.

Hazırlık çalışmaları faktörü açısından eğitim gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında lise grubu 3,62 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, ön lisans eğitim grubunun 3,44 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyinin gruplarının hazırlık çalışmaları hakkındaki görüşleri arasında ($f=0,680$ $0,565>0,05$) anlamlı bir fark görülmemektedir.

Afete hazırlık çalışmaları faktörü açısından afet sayısı gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında 7-9 afet sayısı grubu 3,61 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, 4-6 afet sayısı grubunun 3,41 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların afet sayısı gruplarının hazırlık çalışmaları hakkındaki ifadeleri arasında ($f=0,496$ $0,686>0,05$) anlamlı bir fark görülmemektedir.

Hazırlık çalışmaları faktörü açısından göreviniz neydi gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında kriz masası ve koordinasyon grubu 4,06 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, diğerleri den oluşan grubunun 3,50 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların göreviniz neydi gruplarının hazırlık çalışmaları hakkındaki görüşleri arasında ($f=3,261$ $0,040<0,05$) anlamlı bir fark görülmektedir. Kriz masası ve koordinasyon grubu afete hazırlık çalışmaları hakkında arama kurtarma grubuna göre daha fazla olumsuz görüşe sahiptir.

Tablo 21. Afet Sonrası Teknik Hizmetleri Faktörü İle Bağımsız Değişkenler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi)

Afet Sonrası Teknik Hizmetleri		ort.	ss	f	p
Yaş	20-29	3,05	1,06	4,188	,007
	30-39	3,56	,89		
	40-49	3,20	,99		
	50 ve üzeri	3,92	,61		
Eğitim düzeyi	Lise	3,75	,95	1,939	,125
	Ön lisans	3,43	,90		
	Lisans	3,30	,96		
	Yüksek lisans	2,75	1,76		
Görev aldığınız afet sayısı	1-3	3,28	,83	1,779	,153
	4-6	3,20	,76		
	7-9	3,70	,90		
	10 ve üzeri	3,50	1,08		
Afetteki göreviniz	Arama ve kurtarma	3,37	,96	1,367	,257
	Kriz masası ve koordinasyon	3,86	1,09		
	Diğerleri	3,40	,79		

Afet sonrası teknik çalışmaları faktörü açısından yaş gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında 50 ve üzeri yaş grubu 3,92 ile en yüksek ortalama puanı sahip olurken, 20-29 yaş grubunun 3,05 ile en düşük ortalama puanı sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş gruplarının teknik çalışmaları hakkındaki görüşleri arasında ($f=4,188$ $0,007<0,05$) anlamlı bir fark görülmektedir. 50 ve üzeri yaş grubu afet sonrası teknik hizmetleri hakkında 40-49 yaş grubuna göre daha fazla olumsuz düşünmektedir.

Teknik çalışmaları faktörü açısından eğitim gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında lise grubu 3,75 ile en yüksek ortalama puanı sahip olurken, yüksek lisans eğitim grubunun 2,75 ile en düşük ortalama puanı sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyi gruplarının teknik çalışmaları hakkındaki ifadeleri arasında ($f=1,939$ $0,125>0,05$) anlamlı bir fark görülmemektedir.

Afet sonrası teknik çalışmaları faktörü açısından afet sayısı gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında 7-9 afet sayısı grubu 3,70 ile en yüksek ortalama puanı sahip olurken, 4-6 afet sayısı grubunun 3,20 ile en düşük ortalama puanı sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların afet sayısı gruplarının teknik çalışmaları hakkındaki fikirleri arasında ($F=1,779$ $0,153>0,05$) anlamlı bir fark görülmemektedir.

Teknik çalışmaları faktörü açısından göreviniz neydi gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında kriz masası ve koordinasyon grubu 3,86 ile en yüksek ortalama puanı sahip olurken, arama ve kurtarma grubunun 3,37 ile en düşük ortalama puanı sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların afetteki göreviniz gruplarının teknik hizmetleri hakkındaki görüşleri arasında ($F=1,367$ $0,257>0,05$) anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 22. Katılımcıların Yaş Gruplarıyla İfadeler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi)

Katılımcıların Yaş İfadeleri		ort.	ss	f	p
11. Afet öncesinde halkın ve kamu çalışanların afet konusunda gereken bilgi ve eğitim uygulamaların eksikliğinden arama kurtarma çalışmalarında sıkıntılar olmuştur.	20-29	3,10	,87	3,05	,030
	30-39	3,84	,80		
	40-49	3,50	1,08		
	50 ve üzeri	3,78	1,12		
4. Gelen yardım ekiplerinin görev yapacakları bölgeleri ve gidiş yollarını bilmedikleri görülmüştür.	20-29	3,40	1,07	2,99	,032
	30-39	3,65	1,04		
	40-49	3,29	1,07		
	50 ve üzeri	4,00	,55		
17.Hasar tespiti çalışmalarında yeterli teknik ve tecrübeli personelin olmamasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.	20-29	2,90	1,37	4,32	,006
	30-39	3,68	,978		
	40-49	3,31	1,23		
	50 ve üzeri	4,14	,53		

Katılımcıların yaş ifadeleri bakımında gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında 30-39 yaş grubu 3,84 ile en yüksek ortalama puanı sahip olurken, 20-29 yaş

grubunun 3,10 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Yaş gruplarının katılımcıları ifadeleri hakkındaki görüşleri arasında ($f=3,05$ $0,030<0,05$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Fakat yaş grupları arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.

Katılımcıların ifadeleri bakıldığında yaş gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında 50 ve üzeri yaş grubu 4,00 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, 40-49 yaş grubunun 3,29 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Yaş gruplarının katılımcıların ifadeleri hakkındaki görüşleri arasında ($f=2,99$ $0,032<0,05$) anlamlı bir fark görülmektedir. Fakat yaş grupları arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.

Katılımcıların yaş ifadeleri gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında 50 ve üzeri yaş grubu 4,14 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, 20-29 yaş grubunun 2,90 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Yaş gruplarının katılımcıların ifadeleri hakkındaki görüşleri arasında ($f=4,32$ $0,006<0,05$) anlamlı bir fark görülmektedir. Gruplar arasına bakıldığında 50 ve üzeri yaş grubu katılımcıların yaş ifadeleri hakkında 20-29 ve 40-49 yaş grubuna göre daha fazla olumsuz düşünmektedir.

Tablo 23. Katılımcıların Eğitim Gruplarıyla İfadeler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi)

Katılımcıların Eğitim İfadeleri		ort.	ss	f	p
16.Van depremi enkaz kaldırma işlemlerinde sorunlar yaşanmıştır.	Lise	3,78	1,10	2,94	,034
	Ön lisans	3,36	1,07		
	Lisans	3,13	1,14		
	Yüksek lisans	2,50	2,12		

Katılımcıların eğitim ifadelerine bakıldığında gruplarından oluşan ortalamalara bakıldığında lise eğitim grubu 3,78 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, lisans grubunun 3,13 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Eğitim gruplarının katılımcıların ifadeleri hakkındaki fikirleri arasında ($f=2,94$ $0,034<0,05$) anlamlı bir fark görülmektedir. Eğitim gruplar arasına bakıldığında lise grubu katılımcıların ifadeleri hakkında lisans grubuna göre daha fazla olumsuz düşünmektedir.

Tablo 24. Katılımcıların Göreviniz Neydi Gruplarıyla İfadeler Arasında Anlamlı Fark Tablosu (Anova Testi)

Katılımcıların Görev İfadeleri		ort.	ss	f	p
10. Deprem bölgesinde lisan bilen elemanın olmaması yabancı gönüllü yardım ekipleri etkinliğini azalmıştır.	Arama ve kurtarma	3,30	1,00	4,90	,008
	Kriz masası ve koordinasyon	4,27	,46		
	Diğerleri	3,44	1,05		

Katılımcıların afetteki göreviniz neydi ifadelerine bakıldığında kriz masası ve koordinasyon grubu 4,27 ile en yüksek ortalama puana sahip olurken, arama ve kurtarma grubunun 3,30 ile en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Görev neydi gruplarının katılımcıların ifadeleri hakkındaki görüşleri arasında ($F=4,90$ $0,008<0,05$) anlamlı bir fark görülmektedir. Kriz masası ve koordinasyon grubu katılımcıların ifadeleri hakkında arama ve kurtarma grubuna göre daha fazla olumsuz düşünülmektedir.

4.9. Tartışma

Mülakata katılan uzmanların demografik bilgilerine bakıldığında; yaş aralıklarının en fazla 40-49 aralığı olduğu uzman çalışanların ağırlıklı bu yaş grubunda toplandığı görülmektedir.

Örnekleminin hepsinin erkek olması, arama ve kurtarma faaliyetlerinde çalışanların görevlilerin büyük çoğunluğunun erkek olmasından kaynaklanmaktadır. Katılan uzmanların, AFAD kurumlarında çalışan görevlilerin, eğitim seviyesinin yüksek olduğu görülmektedir.

Uzman katılımcıların katıldıkları afette aldığı görev sayısının da 10 ve üzerinden fazla olması, AFAD kurumlarında tecrübeli uzman sayısının fazla olduğunu göstermektedir. Katılımcıların görevlerine bakıldığında, AFAD kurumunda en fazla uzmanının arama ve kurtarma şefi olarak görevli olduğu görülmektedir.

Araştırmamızın nicel katılımcılarının demografik bilgilerine bakıldığında örnekleminin hepsinin erkek olduğu; buna göre arama kurtarma faaliyetlerinde bulunan görevlilerin erkek çalışanından oluştuğunu görülmektedir.

Katılımcıların yaş aralığı 90 kişi 30-39 ve 89 kişi 40-49 yaş aralığı şeklindedir. Genç çalışanların bu yaş aralığına göre az olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesine bakıldığında 107 kişinin %52,7 ' lik kısmının lisans düzeyinde eğitimi olduğu ve bu sonuca dayanarak AFAD kurumlarında çalışan görevlilerin eğitim seviyesinin yüksek olduğu görülmektedir.

Görev aldığı afet sayısına bakıldığında en fazla 10 ve üzeri afet görevi ile 91 kişi bulunmaktadır. %44,8 ile afete müdahalede tecrübeli çalışanların yüksek olduğu görülmektedir.

“Afetteki göreviniz neydi?” sorusuna verilen cevaplarda 165 kişi %81,3 oran ile arama kurtarma birlik müdürlüklerinde çalışanların arama kurtarma görevlisi olduğu görülmektedir.

Mülakat ve nicel katılımcıların demografik değerlerine birlikte bakıldığında AFAD kurumlarında çalışanların çoğunluğunun erkek olduğu, eğitim düzeyinin lisans düzeyinde olduğu, çalışanların yaş ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir.

Çalışanların en çok arama kurtarma görevlisi olduğu ve afette aldığı görev sayıları değerlendirildiğinde 10 ve üzeri görev alanların çok olduğu görülmektedir.

Afet yönetimi ile alakalı mevzuat ve yasaların yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusunu değerlendirdiğimizde; mevzuat ve yasaları yeterli gören uzmanlar, TAMP sayesinde mevzuat ve yasaların eksikliğinin giderildiği ve hazır hale getirildiği uzmanlar tarafından ifade edilmiştir.

Kısmen yetersiz görüyorum diyen uzmanlar, ekiplerin ücretlendirilmesinde bir eşitliğin olmadığı, halk sahibi ve konut edindirme DASK kapsamında bazı düzenlemelerin yapılması gerektiği, kurumlara ait kanunlar birleştirilerek daha verimli olunacağı uzmanlarca ifade edildi.

Afet yönetiminde mevzuat ve yasalarda uygulanmamasında eksiklikler olduğunu belirten uzmanlar, mevzuat ve yasalarda bir eksikliğin olmadığı fakat teorik ve pratikte sahada uygulanamıyor, TAMP eksiklikleri gidermiş ama uygulamada sıkıntılar var, şeklinde uzmanlar tarafından ifade edilmiştir.

Genel manada bakıldığında, yasa ve mevzuatların yeterli olduğu, ufak tefek değişikliklerin yapılması gerektiği, bu yasa ve mevzuatlarla ilgili teorik ve pratikte eksikliklerimizin olduğu görülmektedir. Güler (2012), yapılan afet planlarının mevzuat ve yasaların yenilenmediğini, pratik ve teorik olarak gerçekçi olmadığını ifade etmiştir.

Afet yönetimi ile alakalı mevzuat ve yasaların yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna nicel olarak bakıldığında 12'nci sorunun mevzuat ve yasaların yeterliği açısındaki değerlendirilmesinde yüksek ortalamaoya sahip olduğu; katılımcıların bu soruya katıldığı görülmektedir. Bu açıdan, kısmen yetersiz görüyorum, fikrine katılan uzman görüşlerin ifadelerini desteklemektedir.

Van depremi afet yönetimi organizasyonu bileşenleri olan kurum ve birimler açısından yeterli olmuş mu? Bu soruya uzmanların çoğunluğu organizasyon bileşenlerin istenilen düzeyde olmadığını bunun sebepleri ise “bileşenlerin yeterli olmadığını fakat AFAD kurumu ve TAMP uygulaması ile geliştirmeye çalıştığı, bütün iş ve iskân çalışmaların AFAD'ın yürüttüğü iş yükünden dolayı istenilen düzeyde olmadığı, tam manasıyla birimler arasında emir komuta zincirin sağlanamaması, gelen ekiplerin iâşe ve malzeme eksikliğinden kaynaklı isteksiz çalışma, kamu kurumların kendi başına hareket etmesi, arama ve kurtarma çalışanların kısmen afetzede olması” uzmanlar tarafından ifade edilmiştir.

Canpolat, (1996) Yapılan planlamaların, tüm servislerdeki görevlilerin o bölgede yaşayan insanlardan oluşması” gibi sebeplerden dolayı istenilen düzeyde olmadığını” ifade etmiştir.

Afet yönetim organizasyon bileşenlerin istenilen düzeyde olmadığı bunun için çalışmaların ve eksikliklerin giderilmesi gerektiği söylenebilir.

Afet yönetimi organizasyonu bileşenleri olan kurum ve birimler açısından yeterli olmuş mu? Nicel değerlendirmeye bakıldığında 7'nci sorunun düşük ortalamaoya sahip olduğu, katılımcıların bu soruya karşı kararsız kaldığı, dolayısıyla uzman katılımcıların afet yönetim organizasyon bileşenlerin istenilen düzeyde olmadığı, bunun için çalışmaların ve eksikliklerin giderilmesi gerektiği ifadeleriyle örtüşmektedir.

Organizasyon bileşenleri açısından 20'nci sorunun ortalama değerin yüksek ortalamaoya sahip olduğu, katılımcıların bu sorulara katıldıkları görülmektedir. Dolayısıyla afet yönetim organizasyon bileşenlerin istenilen düzeyde olmadığı, bunun için çalışmaların ve eksikliklerin giderilmesi gerektiğini ifade eden uzman katılımcıları desteklemektedir.

Van depremi Afet yönetimi organizasyonu şemasının hiyerarşik yapısı yeterli miydi ve işlevsel miydi? Sorusuna bakıldığında uzmanların çoğunluğu; Hiyerarşi yapı yetersiz olmuş diyen uzmanlar, farklı illerden gelen ekiplere yönelik standart bir

izlenecek yolun olmadığı, gelen ekiplerin değişik yollar çizdiği, bunun da bazı ekipleri pasif duruma düşürdüğü, bazı kurumların kendi başına hareket ettiği gibi durumların işlevselliğin iyileştirilmesi gerektiği sonucunu ortaya çıkardığını belirtmektedir.

Hiyerarşik yapının pratikte uygulanmamasından kaynaklı sıkıntıların olduğu söyleyen uzmanlar tarafından “Kâğıt üzerindeki uygulanmadığı, TAMP tam uygulanırsa iyi olacağı, afet sonrası hazırlanan planların kullanılması yerine, anlık kararlar sonrası uygulamalar yapıldı bu da etkinliğini azalttı.” Şeklinde ifade edilmiştir.

Genel manada değerlendirildiğinde yapılan çalışmaların pratiğe dökülmemesinden kaynaklı afet organizasyonunda bir işlevsizliğin olduğunu söyleyebiliriz. Karancı vd. 2011’ den aktaran, Laçiner ve Yavuz (2013) Van depreminde arama ve kurtarma personel sıkıntısı yaşanmamış. Fakat ekiplerin koordinasyonunda çeşitli sorunlar ortaya çıkmıştır.

“Van depremi Afet yönetimi organizasyonu şemasının hiyerarşik yapısı yeterli miydi?” sorusuna nicel açıdan bakıldığında: 1’inci sorunun ortalama değerin düşük ortalamaya sahip olduğu, katılımcıların bu soruya karşı kararsız kaldığı veya katılmadığı görülmüştür. Bu sonuç uzman görüşleri ile örtüşmemektedir.

Yasalar ve kâğıt üzerinde olan afet yönetim yapısı Van depreminde sahaya yansıtıldı mı sorusunu değerlendiren uzmanların büyük bir çoğunluğu yasaların ve afet yönetim yapısının kâğıt üzerinde kaldığını, gereken hazırlığın olmadığı, toplanma alanları olarak belirlenen yerlerin hiçbirinin kullanılmadığı, halkın afetlerle alakalı hizmet eğitimi almadığı yolda kavgalar, hakaretler buna benzer birçok sorun yaşandığı, kâğıt üzerinde olan afet yönetim yasası bir kenara bırakıldı, iâşe ve yardım dağıtımında sorunlar olduğunu, eski yasaların eksikliği nedeniyle afet bölgesine yansıtlamadığı, Van depreminde bu yönetimin yeni olduğunu, afetin ilk saatlerinde panik ve kargaşanın önlenememesi, bölgenin tehlike ve risk planlarını afet öncesinde uygulanabilir planlamaların hazırlanmamasından dolayı zorluklar yaşandığı şeklinde belirtmişlerdir.

Sonuç olarak yasaların ve afet yönetiminin kâğıt üzerinde kaldığını söyleyebiliriz. Ergünay ve Özmen (2013) Van iline ait afet senaryoları, afet müdahale planları, iyileştirme planları, acil yardım malzemelerini bulunduran stok ve depo çalışmalarının yapılmamasından kaynaklı sıkıntıların olduğunu ifade etmişlerdir.

Afet yönetimi ile alakalı mevzuat ve yasaların uygulanmasında yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna nicel olarak bakıldığında 12’nci sorunun mevzuat ve

yasaların uygulanma yeterliği açısındaki değeriendirilmesinde yüksek ortalamaoya sahip olduğu katılımcıların bu soruya katıldığı görülmektedir. Bu doğrultuda katılan uzman görüşleri ifadeleri yeterli görülmekle birlikte uygulamada sıkıntıların olduğunu desteklemektedir.

Van depreminde afet esnasında müdahale ve yardım için çevre il ve ülkelerden gelen ekipler sahada etkin kullanıldı mı? Sorusu uzmanlar tarafından müdahalede etkin olmakla birlikte bazı sıkıntıların olduğu ifade edilmiştir.

Bu sıkıntıları tercüman konusunda sıkıntı yaşandığı, sadece ekipler arasında görev karmaşası yaşandığı, afet bölgesinde uzman olmayan ve gereksinimi duyulmayan ekiplerin gelmesi ile kurtarma çalışmalarında gereksiz yığılma olduğu şeklinde belirten uzmanların ifadelerini değeriendirdiğimizde Van depreminde müdahale ekiplerinin etkin kullanıldığı ama birçok sıkıntıların yaşadığı görülmektedir. Göktürk ve Yılmaz (2017) mevzuat esasına göre kurumlar arası işbirliği ve eşgüdümü çalışmaların sadece kâğıt üzerinde gösterildiği gerçeğe yansımadığı şeklinde ifade etmişlerdir.

Afet esnasında müdahale ve yardım için çevre il ve ülkelerden gelen ekipler sahada etkin kullanıldı mı? Sorusuna nicel açıdan bakıldığında 10 ve 5'nci soruları ortalama değeriin düşük ortalamaoya sahip olduğu katılımcıların bu soruya karşı kararsız kaldığı uzman katılımcıların kullandıkları ifadelere tarafsız bakıldığı görülmektedir. Ve 8 ve 4'üncü soruların ortalama değeriin yüksek ortalamaoya sahip olduğu katılımcıların bu sorulara katıldıkları görülmekte ve uzman görüşlerin ifadelerini desteklemektedir.

Van depreminde afete müdahalenin yönetilmesinde yetki karmaşası yaşandı mı ifadesinde uzmanların çoğunluğu yetki karmaşası görülmeydiğini ifade ettikleri fakat müdahale ekiplerin yetki karmaşasının yaşanmadığıyla birlikte birtakım sıkıntıların olduğu uzmanlar tarafında belirtilmiştir.

Afete müdahalenin yönetilmesinde yetki karmaşası yaşandı mı? Sorusuna nicel açıdan bakıldığında 1'inci sorusu ortalama değeriin düşük ortalamaoya sahip olduğu katılımcıların bu sorulara karşı kararsız kaldığı görülmüş. Bu ifade uzman görüşlerini yetki karmaşası yaşanmadı ifadelerini desteklemektedir.

Sivil toplum kuruluşları Van depreminde resmi olarak müdahaleye dâhil edildi mi etkin kullanıldı mı ifadesi değeriendirildiğinde STK'ları dâhil edildi diyen uzmanlar "Van depremin örnek bir çalışma olduğunu, başta Kızılay ve diğer STK'ları arama kurtarmada yardımcı ve enkaz kaldırılmada kullanıldığını" ifade etmişlerdir.

STK'ları etkin bir şekilde dâhil edilmedi diyen uzmanlar "Tam olarak dâhil edilemedi ve daha iyi bir şekilde etkin olunabilir, kısmi işlerde sadece kullanıldığını örnek lojistik faaliyetlerinde" ifadeleri görülmüştür.

STK'larından kaynaklı sıkıntıların olduğunu ifade eden bir uzman tarafından "Gelen bazı STK'ları işin ciddiyetinde olmadıkları ve ayrıca malzeme noktasında eksikleri olduğu" şeklinde belirtilmiştir.

Netice olarak STK'ların resmi müdahale ekiplerinde kullanımında etkin bir şekilde kullanılmadığı ve bazı sıkıntıların olduğu bunları iyileştirilmesi gerektiği görülmektedir. Yılmaz (2012) Gelen yardım ekiplerinin görev yapacakları bölgeleri ve gidiş yollarını bilmedikleri görülmüştür. STK'ları yabancı gönüllü yardım ekipleri ile deprem bölgesinde lisan bilen elemanın aralarında olmaması ve kendilerine mihmandar verilememesi nedeniyle - haberleşme ve kendilerine ulaşma için etkin kullanılmadığını ifade etmiştir.

Sivil toplum kuruluşları Van depreminde resmi olarak müdahaleye dâhil edildi mi? Sorusuna nicel olarak bakıldığında 12'nci sorusu değerlendirilmesinde yüksek ortalamaya sahip olduğu katılımcıların bu soruya katıldığı görülmektedir. Buna göre katılan uzman görüşleri sivil toplu kuruluşların etkin kullanılmadığı ifadesini desteklemektedir.

İstatistiksel olarak bakıldığında 7'nci sorunun düşük ortalamaya sahip olduğu, katılımcıların bu soruya karşı kararsız kaldığı dolayısıyla uzman katılımcıların sivil toplum kuruluşlarının etkin kullanılmadığı ifadesi ile örtüşmemektedir.

Van depreminde afet ve acil durum yönetim merkezinin toplumu bilgilendirme ve birimler arasında işbirliğini yapma noktasında iletişim sorunlar yaşandı mı? Sorusunu değerlendiren uzmanların büyük çoğunluğunca iletişim sorunun görüldüğünü ifade edilmiştir.

Bu sorunlara bakıldığında "kriz merkezlerinin müstakil bir şekilde olduğu, ayrı bir birim olarak faaliyet gösterilmediği, iletişim kopukluklarının olduğunu" ifade edilmiştir.

Hulasa birimlerin işbirliği arasında iletişim sıkıntıların olduğunu görülmektedir. (Ergünay ve Özmen (2013) Van depreminde merkezi ve yerel seviyede halkın, kamuoyu ve medyanın bilgilendirilmesinde iletişim açıdan problemler meydana gelmiştir.

Van depreminde afet ve acil durum yönetim merkezinin toplumu bilgilendirme ve birimler arasında işbirliğini yapma noktasında iletişim sorunları yaşandı mı? Sorusuna istatistiksel olarak bakıldığında 13 ve 11'inci soruların ortalama değerin yüksek ortalamaya sahip olduğu katılımcıların bu sorulara katıldıkları görülmektedir. Bu doğrultuda uzmanların görüşlerini yani birimlerin işbirliği arasında iletişim sıkıntılarının olduğu nicel sorular tarafından desteklenmektedir.

Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili eksiklikleri değerlendiren uzmanların büyük bir çoğunluğu organizasyondan kaynaklı eksikliklerin olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu eksiklikler “ekipleri yönlendirecek yerel unsurlardan bir ekip bu görevi üstlenmediği, lojistik sıkıntılar olduğu, yerel yönetimler başlarına buyruk bir şekilde çalıştıkları, merkezi yönetime yeterince destek olmadığı, hasar tespit çalışmalarında çok eksiklikler olduğu, hiç girilmeyen evler bile girilmiş gibi gösterildiği verilen hasar durumları çok karmaşık olduğu, iletişim, güvenlik ve iaşe eksikliklerinin olduğu gelen yardımların dağıtımında sorunların yaşandığı ve halkın bilinç seviyesinin yetersiz olduğu” uzmanlar tarafından belirtilmiştir.

Genel manaya bakıldığında organizasyondan kaynaklı eksikliklerin olduğunu kesin bir ifadeyle söyleyebiliriz. Yılmaz (2012) Yerel yönetim yeterli teknik personelin olmaması ve merkezi yönetimde uzman çalışan intikal etmemesinden kaynaklı afet olayından sonra yapılan hasar tespit çalışmaları üstünkörü yapılmadığını ifade etmiştir.

İstatistiksel olarak bakıldığında 20'nci sorunun ortalama değerin yüksek ortalamaya sahip olduğu katılımcıların bu sorulara katıldıkları görülmektedir. Yani uzmanların görüşü olan organizasyondan kaynaklı eksikliklerin ve bazı sıkıntıların olduğu ifadesini desteklemektedir.

Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili eksikler ve yanlışlıklar şayet yaşanmamış olsaydı, can ve mal kaybı açısından neler değişirdi? Sorusunda uzmanların yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında dört grupta eksiklikler değerlendirilmiş.

Birinci grup arama kurtarma ve müdahalede “AFAD ve diğer arama kurtarma ekiplerin güçlendirilmesi, malzeme ve teçhizat yönünde tam olsaydı olayın gidişatını değiştireceğini ifade etmişlerdir. Çünkü Van'a dışarıdan gelen ekipler en az 7-8 saat sonunda ulaşabildikleri, daha hızlı bir müdahale hangi ekip nerede ve ne yapıyor anında

bilgi verilseydi, mevcut ekipler iyi bir şekilde kullanılsaydı” daha iyi başarılı olunabilirdi.

İkinci grup uygulamadan kaynaklı “TAMP Türkiye afet müdahale planı Van depreminde devreye girseydi daha iyi başarılı olurdu. TAMP uygulansaydı hızlı ve etkili kurtarma operasyonu gerçekleşseydi, afet hazırlığı ve planlama konusunda hazırlıklı olunsaydı, afet bölgesinde seyyar kriz merkezleri kurulması gereksiz taleplerin önlenmesi afet yönetim merkezlerinde “çekirdek kadro” uzman personelin görevlendirilmesi, afet bölgesine gerekli ve yeterli uzman ekiplerin bulundurulması tüm bunalar yapılsaydı” daha az can ve mal kaybı olurdu.

Üçüncü grup fiziksel yapı “Can ve mal açısında en büyük eksiklik depreme dayanıklı yapıların olmayışı ve zorunlu deprem sigortası ve konut sigortaları” açısında yetersiz olması.

Dördüncü grup diğerleri grubu “Van depreminde yapılması hakkında halkın bilinçlendirilmesi, hırsızlara yönelik güvenliğin sağlanması ifadeleri yer almaktadır.

Hulasa bu dört gruptaki eksiklikler giderilseydi daha az can ve mal kaybı olacağı uzmanların ifadeleri ile görülmektedir. Akdemir (2007) Afet olayı anında merkez ve taşta yönetimlerinin afetin getirdikleri sorunlara hemen çözüme niyeti ve mevzuatın kuruluşlara ve kurumlara birçok mevzuda yetki hakkı vermesine yönelik afet anında kargaşa ve zaman kaybına neden olduğunu ifade etmiştir.

Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili eksikler ve yanlışlıklar şayet yaşanmamış olsaydı, can ve mal kaybı ve zaman kaybı açısından neler değişirdi?

Sorusuna İstatiksel olarak bakıldığında 8, 10, 11, 9 ve 17’nci soruların ortalama değeri yüksek olduğu katılımcıların bu soruya katıldıkları uzman görüşlerin ifadelerini desteklemektedir. Ve 16’ncı sorunun ortalama değeri düşük çıkmış katılımcıların bu soruda kararsız kaldıkları bu soruda uzmanların görüşlerine karşı kararsız oldukları görülmüştür.

Açıklanan Varyans ve Toplam Faktör Yüklerin Değerlerine bakıldığında araştırmamızda üç faktör üzerinde toplanmıştır. Açıklanan toplam varyans değeri (%47,553) çıkmıştır. Faktörlerin ilki arama kurtarma ve müdahale hizmetleri varyans değeri (%20,597), ikincisi afete hazırlık hizmetleri varyans değeri (%14,949), üçüncü faktörümüz afet sonrası teknik hizmetler varyans değeri (%12,006) değerleri çıkmıştır.

Arama ve kurtarmada müdahale hizmetlerinin ifadesinin ortalama değerinin yüksek bir değer olduğu katılımcıların arama kurtarma müdahale hizmetleri çalışmalarını olumlu algıladığı görülmektedir.

Afete hazırlık çalışmaları faktörünün ortalama değerinin yüksek bir değer olduğu katılımcıların afet hazırlık çalışmalarına katıldıkları ve algılama düzeyinin iyi olduğu görülmektedir.

Afete sonrası teknik çalışmaların ortalama değerinin yüksek bir değer olduğu katılımcıların afet sonrası teknik çalışmalarına katıldıkları ve algılama düzeyinin iyi olduğu görülmektedir.

Arama kurtarma ve müdahale hizmetleri faktörü ile bağımsız değişkenler arasında bakıldığında yaş ile göreviniz neydi arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. 50 ve üzeri yaş grubu afete müdahale çalışmaları hakkında 20-29 yaş grubuna göre daha olumsuz görüşe sahip olduğu ve kriz masası ve koordinasyon grubu afete müdahale çalışmaları hakkında diğer ve arama kurtarma gruplarına göre daha fazla olumsuz görüşe sahip olduğu görülmektedir.

Arama kurtarma ve müdahale hizmetleri faktörü ile bağımsız değişkenler arasında bakıldığında eğitim ve afet sayısı arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Fakat 7-9 afet sayısı grubu afete müdahale çalışmaları hakkında 1-3 afet sayısı grubuna göre daha fazla olumsuz görüşe sahip olduğu görülmektedir.

Afete hazırlık hizmetleri faktörü ile bağımsız değişkenler arasında sadece göreviniz neydi ile anlamlı bir fark görülmüş ve kriz masası ve koordinasyon grubu afete hazırlık çalışmaları hakkında arama kurtarma grubuna göre daha fazla olumsuz görüşe sahip olduğu görülmüştür.

Afet sonrası teknik hizmetleri faktörü ile bağımsız değişkenler arasında sadece yaş ile anlamlı bir fark görülmüş ve 50 ve üzeri yaş grubu afet sonrası teknik çalışmaları hakkında 40-49 yaş grubuna göre daha fazla olumsuz düşündüğü görülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

- ✓ AFAD kurumunda arama ve kurtarmada görev alanların hepsinin erkek olduğu ve yaş ortalamaların yüksek olduğu görülmüştür.
- ✓ AFAD kurumunda çalışanların büyük bir kısmı eğitim düzeyi lisans olduğu görülmektedir.
- ✓ AFAD kurumunda en çok uzmanın, arama ve kurtarma teknisyeni görevinde olduğu görülmüştür.
- ✓ Afet yönetiminde yasa ve mevzuatların teorik ve pratikte uygulanmasında eksikliklerin olduğu görülmüştür.
- ✓ Afet yönetim organizasyon bileşenlerinin de istenilen düzeyde olmadığı bir takım eksikliklerin olduğu görülmüştür.
- ✓ Afet yönetimi organizasyonu şemasının hiyerarşik yapısı yeterli olduğu görülmüştür.
- ✓ Yasalar ve kâğıt üzerinde olan afet yönetim yapısı Van depreminde sahaya yansıtılmadığı kâğıt üzerinde kaldığı tespit edilmiştir.
- ✓ Van depreminde müdahale ekiplerin etkin kullanıldığı ifade edilmesine rağmen sorunların yaşandığından da bahsedilmektedir.
- ✓ Van depreminde müdahalenin ekiplerin yönetilmesinde zaman zaman yetki karmaşası yaşandığı anlaşılmıştır.
- ✓ STK'ların oluşturduğu müdahale ekipleri etkin kullanılamamıştır.
- ✓ Van depreminde afet ve acil durum yönetim merkezinin toplumu bilgilendirme ve birimler arasında işbirliğini sağlama noktasında iletişim sıkıntıları yaşanmıştır.
- ✓ Araştırmada müdahale hizmetlerinin değerlendirilmesinde 50 yaş üzeri çalışanların görüşlerinin daha olumsuz olduğu tespit edilmiştir.
- ✓ Afete müdahale sayısı artan çalışanların müdahale organizasyonunu değerlendirme noktasında görüşlerinin daha olumsuz olduğu görülmüştür.
- ✓ Hazırlık hizmetleri faktörü ile afetteki göreviniz ile anlamlı bir fark olduğu ve kriz masası ve koordinasyon grubu afete hazırlık çalışmaları hakkında

arama kurtarma grubuna göre daha fazla olumsuz görüşe sahip olduğu görülmüştür.

✓ Afet sonrası teknik hizmetleri faktörü ile yaş ile anlamlı bir fark olduğu ve 50 ve üzeri yaş gurubu afet sonrası teknik çalışmaları daha fazla olumsuz düşündüğü görülmüştür.

Yapılan alan araştırması sonucunda, yukarıda görülen sonuçlara yönelik aşağıda belirtilen çözüm önerileri yapılabilir.

- ✓ Katılımcıların yaş düzeylerin yüksek olduğu tespit edilmiş olup, arama kurtarma birlik müdürlüklerinde çalışanların genç personelle takviye edilebilir.
- ✓ Arama ve kurtarma birlik müdürlüklerinde çalışan koordinasyon görevli sayısı artırılabilir.
- ✓ Teorik planlamaların uygulamaya yansımaları için hizmet içi eğitim ve tatbikat yapılabilir.
- ✓ AFAD'ın iş yükünün tekrar gözden geçirilebilir.
- ✓ Ekiplerin kendi ihtiyaçları olan iase ve malzeme tedarikine yönelik yeni düzenleme ve uygulamaları yapılabilir.
- ✓ Çevre illerden gelen ekiplerin müdahale organizasyonlarına entegre edilmesine yönelik yeni düzenlemeler ve uygulamalar geliştirilerek standardize edilmelidir.
- ✓ Eski ve işlevliğini yitirmiş yasaları yenilemek ile afet yönetim yapısı işlevselliği artırılabilir.
- ✓ Lisan bilen çalışan sayısının artırılması, ekip bazında görevlerin standartlaştırılabilir.
- ✓ Kurumlar arasında yetki dağılımının gözden geçirilebilir.
- ✓ Hasar tespit çalışmalarında yeterli sayıda uzman bulundurulabilir.
- ✓ Arama kurtarma ve gönüllü ekiplerin ihtiyacı olan teçhizatın sağlanması önerilir.
- ✓ Yapıların depreme dayanıklı inşa edilmesi ve deprem sigortası uygulamasının denetimi sıklaştırılabilir.
- ✓ Halkın bilinçlenmesine yönelik yaygın ve örgün eğitim çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

- ATLI Ayhan; (2006), **Afet Yönetimi Kapsamında Deprem Açısında Japonya ve Türkiye Örneklerinde Yapılanma**, 1. Baskı, Asil Yayın, Ankara.
- AKDAĞ Emre; (2002), **Mali Yapı ve Denetim Boyutlarıyla Afet Yönetimi**, T.C. Sayıştay, Araştırma İnceleme Dizisi, Sayıştay Yayın İşleri Müdürlüğü, Basım Bir, Ankara.
- AKDEMİR Ali Doğan; (2007), **Afetler Özel İhtisas Komisyonu Kurumsal Yapı Alt Komisyonu Raporu**.
- AFAD; (2013), **Türkiye Afet Müdahale Planı(TAMP)**, T.C. Başbakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı.
- AFAD; (2015), **Afet ve Acil Durumlara İlişkin Temel Mevzuat**, T.C. Başbakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı, Ankara.
- Resmi Gazete**; (2011), “29.05.2009 Tarih, 5902 Nolu Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri Yönetmeliği”; Tarih: 19.02.2011, Sayı 27851, ss.50.
- Resmi Gazete**; (2009), “29.05.2009, 5902 Nolu Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun”; Tarih: 17.06.2009, Sayı:27261, ss. 48.
- Resmi Gazete**; (2013); “29.05.2009, 5902 Nolu Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği”, Tarih: 18.12.2013, Sayı: 28855, ss. 53.
- AFAD, <https://www.afad.gov.tr/tr/2211/AFAD-Hakkinda>, Erişim Tarihi: 25.11.2017
- AKTEL Mehmet, “5902 Sayılı Yasa İle Türkiye’de Afet Yönetiminde Oluşan Değişim” https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Vfswf-WmnNYJ:https://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG_/27/169-180.pdf+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr Erişim Tarihi:25.12.2017
- AFAD, TUSAK, www.afad.gov.tr. Erişim Tarihi: 20.11. 2017
- AKUT, <https://www.akut.org.tr/tarihce>, Erişim Tarihi: 10.12.2017
- Acil ve Afet Derneği, <http://www.acilafet.org>. Erişim Tarihi: 25.12.2017

- CANPOLAT Hasan; (1996), Tabi Afetlerin Yönetimine Değişik Bir Bakış, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 5, Sayı: 2, ss. 63-65.
- ÇAKIR Zeynep; “Dünyada Afet Yönetimi”, **Afetlerde İlk ve Acil Yardım Yönetimi**, ss. 1-19.
<http://www.egitim.club/wp-content/uploads/2016/10/Afetlerde-%C4%B0lk-ve-Acil-Yard%C4%B1m-Y%C3%B6netimi-%C3%9Cnite2.pdf>. Erişim Tarihi: 25.12.2017
- Ergünay Oktay; (1995), Türkiye’nin Afet Profili, **TMMOB Afet Sempozyumu**, ss. 1-14.
- ERKAL Tefik ve DEĞERLİYURT Mehmet; (2009), Türkiye’de Afet Yönetimi, **Doğu Coğrafya Dergisi**, Sayı: 22 ss:147-164.
- ERGUNAY Oktay ve ÖZMEN Bülent; (2013), “Afet Yönetimi Açısından Van Depreminden Elde Edilen Dersler”, **2. Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı**, 25-27 Eylül, Hatay.
- FEMA, <https://www.fema.gov/regional-contact-information>. Erişim Tarihi: 10.12.2017
- GÖKÇE Oktay ve TETİK Çiğdem; (2012), **Teoride ve Pratikte Afet Sonrası İyileştirme Çalışmaları**, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ankara.
- GÖKTÜRK İsmail ve YILMAZ, Mehmet; (2017), “Türkiye’de 2000’li Yılların Başında Afet Politikaları ve Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Dönemsel Bir Değerlendirme”, **International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies**, Vol:3, Issue:2, ss.115-134.
- GÜNAYDIN Mücahit, TATLI Özgür ve GENÇ Ersöz Esra; (2017), “Arama Kurtarma Örgütleri Ve Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri (Umke)”, **Doğal Afetler ve Çevre Dergisi**, Cilt:3, Sayı:1, ss. 56-63.
- GENÇ Neval Fatma; (2007), “Genelkurmay Askeri Tarih Ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları”, **Stratejik Araştırmalar Dergisi**, Sayı: 9, ss. 1-221.
- GÜLER Efan; (2012), **Afet Yönetimi: Cumhuriyet Dönemi Afet Yönetimi Mevzuatı ve Uygulaması**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara.
- GEA TOPRAK ANA, http://www.gea.org.tr/?page_id=1355. Erişim Tarihi: 15.12.2017

Japonya Afet Yönetim Sistem,

http://www.acilafet.org/upload/dosyalar/japon_afet_yonetimi. Erişim Tarihi:
20.12. 2017

KADIOĞLU Miktat; (2008), Modern Bütünleşik Afet Yönetimin Temel İlkeleri, “**Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri**” iç. Kadioğlu, M. ve Özdamar, E, (Ed.), Jica Türkiye Ofisi Yayınları, Ankara, ss. 1-34.

KAYRANCIOĞLU Yahya; (2007), **Türkiye’nin Afet Yönetim Yapısı ve Uygulamalar**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

KUTERDEM Kerem; (2009), **Afet Zararlarının Azaltılmasında Birleşmiş Milletler Kaynaklı Çalışmalar ve 2005-2015 Yılları Arasında Bir Yol Haritası Olarak Hyogo Çerçeve Eylem Planı**, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Deprem Araştırma Dairesi, Ankara.

KADIOĞLU Miktat; “Tarihsel Gelişimi”, **Afet ve Acil Durum Yönetimine Giriş**, ss. 1-22.

<http://www.egitim.club/wp-content/uploads/2016/10/Afetlerde-%C4%B0lk-ve-Acil-Yard%C4%B1m-Y%C3%B6netimi-%C3%9Cnite2.pdf>-19. Erişim Tarihi:
25.12.2017

KILIÇ, Ahmet M; “Arama ve Kurtarmada Planlama ve Organizasyon”, **Arama Kurtarma Bilgisi**, ss.1-23.

<http://www.egitim.club/wp-content/uploads/2016/10/Afetlerde-%C4%B0lk-Ve-Acil-Yard%C4%B1m-Y%C3%B6netimi-%C3%9Cnite2.pdf>-19. Erişim tarihi: 27.12.2017

LAÇİNER Vedat ve YAVUZ Ömer; (2013), “Van Depremi Örneğinde Afetler Sonrası Yapılan Yardımlar ve Hukuki Çerçevesi”, **Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Nisan Sayı: 9, ss. 1-22.

ÖZMEN Bülent ve ÖZDEN Ali Tolga; (2013), “Türkiye’nin Afet Yönetim Sistemine İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme”, **İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, sayı 49, ss. 1-28.

ÖZTÜRK Nurettin; (2003), “Türkiye’de Afet Yönetimi: Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt: 12, Sayı: 4, ss. 42-64.

Özlem Ertegün, ABD’de Acil Durum Yönetimi (Fema)

[Http://Docplayer.Biz.Tr/1556280-Ek-A-A-1-Abd-De-Acil-Durum-Yonetimi-](http://Docplayer.Biz.Tr/1556280-Ek-A-A-1-Abd-De-Acil-Durum-Yonetimi-Fema.Html)

[Fema.Html](http://Docplayer.Biz.Tr/1556280-Ek-A-A-1-Abd-De-Acil-Durum-Yonetimi-Fema.Html). Erişim Tarihi: 25.12.2017

ŞAHİN Necmettin; (2010), “Afet Yönetimi ve Acil Yardım Planları”, **TMMOB Kent Sempozyumu**, İzmir.

TUSAK ,<https://www.afad.gov.tr/tr/2514/TUSAK>_Erişim Tarihi: 28.12.2017

UZUNÇIBUK Levent; (2005), **Yerleşim Yerlerinde Afet ve Risk Yönetimi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara.

UMKE, <http://www.acilafet.gov.tr/TR,4457/umke.html>_Erişim Tarihi: 25.12.2017

YILMAZ Abdullah; (2012), “Türkiye’de Afetlerde Karşılaşılan Sorunlar”, **Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 1, ss. 1-21.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Cemal YILMAZ

Doğum Yeri ve Tarihi : Kâhta / 31.10.1989

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Yönetimi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı

İletişim

E-posta adresi: cml.ylmz02@gmail.com

Tarih: 22.06.2018

EKLER

EK-1

Anket Formu

Sayın Afet Müdahale Çalışanı

Bu çalışma Gümüşhane Üniversitesi, Afet Yönetimi Ana Bilim Dalında Afete müdahalede yaşanan organizasyon sorunlarını tespit etmek için yapılan bir bilimsel yüksek lisans tez araştırmasıdır. Bu bilimsel araştırmaya açık ve gerçekçi cevaplarınızla yapacak olduğunuz katkı için çok teşekkür ederiz. Verileriniz bu alana katkı yapmaya yönelik sadece bilimsel maksatlı kullanılacaktır. Teşekkürler...

Cemal Yılmaz

Araştırmacı

Doç. Dr. Sedat Bostan

Danışman

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

Eğitiminiz:

Çalıştığınız Kurum:

Görev aldığınız Afet sayısı:

Van depreminde görev aldınız mı:

Göreviniz Neydi:

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	VAN DEPREMİ ANKEKET FORMU					
	Van depremi esnasında yaşananlar;					
1	Afet yönetiminde çok başlılık ve yetki karmaşasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.					
2	Afet kriz yönetimin il merkezinde yoğunlaşmasından köy ve kasabalara yardımların gitmemesinden kaynaklı sıkıntılar yaşanmıştır.					
3	İl kriz merkezi ile belediye yetkilileri diğer ekipler arasında koordineli ve işbirliği yeterince sağlanmıştır.					
4	Gelen yardım ekiplerinin görev yapacakları bölgeleri ve gidiş yollarını bilmedikleri görülmüştür.					
5	Afet olayında o bölgede bulunan personelin ilk acil yardım ve arama kurtarmada görevli olmasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.					

6	Afetten sonra kriz merkezi faaliyetlerine destek için afet merkezinden intikal eden personelin rast-gele seçilmesi, tecrübeli olmaması çeşitli sıkıntılara yol açmıştır.					
7	Arama ve kurtarmada gönüllü ekipleri, kriz merkezi tarafından koordine edilmemesinden kaynaklı sıkıntılar yaşanmıştır.					
8	Afet olay yerine gönderilen personel ve arama ve kurtarma ekiplerin zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasında sorunlar yaşanmıştır.					
9	Van depreminde afet müdahale planlarında acil yardım malzemelerin stok ve depo çalışmalarının eksikliğinden kaynaklı sıkıntı yaşanmıştır.					
10	Deprem bölgesinde lisan bilen elemanın olmaması yabancı gönüllü yardım ekipleri etkinliğini azalmıştır.					
11	Afet öncesinde halkın ve kamu çalışanların afet konusunda gereken bilgi ve eğitim uygulamaların eksikliğinden arama kurtarma çalışmalarında sıkıntılar olmuştur.					
12	Van depreminde yasaların uygulanmasında ve sivil toplum kuruluşlarını etkin kullanmaya yönelik mevzuatlar yetersiz kalmıştır.					
13	Van depreminde merkezi ve yerel seviyede, halkın ve kamuoyunun bilgilendirilmesinde yetersiz kalmış ve bilgi kirliliği yaşanmıştır.					
14	Kurumsal yapılanma yeni olması ama yasa ve yönetmelikler eski olmasından kaynaklı sıkıntılar yaşanmıştır.					
15	Afet olayından önce CBS ve KBS yapılmaması afetten sonra kriz merkezi gerekli teknik bilgilendirmeyi yapamamıştır.					
16	Van depremi enkaz kaldırma işlemlerinde sorunlar yaşanmıştır.					
17	Hasar tespitin çalışmalarında yeterli teknik ve tecrübeli personelin olmamasından kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.					
18	Van depremine müdahalede yasaların öngördüğü düzenlemelere ve uygulamalara başarılı şekilde uyulmuştur.					
19	Van depreminde toplum bilincinin hazırlıksız olması, köy ve mahalle muhtarların afete karşı yetersizliğinden kaynaklı sorunlar yaşanmıştır.					
20	Gelen yardımların toplanması ve dağıtımında aşırı şekilde organizasyon sıkıntıları yaşanmıştır.					

EK-2

Anket Formu

Sayın Afet Müdahale Çalışanı

Bu çalışma Gümüşhane Üniversitesi, Afet Yönetimi Ana Bilim Dalında Afete müdahalede yaşanan organizasyon sorunlarını tespit etmek için yapılan bir bilimsel yüksek lisans tez araştırmasıdır. Bu bilimsel araştırmaya açık ve gerçekçi cevaplarınızla yapacak olduğunuz katkı için çok teşekkür ederiz. Verileriniz bu alana katkı yapmaya yönelik sadece bilimsel maksatlı kullanılacaktır. Teşekkürler...

Cemal Yılmaz

Araştırmacı

Doç. Dr. Sedat Bostan

Danışman

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

Eğitiminiz:

Çalıştığınız Kurum:

Görev aldığınız Afet sayısı:

Van depreminde görev aldınız mı:

Göreviniz Neydi:

MÜLAKAT SORULARI

1. Afet yönetimini ile alakalı mevzuat ve yasaların yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Eksik veya olumlu gördüğünüz unsurlar nelerdir? Açıklayınız.

2. Van depremi afet yönetimi organizasyonu bileşenleri olan kurum ve birimler açısından yeterli olmuş mu? Açıklayınız.

3. Van depremi Afet yönetimi organizasyonu şemasının hiyerarşik yapısı yeterli miydi ve işlevsel miydi? Açıklayınız.

4. Yasalarda ve kâğıt üzerinde olan afet yönetim yapısı Van depreminde sahaya, yani afet olduğunda afet bölgesine olduğu gibi yansıtılabildi mi? Ne tür sorunlar yaşandı? Açıklayınız.

5. Van depreminde Afet esnasında müdahale ve yardım için çevre il ve ülkelerden gelen ekipler sahada etkin bir şekilde kullanılabildi mi? Ne tür sorunlar yaşandı?

6. Van depreminde afete müdahalenin yönetilmesinde yetki karmaşası yaşandı mı? Nedenleri?

7. Van depreminde sivil toplum kuruluşları veya kişiler afete müdahalede resmi müdahale ve yardım ekipleri içerisine dahil edil dimi? Etkin kullanıldı mı? Ne tür sorunlar yaşandı?

8. Van depreminde afet ve acil durum yönetim merkezinin toplumu bilgilendirme ve birimler arasında işbirliğini yapma noktasında iletişim sorunları yaşandı mı? Açıklayınız.

9. Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili diğer eksiklikler nelerdi? Sıralayınız.

10. Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili eksikler ve yanlışlıklar şayet yaşanmamış olsaydı, can ve mal kaybı ve zaman kaybı açısından neler değişirdi? Açıklayınız.

EK-3**Mülakat Bulguları**

Cinsiyetiniz	Eğitiminiz	Çalıştığınız Kurum	Görev Aldığınız Afet Sayısı	Van depreminde görev aldınız mı?	Afetteki Göreviniz
Erkek	Lisans	AFAD	8	Evet	Arama ve kurtarma şefi
Erkek	Lisans	AFAD	8	Evet	Arama ve kurtarma şefi
Erkek	Lisans	AFAD	2	Evet	Halk sahibi yerleşim kamp koordinasyonu
Erkek	Ön Lisans	AFAD	1	Evet	Her türlü görev arama ve koordinasyon
Erkek	Lisans	AFAD	10 üzer	Evet	Her türlü görev arama ve koordinasyon
Erkek	Lisans	AFAD	20	Evet	Arma ve kurtarma şefi
Erkek	Ön lisans	AFAD	100 den fazla	Evet	Arama ve kurtarma şefi
Erkek	Lisans	AFAD	10 ve üzeri	Evet	Koordinasyon
Erkek	Lisans	AFAD	50	Evet	Arama ve kurtarma şefi
Erkek	Lisans	AFAD	40-50	Evet	Arama ve kurtarma şefi
Erkek	Lise	AFAD	1	Evet	Konteyner Yönetimi
Erkek	Yüksekokul	AFAD	3	Evet	Barınma Hizmetleri yönetici

1. Afet yönetimini ile alakalı mevzuat ve yasaların yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Eksik veya olumlu gördüğünüz unsurlar nelerdir? Açıklayınız.	2. Van depremi afet yönetimi organizasyonu bileşenleri olan kurum ve birimler açısından yeterli olmuş mu? Açıklayınız.	3. Van depremi Afet yönetimi organizasyonu şemasının hiyerarşik yapısı yeterli miydi ve işlevsel miydi? Açıklayınız.	4. Yasalarda ve kâğıt üzerinde olan afet yönetim yapısı Van depreminde sahaya, yani afet olduğunda afet bölgesine olduğu gibi yansıtılabildi mi? Ne tür sorunlar yaşandı? Açıklayınız.	5. Van depreminde Afet esnasında müdahale ve yardım için çevre il ve ülkelerden gelen ekipler sahada etkin bir şekilde kullanılabildi mi? Ne tür sorunlar yaşandı?
Kanunlarda bir eksiklik yok. Ama teorik ile pratik yani sahadaki durum farklı oluyor.	İstenilen düzeyde değil geliştirilmesi gerekmektedir.	Kâğıt üzerinde evet ama pratikte yetersiz.	Gelen yardım ve ekipler optimum bir şekilde dağıtılamadı.	Tercüman konusunda sıkıntı yaşanmıştır.
Kanunlarda ve mevzuatta ve yasalarda eksikliğinde herhangi bir sıkıntı yok.	Tam olarak bileşenler yeterli değil. Zaten bu eksikliği AFAD gördükten sonra TAMP kurdu ve geliştirmeye çalışıyor.	Hiyerarşik yapıda bir sorun yoktu. İşlevselliği daha da iyi olabilirdi.	Tam olarak yansıtılamadı. Çünkü tam olarak olması gereken hazırlık yoktu.	Evet ekipler etkin bir şekilde kullanıldı. Sadece ekipler arasında görev karmaşası yaşandı.
Yeterli buluyorum. Türkiye afet müdahale TAMP planı yasalardaki eksiklikleri sayesinde afet ve acil durum hazır hale gelmiştir.	Tam olarak kurum ve birimler arasında yeterli olmamıştır.	Yeterli değil. TAMP tatbiki ve iyi uygulanırsa yeterli hale gelir.	Eski yasaların eksikliği nedeniyle afet bölgesine yansıtılamadı. Ancak bazı yöneticilerince bu durum en asgariye indirilerek çözümlenmeye çalışılmıştır.	Kullanıldı. Çevre illerden gelen ekipler barınma, hasar tespiti, hak sahiplisine ve geçici ve kalıcı barınma, yer seçimi çalışmalarında kullanıldı.
...	Van depreminde organizasyon kısmen yeterlidir. Çünkü Van	Kısmen yeterliydi.	Çok nadir. Çünkü örneğin toplama alanı olarak belirlenen yerlerde	Kullanıldı. Fakat daha iyi olabilir.

	depremi olduğu dönemde bütün iş ve iskân AFAD tarafında yürütülmekte idi. Buda AFAD'ın iş yoğunluğu çok fazla idi.		hiç biri kullanılmadı.	
Yetersiz olarak değerlendiriyoruz m. Çünkü ekiplerin ücretlerinin bazıları aynı görevde alıyor. Bir başka ekip alamıyor. Sanki isteğe bağımlı gibi yağlı olan yelere torpilli olanlar gidiyor. Zor para alınmayan yerlere diğerleri gidiyor. Ücret olarak ayırım var düşüncesindeyim.	Olamamış tam anlamıyla yani kurum olarak tamamen birimleri ekipleri bir söz emir komuta yerine değişik yerlerden gelen kurumlar eksik insan ve malzeme olmadığından veya gelen şahısların isteksiz çalışma olmuştur.	Organizasyonda a sıralama olayı değişiyor. Onların yaptığı görevle bir başka ilden gelen arama kurtarma daha değişik bir yol çizerek daha aktif veya pasif duruma düşebiliyor. Buda organizasyonda sıkıntılar oluşturuyor.	Yasalar afet yönetimi olduğu gibi yansıtılmadığı bir gerçektir.	Yaşanmadı
Birçok eksiklerimiz var ama uluslararası arama ve kurtarma sınavında sonra birçok eksikliğimiz giderilmiştir	Yeterli olmamıştır birçok kamu kurumu kendi başına hareket etmiştir.	Bence yeterli değil işlevsel hiç değil	Kâğıt üzerindeki yansıtılamadı sadece kâğıt üzerinde kaldı. Halkın afetlerle alakalı hizmet eğitimi yolda kavgalar, hakaretler, buna benzer birçok sorun yaşandı.	Çok yetersiz kaldılar. Yabancı oldukları için tercümen sorunu yaşandı.
Başarılı bulmuyorum	Kısmen yeterli sayılır	Yer yer işlevsel değildi ama düzeltilebilir.	Van depreminde bu yönetim yeni idi ama şimdi daha iyi	Evet, ekipler etkin bir şekilde kullanıldı. Sadece ekipler arasında

			görünüyor.	görev karmaşası yaşandı.
Yasalar yeterli olmakla birlikte bileşen kurumlar afet işleri genel müdürlüğü, sivil savunma genel müdürlüğü; ayrı ayrı olan kanunları birleştirilerek daha verimli olacağını düşünüyorum.	Yeterli olduğunu düşünüyorum gerek arama kurtarma gerekse iyileştirme anlamında çok hızlı hareket edilerek 72 saatten çok önce arama kurtarma faaliyetleri tamamlanmış. 10 ay süre içinde afetzedeler kalıcı konutlara yerleştirilmiştir.	Yeterli değil bazı yerlerde kurumlar kendi başına hareket edildi.	Kısmen yansıtıldı tatbiki üzerinde çalışılması gerekir.	Etkin bir şekilde kullanıldı fakat bazı sıkıntılar yabancılara yönelik tercüman sıkıntısı yaşandı
Yasalar yeterli fakat uygulamasında sorunlar var	Yeterli olmuştur	Evet	...	...
TAMP ile afet yönetimi ile ilgili eksiklikler tamamlanmış sadece uygulamada sıkıntı var.	Hem depremzede olup hem de afet yönetimini çok iyi uygulamanız mümkün değildir. Ancak genel anlamda büyük sorunlar yaşanmadı.	Afet sonrası hazırlanan planların kullanılması yerine, anlık kararlar sonrası uygulamalar yapıldı. Özveri ile çalışmalar neticesinde kısa süre içinde normal hayata döndü.	Kağıt üzerinde olan afet yönetim yasası bir kenara bırakıldı. Durum değerlendirmesi sonucu alınan kararlar sahaya yansıtıldı.	Gelen ekipler planlı bir şekilde ihtiyaç duyulan bölgelere yönlendirildi

Şu An Gayet yeterli.	Evet	Evet	İaşe ve Yarım Dağıtımında sorunlar oldu.	Evet
Amaç ve sistematik olarak olumlu görüyorum. Hak sahipliği ve konut edindirme DASK kapsamında gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.	Yeterli görülmektedir. Ancak ilgili kurum ve birimlerin altyapı ve profesyonel ekipler oluşturulması açısından desteklenmesi sağlanmalıdır.	Hiyerarşik yapı yeterli olup, medya, sivil toplum kuruluşları ve toplumun katkı ve katılımı sağlanmalıdır.	Afetin ilk saatlerinde panik ve kargaşanın önlenmesi, afet türü ve bölgenin tehlike ve riskleri belirlenerek afet öncesinde uygulanabilir planlamaların hazırlanması gereklidir.	Profesyonel ekiplerin afet bölgesine intikali ve etkin bir şekilde müdahale çalışmaları yapılmış olup, afet bölgesinde uzman olmayan ve gereksinimi duyulmayan ekiplerin gelmesi kurtarma çalışmalarında gereksiz yığılma ve kurtarma çalışmalarını olumsuz yönde etkilemiştir.

6. Van depreminde afete müdahalenin yönetilmesinde yetki karmaşası yaşandı mı? Nedenleri?	7. Van depreminde sivil toplum kuruluşları veya kişiler afete müdahalede resmi müdahale ve yardım ekipleri içerisine dahil edil dimi? Etkin kullanıldı mı? Ne tür sorunlar yaşandı?	8. Van depreminde afet ve acil durum yönetim merkezinin toplumu bilgilendirme ve birimler arasında işbirliğini yapma noktasında iletişim sorunları yaşandı mı? Açıklayınız.	9. Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili diğer eksiklikler nelerdi? Sıralayınız.	10. Van depreminde sizin gördüğünüz ve yaşadığınız organizasyonla ilgili eksikler ve yanlışlıklar şayet yaşanmamış olsaydı, can ve mal kaybı ve zaman kaybı açısından neler değişirdi? Açıklayınız.
Hayır	Gelen bazı STK'ları için ciddiyetinde değillerdi. Ayrıca malzeme noktasında eksikleri vardı.	...	Ekipleri yönlendirecek yerel unsurlardan bir ekip bu görevi üstlenebilirlerdi.	Yerelde; AFAD yanı sıra diğer arama kurtarma gönüllüleri ve diğer ekiplerin güçlendirilmesi, malzeme ve teçhizat yönünde tam olması belki olayın gidişatını değiştirebilirdi. Çünkü vana dışardan gelen ekipler en az 7-8 saat süresi sonunda ulaşabildiler. İşte bu sürede yereldeki unsurlar için büyük önem arz etmektedir.
Çok fazla yaşanmadı	STK'ları sadece lojistik anlamında etkin kullanıldı.	...	Lojistik noktasında sıkıntılar vardı.	TAMP Türkiye afet müdahale planı, Van depreminde devreye girseydi çok daha başarılı ve her kurum

				kendi görevini en iyi şekilde ve organize de hiçbir sorun yaşanmazdı. TAMP uygulansa hızlı ve etkili kurtarma operasyonu gerçekleşir. Can kaybı daha az olurdu.
Hayır yaşanmadı.	Fazla olmamakla birlikte dahil edilmeye çalışıldı.	Bazı durumlarda evet fakat genel manada yaşanmadı.	Yerel yönetimler başlarına buyruk bir şekilde çalışmışlar. Merkezi yönetime yeterince destek olamadı.	Can ve mal açısında en büyük eksiklik depreme dayanıklı yapıların olmayışıdır. Zorunlu deprem sigortası ve konut sigortaları açısında önem arz etmektedir.
Çok nadir.	Kısmen edildi daha etkin olabilir.	İletişim sorunu yaşandı. Çünkü kriz merkezi müstakil bir şekilde ayrı bir birim faaliyet göstermemektedir.	Hasar tespit çalışmalarında çok eksiklikler oldu. Hiç girilmeyen evler bile girilmiş gibi gösterildi. Verilen hasar durumları çok karmaşıktı.	...
Yaşanmadı	Kısmen yaşanmadı	Kısmen yaşanmadı	Kısmen eksiklikler görüldü	...
Hayır	Sivil toplum kuruluşları dahil edilemedi.	Yeterli bilgim yok	İletişim, güvenlik ve iaşe eksiklikleri	Can kaybıyla bir sorun olmazdı. Ama mal kaybı olurdu hırsızlıklar cirit atıyordu. Bunlara yönelik

				önlemler alınabilir.
Evet, başıboşluk çok üst saftaydı.	Evet, enkazda üstü çalıştırıldı.	Hayır	Çok vardı	Daha hızlı bir müdahale hangi ekip nerede ve ne yapıyor anında bilgi verilebilirdi. Can ve mal kaybı aza inerdi.
Kısmen yaşandı kurumlar kendi aralarında ne yaptıkları çok bilin miyordu	Etkin kullanılamadı ama gerekli çalışmalara dahil edildi.	Evet vardı.	Tam bilmiyorum	Mevcut ekipleri iyi bir şekilde kullanılsaydı. Can ve mal kaybı en az seviyede kalabilirdi.
...	Daha etkin kullanılabilir	Bazen iletişim sorunları yaşandı	...	Afet hazırlığı ve planlama konusunda hazırlıklı olunsaydı. Çok can kaybı olmazdı.
Böyle bir sorun yaşanmadı	Tüm yardım ekipleri afete müdahalede resmi ekiplere yardımcı şekilde görevlendirildi. Örnek bir çalışma oldu	Ciddi sorunlar yaşanmadı	Gelen yardımların dağıtımında sorunlar vardı	Yaşanan sorunlar can ve mal kaybını etkileyecek seviyede değildi.
Hayır	Sorun Görülmedi	Evet	Halkın Bilinçsizliği	Halkın Eğitime ihtiyacı var.
Hayır	Başta Kızılay olmak üzere sivil toplum kuruluşları sosyal	Hayır		Afet bölgesinde seyyar kriz merkezleri kurulması, Gereksiz taleplerin

	hizmetlerinde etkin olarak, arama kurtarma hizmetlerinde yardımcı unsurlar olarak kullanılmıştır.			önlenmesi, Afet yönetim merkezlerinde “çekirdek kadro” uzman personelin görevlendirilmesi, Afet bölgesine gerekli ve yeterli uzman ekiplerin bulundurulması, Hak sahipliği ve konut edindirme çalışmalarının mevzuata uygun yürütülmesi
--	---	--	--	---